

ชื่อโครงการวิจัย การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ใ้ในการสืบสวนอาชญากรรมไม่ชัดเจนพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
 ผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย รศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา สังกัด คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ชร.มรด.

รายการ	รวมทั้งสิ้น	ไตรมาส 1 (ต.ค. - ธ.ค.)				ไตรมาส 2 (ม.ค. - มี.ค.)				ไตรมาส 3 (เม.ย. - มิ.ย.)				ไตรมาส 4 (ก.ค. - ก.ย.)			
		แผน		รวมแผน		แผน		รวมแผน		แผน		รวมแผน		แผน		รวมแผน	
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	รวม	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	รวม
1. งบบุคลากร	116,400	9,700	9,700	9,700	9,700	9,700	9,700	29,100	9,700	9,700	9,700	29,100	9,700	9,700	9,700	29,100	
ค่าจ้างนักวิจัย 1 คน		9,700	9,700	9,700	9,700	9,700	9,700	29,100	9,700	9,700	9,700	29,100	9,700	9,700	9,700	29,100	
ค่าจ้างผู้วิจัย 2 คน	176,640	14,720	14,720	14,720	14,720	14,720	14,720	44,160	14,720	14,720	14,720	44,160	14,720	14,720	14,720	44,160	
2. งบดำเนินงาน																	
2.1 ค่าตอบแทนใช้สอย และวัสดุ																	
2.1.1 ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานนอกเวลา	60,000							60,000					60,000				
1) ค่าตอบแทนผู้เข้าร่วมประชุม และคณะกรรมการ	60,000							60,000					60,000				
2) ค่าตอบแทนผู้เข้าร่วมประชุมและคณะกรรมการวิจัย																	
2.1.2 ค่าใช้สอย เช่น	150,000							150,000					150,000				
1) ค่าประชุมสัมมนา 3 ครั้ง รวมค่าอาหาร								150,000					150,000				
ค่าห้องประชุม และค่าอาหารว่าง																	
2) ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ผู้เข้าร่วมประชุม	90,000							90,000					90,000				
3) ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	384,000							384,000					384,000				
4) ค่าสัมมนาและเอกสารวิจัย รวมค่าอาหาร	70,000							70,000					70,000				
ค่าห้องประชุม และค่าอาหารว่าง																	
5) ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ผู้เข้าร่วมประชุมและเอกสารวิจัย	18,000							18,000					18,000				
6) ค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารในการประชุม	12,000							12,000					12,000				
2.1.3 ค่าวัสดุ เช่น																	
1) วัสดุสำนักงาน หมึกพิมพ์ อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์	60,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	15,000	5,000	5,000	5,000	15,000	5,000	5,000	5,000	15,000	
2) ค่าเอกสารแบบสอบถาม จำนวน 400 ฉบับ	12,000							12,000					12,000				
3) ค่าสายเอกสารรวมกรรมที่เกี่ยวข้อง	30,000							30,000					30,000				
4) ค่าสายเอกสารในการประชุม	20,000							20,000					20,000				
5) ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่โครงการ	60,000							60,000					60,000				
6) ค่าซื้อหนังสือ ตำรา	5,560							5,560					5,560				
รวมทั้งสิ้น																	
2.2 ค่าสาธารณูปโภค เช่น	60,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	15,000	5,000	5,000	5,000	15,000	5,000	5,000	5,000	15,000	
ค่าโทรศัพท์ ค่าไปรษณีย์																	
3. งบลงทุน	100,000							100,000					100,000				
การจัดทำคู่มือวิจัย																	
ค่าจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ 10 เล่มฯ ละ 500	5,000							5,000					5,000				
รวมงบประมาณที่เสนอขอ	##							63,820					63,820				

101 20/21

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

แบบ ว-๑ ค
(ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. ๒๕๕๓)

แบบเสนอโครงการวิจัย (research project)

ประกอบการเสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามมติคณะรัฐมนตรี

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการ
สืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

(ภาษาอังกฤษ) The Development of Forensic Process Model for Criminal
Investigation in Three Southern Border Provinces of Thailand

ชื่อแผนงานวิจัย (ภาษาไทย) (กรณีเป็นโครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัย) _____

(ภาษาอังกฤษ) _____

ส่วน ก : ลักษณะโครงการวิจัย

โครงการวิจัยใหม่

โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะเวลา...ปี ปีนี้เป็นปีที่..... รหัสโครงการวิจัย.....

I. ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยประชาชนทุกคน
ได้รับการคุ้มครองพื้นฐานอันพึงมีพึงได้ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค รวมทั้งสร้างความ
โปร่งใส ในกระบวนการตัดสินใจ ของระบบบริหารราชการแผ่นดิน บนพื้นฐานของการใช้หลักนิติ
ธรรม หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ และ ข้อ ๒.๓ การทุจริต
ประพฤติมิชอบ ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดิน

II ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ
(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) (กรณาระบุความสอดคล้องเพียง ๑ ยุทธศาสตร์ ๑ กลยุทธ์
และ ๑ แผนงานวิจัยที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดยโปรดรายละเอียดในผนวก

ก.ว. 3 งบ 1.489,600
งบ 1.489,600
งบ 1.489,600
งบ 1.489,600
งบ 1.489,600

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๑ การสร้างศักยภาพและความสามารถ เพื่อการพัฒนา ทางสังคม
- กลยุทธ์การวิจัยที่ ๑.๓ การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง และการแก้ไข ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้
- แผนงานวิจัยที่ ๑.๓.๑ แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความสมานฉันท์ในพื้นที่ และสร้างความเข้าใจ/ความเป็นธรรมในการพัฒนาพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

III ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับกลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วนตามนโยบาย และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘) (โปรดดูรายละเอียด ในผนวก ๒)

- กลุ่มเรื่อง ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล การวิจัยเกี่ยวกับ ความมั่นคงของรัฐ กฎหมาย การมีส่วนร่วม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อ เสริมสร้างธรรมาภิบาล ความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาสถานการณ์ ชายแดนและการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการด้านความมั่นคง

IV ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายรัฐบาล (กรณีระบุความสอดคล้อง เพียง ๑ หัวข้อที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดย โปรดดูรายละเอียดในผนวก ๓)

- นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก : เรื่อง แก้ไขปัญหาความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- นโยบายระยะการบริหารราชการ ๕ ปี ของรัฐบาล : นโยบายการบริหารจัดการที่ดี

ส่วน ข : องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบ

สัดส่วนการทำวิจัย

1.1	รศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา	60%	หัวหน้าโครงการวิจัย
1.2	ศ.พ.ต.อ.นพ.อุทัย ตีระวนินทร	10%	นักวิจัย
1.3	รศ.พ.ต.อ. สันดี สุขวัจน์	5%	นักวิจัย
1.4	ผศ.พ.ต.ท. โสรัศน์ กตบวิลา	10%	นักวิจัย
1.5	ผศ.พ.ต.ท. ทังชกร ภูวศิษยคุณ	10%	นักวิจัย
1.6	นางสาวมุกิตา มากวิจิตร	5%	นักวิจัย

หน่วยงานหลัก : กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ โดย รศ.พ.ต.อ.ดร.หญิง พัทธา สีนลอยมา เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

หน่วยงานสนับสนุน :

- กองกำกับการวิทยาการเขต 45 (ยะลา) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านวิทยาการในพื้นที่จังหวัดยะลา สนับสนุนวิทยากรและข้อมูลทางการวิจัย
- ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า (ศปก.ตร.สน.) เป็นหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สนับสนุนด้านข้อมูลทางสถิติอาชญากรรม
- หลักสูตรปริญญาโทสาขาอาชญาวิทยาฯ มหาวิทยาลัยรังสิต สนับสนุนด้านเอกสารและตำราทางวิชาการ

2. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยประยุกต์ (Applied Research)

3. สาขาวิชาและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย

สาขารัฐประศาสนศาสตร์

4. คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

4.1 นิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี

4.2 การสืบสวนอาชญากรรม หมายถึง กระบวนการในการสืบค้นหาความจริงในคดีอาญาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.3 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง พื้นที่ของจังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี

4.4 การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นเพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.5 รูปแบบการดำเนินงาน หมายถึง ขั้นตอนและวิธีดำเนินการที่ใช้เป็นหลักหรือเป็นแนวทางในปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

4.6 เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

4.7 วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หมายถึง เทคนิควิธีการต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่บรรลุเป้าหมายสูงสุด โดยสามารถนำมาเป็นต้นแบบให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ได้

4.8 กระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ลำดับการกระทำและวิธีดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการนำความรู้ทางด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพของเจ้าหน้าที่ตำรวจมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในพื้นที่จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี

4.9 ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ข้อขัดข้องและสิ่งที่มาขัดขวางให้กระบวนการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่สามารถดำเนินการไปได้โดยมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านระเบียบขั้นตอนการทำงาน และด้านงบประมาณดำเนินงาน

4.10 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง สิ่งที่เป็นแรงกระตุ้น แรงจูงใจ แรงผลักดันและแรงดันต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยด้านบวกหรือด้านลบก็ได้ ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาในปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านการบริหารจัดการ

5. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ระบบงานด้านนิติวิทยาศาสตร์สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมได้อย่างดียิ่ง อาทิ การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป การตรวจลายนิ้วมือฝ่ามือฝ่าเท้า การตรวจเอกซเรย์ เช่น ตรวจลายเข็มนาฬิกา ตรวจลายมือเขียน การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี และการตรวจทางชีววิทยา เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ และตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีน้ำหนักในการรับฟังและเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลอย่างดียิ่งในการสืบสวนคดีตามหาคนร้ายต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นสามารถจับกุมคนร้ายได้ถึง 90% โดยการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ค้นคว้าวิจัยและผลิต

ขึ้นอย่างทันสมัย ผสานกับหลักนิติวิทยาศาสตร์นี้ ให้บรรลุผลได้เป็นอย่างมาก (คณะกรรมการเพื่อการสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย, 2548 : ออนไลน์)

การแก้ไขปัญหอาชญากรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรนำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาผู้กระทำความผิด และคุ้มครองสิทธิของเหยื่อ เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีรูปแบบรุนแรงและมีลักษณะการกระทำผิดแตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไป เช่น การวางเพลิงเผาทรัพย์สินและทำลายทรัพย์สิน ในช่วงปี พ.ศ. 2547 มีการลอบวางเพลิงรวม 176 ครั้ง การลอบสังหารหรือลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนผู้บริสุทธิ์ ซึ่งพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2547 มีเหตุลอบยิงเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนผู้บริสุทธิ์ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยพุทธ ประมาณ 514 ครั้ง การลอบวางระเบิด ซึ่งพบว่าในช่วง ปี พ.ศ.2547 มีเหตุลอบวางระเบิดจำนวน 97 ครั้ง โดยมุ่งเน้นสถานที่ชุมชน วัดในศาสนาพุทธ สถานีรถไฟ ร้านค้า อาชญากรรมรุนแรงเหล่านี้มีแผนประทุษกรรมที่มีรูปแบบเฉพาะ แต่กลับเป็นอาชญากรรมที่ยากต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความคิดได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เกิดความหวาดกลัวภัยจากผู้ก่อความไม่สงบจึงไม่กล้าเป็นพยานหรือให้เบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานปี 2551 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการข่าวเกี่ยวกับการก่อความไม่สงบและแนวโน้มสถานการณ์ในปี 2552 พบว่า ไม่ค่อยมีตัวเลขอย่างเป็นทางการปรากฏสู่สาธารณะ พล.ต.ท.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผู้ช่วยผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้สรุปว่า สถิติคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ตั้งแต่ต้นปี 2547 ถึงวันที่ 1 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 รวมระยะเวลา 4 ปี 11 เดือน มีคดีเกิดขึ้นทั้งสิ้น 6,103 คดี แยกเป็นคดีที่ไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด 4,857 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 79.58 คดีที่ทราบตัวผู้กระทำความผิด 1,246 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 20.42 ในส่วนของคดีที่ทราบตัวผู้กระทำความผิด แยกเป็นคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้วและจับกุมได้จำนวน 892 คดี และคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้วและถูกวิสามัญฆาตกรรม จำนวน 82 คดี คดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้วและอยู่ระหว่างการหลบหนี จำนวน 354 คดี (สถาบันข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2551)

สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มมาตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 จนถึงวันนี้เป็นเวลากว่า 4 ปีแล้ว มีจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตกว่า 6,000 ราย "การชันสูตรพลิกศพ" คือ ขั้นตอนสำคัญของการค้นหาความจริงและการอำนวยความสะดวกให้กับทุกฝ่าย แต่บทบาทในการชันสูตรพลิกศพจากสถานการณ์ความไม่สงบยังมีความไม่ลงตัวอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความปลอดภัยในการออกชันสูตรพลิกศพนอกโรงพยาบาล ปัญหาการขาดแคลนแพทย์นิติเวช ทำให้การระดังกล่าวติดกับแพทย์ทั่วไป ปัญหาการไม่ยอมรับกระบวนการชันสูตรพลิกศพซึ่งขัดแย้งกับความเชื่อ

ของพี่น้องมุสลิมในพื้นที่ เป็นต้น จนถึงวันนี้รัฐบาลและกระทรวงที่เกี่ยวข้องไม่ว่ากระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงสาธารณสุข ยังไม่มีการวางระบบการชันสูตรพลิกศพที่มีประสิทธิภาพในระยะยาว

เหตุการณ์ปัญหาในการชันสูตรพลิกศพในโรงพยาบาลกะป้อ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2547 ซึ่งมีเหตุผู้ก่อความไม่สงบ นुकยิงถล่มสถานีตำรวจและที่ว่าการอำเภอกะป้อ จนทำให้มีเจ้าหน้าที่เสียชีวิตที่ห้องวิฑู โดยทางโรงพยาบาลได้รับการตามให้ไปช่วยชันสูตรเวลาประมาณ 05.00 น. ตำรวจยืนยันว่าต้องการให้แพทย์ช่วยออกไปชันสูตรศพ ซึ่งเมื่อถึงที่เกิดเหตุ แพทย์ซึ่งไปชันสูตรศพ พบศพ 1 ศพที่เลือดแห้งแล้ว จึงเรียกให้ทหาร และตำรวจมาช่วยพลิกศพ ต่อมาเวลา 8.00 น. วันรุ่งขึ้นก็มีระเบิดขึ้นใกล้ๆ กับจุดที่แพทย์ชันสูตร โดยคนร้ายได้ชูระเบิดไว้กับด้นไม้หวังจะทำร้ายตำรวจ/ผู้เกี่ยวข้องที่ไปช่วยเหลือผู้เสียชีวิต เหตุการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า หากตำรวจตรวจสอบพื้นที่ไม่ถี่พอ มีความเสี่ยงสูงมากที่จะได้รับอันตราย นอกจากนี้ยังพบว่า การชันสูตรพลิกศพในบริบทของวัฒนธรรมมุสลิมนั้นยังมีปัญหาความเข้าใจที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและความคิดเห็นความเชื่อของพี่น้องมุสลิมอยู่มาก เช่น ในมาตรฐานในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย หากมีการเสียชีวิตในลักษณะที่เป็นการตายที่ผิดธรรมชาติ กฎหมายได้มีการอนุญาตให้การชันสูตรพลิกศพได้อย่างเต็มที่ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในประเทศ (สถาบันข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2551)

สำหรับในประเทศไทยนั้นเรื่องนี้ยังมีความไม่เข้าใจอยู่มาก การจะชันสูตรพลิกศพได้จำเป็นต้องขออนุญาตจากญาติก่อนทุกครั้งซึ่งเกือบทั้ง 100 % จะไม่ได้รับการอนุญาตให้ดำเนินการ อีกทั้งการจัดการศพในวิถีมุสลิมซึ่งต้องมีการจัดการศพโดยเร็ว แม้ว่าในอัลกุรอานจะไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ชัดเจน แต่ก็เป็นเรื่องที่ถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าศพจะต้องถูกฝังภายใน 24 ชั่วโมง หรือหากเสียชีวิตในช่วงเช้าจะต้องฝังก่อนพระอาทิตย์ตกดินซึ่งเป็นแรงกดดันให้ทางภาครัฐต้องดำเนินการจัดการกับศพโดยรวดเร็วเพื่อส่งศพให้ญาติต่อไป แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเห็นว่าไม่ควรกระทำการชันสูตรพลิกศพด้วยการผ่าศพ หรือแม้แต่การกรีดผิวหนังเพื่อเอาหัวกระสุนที่ยังอยู่ออกมาประกอบเป็นหลักฐานในการชันสูตรพลิกศพ ในทางปฏิบัตินี้มีมติทางด้านความเชื่อวัฒนธรรมมักมาก่อนนิติวิทยาศาสตร์เสมอ (สถาบันข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2551)

นอกจากปัญหาด้านการชันสูตรพลิกศพแล้ว ยังพบว่าระบบการตรวจ DNA โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากในบริบทของมุสลิมต้องมีการจัดการศพโดยเร็ว ศพนิรนามส่วนใหญ่ที่มีการชันสูตรศพก็จะระบุเป็นเพียงชายไม่ทราบชื่อ บาดแผลที่ปรากฏ เหตุตายคืออะไร แล้วถ่ายรูปเก็บไว้ หากศพเสียชีวิตเป็นเวลานานแล้วก็จะทำให้บวม อืด ไม่สามารถจะดูลักษณะบุคคลได้ชัดเจน แต่ต้องมอบศพให้กับผู้นำชุมชนไปทำพิธีต่อไป ซึ่งการจะไปขุดศพมาตรวจพิสูจน์บุคคลในภายหลังนั้นก็

เรื่องยากและเสียความรู้สึกในหมู่พี่น้องมุสลิม ดังนั้นจึงควรมีกำหนดมาตรฐานของการดำเนินการเกี่ยวกับการชันสูตรศพนิรนามให้ชัดเจน โดยเฉพาะการจัดระบบการเก็บ DNA ที่เป็นมาตรฐานอย่างไรก็ตามระบบเหล่านี้ยังไม่ถูกจัดตั้งในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งยังไม่มียุติบายจากรัฐบาลว่าจะให้ความสำคัญกับการจัดระบบในเรื่องนี้หรือไม่และคงต้องอาศัยการศึกษาทางวิชาการอีกพอสมควรว่าคุ้มค่าหรือไม่ และจะมีการจัดวางระบบอย่างไรจึงมีประสิทธิภาพมากที่สุดภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด (สถาบันข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2551)

แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม กล่าวถึงการพัฒนาการของเหตุการณ์การทำงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ผู้ก่อการร้ายได้มีพัฒนาการตามทันกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้การทำงานยากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะหลายคดีไม่มีพยานหลักฐาน โดยเฉพาะระเบิดแสวงเครื่องมีมาตรฐานสูงขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันคดียังกระจายตามท้องที่ยังไม่มีการรวบรวมให้กรรมการคดี แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบบงานนิติวิทยาศาสตร์ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 5 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ (พล.ต.ต.นพ.จุมศักดิ์ พฤษกาพงษ์, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, วันที่ 8 กันยายน 2550)

1. ระบบการสืบสวนสอบสวน กระบวนการยุติธรรมไทยที่ผ่านมาพึ่งพาพยานบุคคลมากกว่าพยานทางวิทยาศาสตร์ มีผลทำให้ไม่สามารถมัดตัวผู้กระทำผิดอย่างที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ประชาชนผู้รู้เห็นการกระทำผิดแต่ไม่กล้าแจ้งชีวิตเป็นพยานให้ ผลก็คือที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดเวลากว่า 3 ปีที่ผ่านมา มีคนถูกฆาตกรรมไปถึง 2,400 รายแล้ว แต่สามารถดำเนินคดีได้เพียง 30 ราย โดยคดีที่ประสบความสำเร็จในการเอาตัวผู้กระทำผิดเข้าคุกได้นั้นอาศัยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปราศจากข้อสงสัย ทำให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์

2. ระบบมาตรฐานของหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม จะต้องเดินหน้าพัฒนาระบบบริหารคุณภาพตามแบบ ISO 17025 เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพที่ทำให้ผลการตรวจถูกต้องจนทั่วไปได้เพราะไม่มีจุดอ่อน

3. การกิจงานด้านนิติวิทยาศาสตร์หลายอย่างยังขาดเจ้าภาพ ทำให้ประสบอุปสรรคด้านงบประมาณ อัตราตำแหน่งเจ้าหน้าที่ และระบบนิติวิทยาศาสตร์บริการที่ยังไม่ครอบคลุม นโยบายของรัฐบาลจะมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศอย่างเช่น การปฏิรูปสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะทำให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ชัดเจนขึ้น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของกระทรวงยุติธรรมจะอยู่ตรงไหนของสังคมก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลและที่สำคัญคือ กระทรวงสาธารณสุขควรจะเป็นเจ้าภาพดูแลในเรื่องระบบนิติเวชให้แก่ประเทศไทย เพราะมีเครือข่ายโรงพยาบาลและแพทย์พร้อมที่สุด

4. ความโปร่งใสและการถ่วงดุลอำนาจจะต้องทำให้เกิดขึ้นกับทุกหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยทุกฝ่ายจะต้องพร้อมที่จะให้หน่วยงานอื่นมาตรวจสอบ

5. รูปแบบของการพัฒนาการทางนิติวิทยาศาสตร์หลายเรื่องจะต้องเกิด ตัวอย่างเช่น ศูนย์พิสูจน์บุคคลสูญหาย ควรจะต้องจัดตั้งขึ้น การชะลอตัวไปก็คงเป็นเพราะผู้บริหารมองว่าไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วน ทั้ง ๆ ที่สองรัฐบาลที่ผ่านมา ล้วนชูนิติวิทยาศาสตร์ว่าเป็นนโยบายสำคัญ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าการนำกระบวนการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะทำให้สามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานการกระทำผิดทั้งด้านการชันสูตรพลิกศพ การตรวจ DNA การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ และคุ้มครองช่วยเหลือเหยื่อหรือชาวบ้านให้สามารถได้รับความยุติธรรม แต่ในปัจจุบันระบบงานนิติวิทยาศาสตร์ที่จะนำมาใช้ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ เช่น ปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติงานและการถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ปัญหาการขาดแคลนรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงาน และปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ บางปัญหาถือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วย และเป็นสิ่งที่รัฐบาลและสาธารณชนควรให้ความสำคัญ โดยเฉพาะปัญหาการตายอย่างน่าสงสัยหลาย ๆ กรณี การวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งหลายครั้งไม่ได้รับการตรวจสอบจากแพทย์นิติเวชหรือเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ จึงอาจทำให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ดังกล่าวขึ้นได้

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนนายร้อยตำรวจในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งเดียวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพ จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนอาชญากรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานในระดับสากล อันจะเป็นกระบวนการส่งเสริมประสิทธิภาพ และสามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นจริงในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ โดยเน้นการศึกษาถึงกระบวนการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจ และเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ทางด้านบุคลากร ทรัพยากรการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ และระเบียบขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งวิเคราะห์แบบอย่างการดำเนินงานที่ดี (Best Practice) ของนักนิติวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำรูปแบบการดำเนินงานและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ดังกล่าวไปเป็นต้นแบบการดำเนินงานของ

เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐต่อไป

6. คำถามในการวิจัย

6.1 กระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมใน เขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร

6.2 ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขต พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

6.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง สามารถนำไปใช้ในเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง

6.4 การพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะมีรูปแบบ การดำเนินงานอย่างไร จึงจะเป็นมาตรฐานและสามารถนำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

7. วัตถุประสงค์การวิจัย

7.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวน อาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

7.2 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวน อาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

7.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมใน เขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

7.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในเขต พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ให้เป็นมาตรฐานและสามารถนำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

8. ขอบเขตของโครงการวิจัย

8.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายสืบสวน พนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้าน นิติวิทยาศาสตร์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับ

- ภูมิหลังส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์
- กระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวน อาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ด้านการพิสูจน์ หลักฐาน และด้านการชันสูตรพลิกศพ
- ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณดำเนินงาน ด้านทรัพยากร การปฏิบัติงาน ด้านการบริหารจัดการ และด้านระเบียบขั้นตอนการทำงาน
- ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมใน เขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน ด้าน งบประมาณ ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านการบริหารจัดการ
- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการ สืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์จากสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบัน นิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อสัมภาษณ์ใน ประเด็น

- กระบวนการทำงาน ประสบการณ์ดำเนินงาน และวิธีการปฏิบัติหรือรูปแบบการ ดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการนำนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการคลี่คลายคดีได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยศึกษาในด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ด้านการพิสูจน์หลักฐาน และด้านการ ชันสูตรพลิกศพ
- ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรการปฏิบัติงาน ด้าน การบริหารจัดการ ด้านระเบียบขั้นตอนการทำงาน และด้านงบประมาณดำเนินงาน
- ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมใน เขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน ด้าน งบประมาณ ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านการบริหารจัดการ

3. การวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จากสำนักงานสอบสวน บันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การประชุมสัมมนา เมื่อได้ผลสรุปจากการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว จะจัดสัมมนาโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสืบสวนสอบสวนและนักนิติวิทยาศาสตร์จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อระดมความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัย เพื่อจะได้นำเสนอรูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นมาตรฐานและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

8.2 ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนที่ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากสถานีตำรวจที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ดังแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มประชากรเป้าหมาย

กลุ่มประชากร	สถานีตำรวจภูธร(สถานี)	จำนวนประชากร(คน)
1) จังหวัดนราธิวาส	1) สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส	262
	2) สถานีตำรวจภูธรสุไหงโก-ลก	207
	3) สถานีตำรวจภูธรตากใบ	174
	4) สถานีตำรวจภูธรสุไหงปาตี	138
	5) สถานีตำรวจภูธรบาเจาะ	137
	6) สถานีตำรวจภูธรรือเสาะ	151
	7) สถานีตำรวจภูธรเชียง	134
	8) สถานีตำรวจภูธรสุคีริน	119

2) จังหวัดยะลา	1) สถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา	296
	2) สถานีตำรวจภูธรเบตง	211
	3) สถานีตำรวจภูธรบันนังสตา	149
	4) สถานีตำรวจภูธรรามัน	136
	5) สถานีตำรวจภูธรยะหา	134
	6) สถานีตำรวจภูธรกรงปินัง	113
	7) สถานีตำรวจภูธรธารโต	105
	8) สถานีตำรวจภูธรกาบัง	103
3) จังหวัดปัตตานี	1) สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี	267
	2) สถานีตำรวจภูธรยะหริ่ง	189
	3) สถานีตำรวจภูธรหนองจิก	187
	4) สถานีตำรวจภูธรสายบุรี	182
	5) สถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์	170
	6) สถานีตำรวจภูธรปะนาละ	141
	7) สถานีตำรวจภูธรมายอ	130
	8) สถานีตำรวจภูธรยะรัง	129
รวม		3,964

จากจำนวนประชากร 3,964 คน ผู้วิจัยได้นำมาหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือ ขนาดของประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Error) ในที่นี้

จะกำหนดเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% จึงแทนค่าสูตรได้ดังนี้

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{3,964}{1+ 3,964 (0.0025)}$$

$$= \frac{3,964}{10.91}$$

$$= 363 \text{ คน}$$

เมื่อผู้วิจัยได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 363 คนแล้ว จึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน โดยแบ่งตามจำนวนของหน่วยงานแต่ละแห่ง ด้วยการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานีดำรวจ ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากร	สถานีดำรวจภูธร(สถานี)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
1) จังหวัดนครราชสีมา	1) สถานีตำรวจภูธรเมืองนครราชสีมา	24
	2) สถานีตำรวจภูธรสุโขทัย	19
	3) สถานีตำรวจภูธรตากใบ	16
	4) สถานีตำรวจภูธรสุโขทัย	13
	5) สถานีตำรวจภูธรบาเจาะ	13
	6) สถานีตำรวจภูธรเรือเสาะ	14
	7) สถานีตำรวจภูธรยิงอ	12
	8) สถานีตำรวจภูธรสุคีริน	11
2) จังหวัดยะลา	1) สถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา	27
	2) สถานีตำรวจภูธรเบตง	19
	3) สถานีตำรวจภูธรบันนังสตา	14
	4) สถานีตำรวจภูธรรามัน	12
	5) สถานีตำรวจภูธรยะหา	12
	6) สถานีตำรวจภูธรกรงปินัง	10
	7) สถานีตำรวจภูธรธารโต	10
	8) สถานีตำรวจภูธรกาบัง	9
3) จังหวัดปัตตานี	1) สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี	24
	2) สถานีตำรวจภูธรยะหริ่ง	17
	3) สถานีตำรวจภูธรหนองจิก	17
	4) สถานีตำรวจภูธรสายบุรี	17

	5) สถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์	16
	6) สถานีตำรวจภูธรปะนาเระ	13
	7) สถานีตำรวจภูธรมายอ	12
	8) สถานีตำรวจภูธรยะรัง	12
	รวม	363

8.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์จากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 10 ราย
- 2) เจ้าหน้าที่จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม 10 ราย
- 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ 10 ราย

9. ทฤษฎี สมมติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

9.1 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑ แนวคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์

ความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ “การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความเพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ”

ในปัจจุบันนี้ ได้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมขึ้นมากมาย ซึ่งการที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ยุโรปและสหรัฐอเมริกา จึงมีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลอย่างดียิ่งในการสืบสวนคดีตามหาคนร้ายต่างๆ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมเกิดขึ้น สามารถจับกุมคนร้ายได้ถึง 90% โดยการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ค้นคว้าวิจัยและผลิตขึ้นอย่างทันสมัย ผสานกับหลักนิติวิทยาศาสตร์นี้ ให้บรรลุผลได้เป็นอย่างมาก

จากประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น จึงมีการนำเอามาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไป ดังนี้

1. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายภาพ (Crime Scene Investigation and Forensic)
2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint)

3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น ตรวจลายเซ็น ถ้ามือเขียน
4. การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
5. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry) เช่น ตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่าง ๆ
6. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น ตรวจร่องรอยการเสียดสีของรถ
7. การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ
8. การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) ได้แก่ งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี งานพิสูจน์บุคคล งานภาพการแพทย์

การอำนวยความสะดวกยุติธรรม

การอำนวยความสะดวกยุติธรรม (Enhancement of Justice) ถือเป็นภารกิจสำคัญพื้นฐานของรัฐ (A basic function of state) ซึ่งรัฐจะต้องดำเนินการอำนวยความสะดวกยุติธรรม โดยการจัดการบริหารองค์การในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชนและเป็นสากลตามหลักนิติธรรม (The Rule Of Law)

การอำนวยความสะดวกยุติธรรม หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรมภายในกรอบแห่งกฎหมาย โดยการปฏิบัติที่ได้รับความเสมอภาคทั้งฝ่ายผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหา

การอำนวยความสะดวกยุติธรรม หมายถึง การให้ประชาชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรม ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวประกอบด้วย

โดยสรุปแล้ว ถือได้ว่านิติวิทยาศาสตร์นี้เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ผสมผสานเข้ากับการบังคับใช้ทางกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับผู้เสียหาย และผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนา ทางด้านการตรวจวิเคราะห์ต่างๆดังกล่าวข้างต้น รวมถึงการนำความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ ซึ่งจะส่งผลอย่างดียิ่งต่อประชาชนโดยรวม

สถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานทางชีววิทยา

เมื่อมีการกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเกิดขึ้น สถานที่เกิดเหตุถือเป็นสถานที่แรกของกระบวนการต่าง ๆ และเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่สามารถนำมาพิสูจน์ถึงการกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิด เหตุใดคืออาญาร้ายแรงเมื่อเกิดเหตุดังกล่าวขึ้น แล้วผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทุกแขนง เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจ

สถานที่เกิดเหตุ ผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์จะต้องให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ และนำผลที่ได้มาประมวลเหตุการณ์ให้ได้ข้อสรุปที่แท้จริงของรายละเอียดแห่งคดี ผลการตรวจวัตถุพยานดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนการสืบสวนสอบสวน และใช้เป็นพยานหลักฐานต่อศาลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องภายหลังเกิดเหตุ ด้วยเหตุนี้จึงไม่ใช่เพียงแต่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุเท่านั้นที่ต้องเรียนรู้และรอบรู้การตรวจสถานที่เกิดเหตุ แม้แต่อัยการ ผู้พิพากษา และผู้ตรวจพิสูจน์หรือผู้ชำนาญการที่ตรวจพิสูจน์ของกลางต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ก็ควรศึกษาและรอบรู้ไว้ เพราะมีโอกาสเสมอที่ผู้ชำนาญการจะต้องเข้าร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการให้คำแนะนำการเก็บรักษาพยานหลักฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการนำมาใช้ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์

หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการพิจารณาคดีอาญา

โดยทั่วไป กระบวนการพิจารณาคดีอาญามีข้อที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดอยู่สองประการ คือ ข้อกฎหมายประการหนึ่ง และข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่ง หลักในการวินิจฉัยนั้นจะต้องพิจารณาค้นคว้าหาข้อเท็จจริง หรือความสัจยฺจริงในคดีว่าเป็นอย่างไรแล้วจึงยกข้อกฎหมายขึ้นปรับวินิจฉัยว่า จำเลยควรจะได้รับโทษหรือควรจะได้รับ การปล่อยตัวไป ตามกฎหมายลักษณะพยานข้อเท็จที่ศาลจะรับรู้ได้เองนั้น จำกัคอยู่เพียงข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามธรรมดาธรรมชาติซึ่งบุคคลธรรมดาจะพึงรู้ได้เองแล้ว ข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่อยู่นอกเหนือไปจากความรู้ของคนธรรมดาสามัญศาลรับรู้เองไม่ได้ เพราะฉะนั้นฝ่ายผู้กล่าวหาจะต้องพิสูจน์ให้ประจักษ์แก่ศาลว่าผู้ต้องหาได้กระทำการที่อ้างว่าเป็น ความผิดนั้นจริง

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์ หรือวิจัย ซึ่งในทางกฎหมาย ถือว่า พยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้ คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริง ให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจ ได้วิเคราะห์หรือได้วิจัย สังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายคดีต่างๆ ที่มีความสำคัญ และมีความยุ่งยากซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดี ในประเทศสหรัฐอเมริกา คดีที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการคลี่คลายคดี ได้แก่ คดีลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดี เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1963 คดีโอ เจ ซิมป์สัน และคดีฆาตกรรมไร้ศพ เหตุเกิดที่รัฐฟลอริดา เป็นต้น

สำหรับในประเทศอังกฤษคดีสำคัญที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการคดีคล้ายคดี คือ คดีฆาตกรรมอำพรางที่ฟาร์มวิคเคนฮิลล์ หมู่บ้านฮอตตัน ในปี ค.ศ.1984

ในประเทศไทยคดีที่สำคัญ และมีความสลับซับซ้อนซึ่งคดีคล้ายลงได้โดยอาศัยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คดีฆาตกรรม น.ส.คอริส ฟอน ฮาเฟิน นางแบบสาวชาวเดนมาร์ก เมื่อ 24 มกราคม พ.ศ. 2511, คดีฆาตกรรมนางศยามล พ.ศ. 2536, คดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ พ.ศ. 2539, คดีฆาตกรรม น.ส.เจนจิรา พลอยอ่องนศรี นักศึกษาแพทย์ปี 5 พ.ศ. 2541 และคดีล่าสุดคดีเป็นคดีที่อยู่ในกระแสความสนใจของประชาชน คือ คดีฆาตกรรมแพทย์หญิงพัศพร โดยศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิตนายแพทย์วิสุทธิ คดีนี้ถึงแม้ว่าจะไม่พบศพของผู้เสียชีวิต แต่ผลการพิสูจน์ DNA ประกอบกับพยานแวดล้อมต่างๆ จึงเชื่อได้ว่า แพทย์หญิงพัศพร เสียชีวิตแล้ว

ประโยชน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

- 1) เป็นเครื่องช่วยชี้ว่ามีการก่ออาชญากรรมแน่นอน เช่น ผู้เสียหายแจ้งว่าถูกข่มขืน และตรวจพบว่าผู้เสียหายมีเลือดฝาด มีแผลตามร่างกาย
- 2) เป็นเครื่องช่วยชี้ว่าผู้ต้องสงสัยได้อยู่ในที่เกิดเหตุ เช่น ตรวจได้ขนแมวที่ขาทางเกงของผู้ต้องสงสัยที่ผู้ต้องสงสัยอธิบายที่มาไม่ได้และบ้านที่ผู้เสียหายถูกข่มขืนเลี้ยงแมว
- 3) เป็นเครื่องช่วยชี้ว่าบุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เช่น พบลายพิมพ์นิ้วมือผู้ต้องสงสัยในด้านในของถุงมือที่ถอดทิ้งไว้ในบ้านที่ถูกโจรกรรม
- 4) เป็นเครื่องช่วยกันผู้บริสุทธิ์ออกไป เช่น เด็กหญิง 2 คนพี่น้องกล่าวหาว่าผู้ต้องสงสัยวางยาแล้วทำคดีมีราย แต่การตรวจทั้งเลือดและปัสสาวะของเด็กแล้วไม่พบสารใด
- 5) เป็นเครื่องยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย เช่น ผู้เสียหายอ้างว่าถูกผู้ต้องสงสัยแทงมือ ผู้เสียหายจึงเอามือที่เลือดออกป้ายไปบนแขนเสื้อของผู้ต้องสงสัย จากการตรวจพบว่าคราบเลือดบนแขนเสื้อของผู้ต้องสงสัยเป็นเลือดของผู้เสียหายจริง
- 6) ผู้ต้องสงสัยที่ถูกยันด้วยพยานทางฟิสิกส์อาจจะสารภาพ เช่น คดีเจนจิรา เมื่อพิสูจน์ได้ว่า ผู้ตายเสียชีวิตเพราะถูกยิง ในขณะที่ผู้ต้องหาให้การกับตำรวจก่อนหน้านี้ว่าฆ่าโดยการบีบคอ ผู้ต้องหาจึงสารภาพ
- 7) มีค่ามากกว่าประจักษ์พยานเพราะเคยมีการทดลองแล้วพบว่า ประจักษ์พยานอาจให้การคลาดเคลื่อนไปได้ เมื่อเวลาผ่านไปเป็นเดือนหรือเป็นปี
- 8) พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้รับความเชื่อถือจากศาลมากขึ้นเรื่อยๆ
- 9) การไม่พบพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ช่วยยืนยันว่าไม่มีอาชญากรรม เช่น แจ้งว่าถูกลักทรัพย์แต่ตรวจแล้วไม่มีร่องรอยงัดและและทรัพย์สินที่วางอยู่

พยานหลักฐานแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. พยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) พยานประเภทนี้ ได้แก่ พยานบุคคลหรือประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยอาจรับรู้ด้วยประสาทตา หู จมูก ลิ้น ผัสหรือกลิ่นรส มิใช่ได้ยิน ได้ฟังมาจากผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง

2. พยานแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) หรือพยานหลักฐานทางอ้อม เป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้โดยตรง แต่สามารถนำมาปะติดปะต่อให้เกิดความคิด ถ้าคำหรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ได้ เพื่อบอกถึงข้อเท็จจริงบางอย่างหรือหลายอย่าง ซึ่งนำมาใช้คลี่คลายปัญหาในคดีได้

3. พยานหลักฐานที่แท้จริง (Real Evidence) ได้แก่ พยานวัตถุที่มีความชัดเจนในตัวเอง เป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญที่สุดและสามารถนำไปใช้เพื่อยืนยันการกระทำผิดในคดีนั้นๆ ได้โดยตรงหรือนำไปเชื่อมโยงเกี่ยวกับคดีได้ เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน รอยลายนิ้วมือ เส้นใยผ้าและอาวุธอื่นๆ ฯลฯ

อาจกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานหมายถึง สิ่งใดๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น ไซ้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุตั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

“พยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลย มีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อาจเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น”

ในทางทฤษฎี “สถานที่เกิดเหตุเริ่มต้น ณ จุดที่ผู้กระทำความผิดเริ่มกระทำ ไปจนถึงบริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป รวมทั้งบริเวณที่มีวัตถุพยานต่างๆ อยู่ด้วย” แต่ในทางปฏิบัติเป็นการยากที่จะระบุลงไปได้ชัดเจนว่าขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุนั้นอยู่ตรงไหน ดังนั้น สถานที่เกิดเหตุจึงประกอบไปด้วยสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นรวม ๆ กัน ได้แก่ บริเวณที่พบศพ บริเวณที่ศพถูกเคลื่อนย้าย บริเวณที่พบวัตถุพยาน และรวมถึงบริเวณที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วย เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดเข้ามาหาผู้ตาย บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป และบริเวณที่พักของผู้กระทำความผิดด้วย เป็นต้น แต่ปกติแล้ว เรามักจะเริ่มจากบริเวณที่เกิดเหตุหรือบริเวณที่พบศพก่อน ถือเป็น Primary crime scene แล้วจึงขยายวงกว้างออกไป ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ผู้เชี่ยวชาญการตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยาจะเข้าไปมีบทบาทที่ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนได้ร้องขอให้เข้าไปร่วมหรือช่วยทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางชีววิทยาต่างๆ หรืออาจขอความเห็นว่าเป็นบริเวณนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุหรือเกี่ยวข้องกับเหตุที่เกิดขึ้นนั้นหรือไม่อย่างไร เพื่อนำ

ความเห็นของผู้ชำนาญการพิสูจน์ไปใช้ในแนวทางการสืบสวนสอบสวน เพราะสถานที่เกิดเหตุโดยสภาพแล้วก็คือพยานวัตถุชนิดหนึ่งนั่นเอง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 132 กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน และมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน กับการดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งหมายความรวมถึง การจับบันทึก ถ่ายภาพ ทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุและการกระทำอื่นๆ เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษทางอาญา

อย่างไรก็ตาม ผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานแขนงต่างๆ หรือผู้ชำนาญการเฉพาะทางที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ก็ควรรอบรู้ถึงข้อกำหนด ระเบียบข้อกำหนดและบทบาทการมีส่วนร่วมของตน โดยเฉพาะควรรับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุและพฤติกรรมการกระทำผิดที่ปรากฏในเบื้องต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ของวัตถุพยานรวมถึงการพิจารณาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสมตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นที่ยังของพนักงานสืบสวนสอบสวนได้ในสภาวะการณ์ที่เร่งรีบในการพิสูจน์ทราบถึงการกระทำความผิด รวมถึงการหาตัวหรือยืนยันตัวผู้กระทำผิด

ชนิดของพยานวัตถุ พยานวัตถุ แบ่งตามลักษณะการเก็บออกได้เป็น 2 ชนิด

1. พยานวัตถุที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ (Fixed of Immovable Evidence): เป็นพยานวัตถุที่มีขนาดใหญ่, น้ำหนักมาก หรือถ้าเคลื่อนย้ายอาจทำให้คุณสมบัติบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป เช่น ผนัง, เตาผิง, รอยประทับยางรถยนต์ เป็นต้น พยานวัตถุชนิดนี้จะใช้วิธีเก็บรักษาโดยการถ่ายภาพ วาดรูปเหมือนตามมาตราส่วนของจริง หล่อปูนพลาสติก เป็นต้น
2. พยานวัตถุที่เคลื่อนย้ายได้ (Movable Evidence): เป็นวัตถุพยานที่มีขนาดเล็ก มีน้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้โดยไม่ทำให้คุณสมบัติเปลี่ยนแปลงไป เช่น กระป๋อง แก้ว ข่องเหลวจีนส่วนพรหม เป็นต้น

ก่อนที่จะทำความเข้าใจถึงบทบาทและประโยชน์ที่แท้จริงของพยานหลักฐานแต่ละประเภทควรเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์และกฎเกณฑ์ที่ว่าด้วยพยานวัตถุ ให้ถ่องแท้เสียก่อน เพื่อจะได้นำพยานหลักฐานที่ได้มาในระหว่างการสืบสวนสอบสวน ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ กฎแห่งพยานหลักฐาน (Law of evidence) ประกอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน มีหัวใจสำคัญอยู่ 2 ประเด็นด้วยกันคือความเป็นสาระสำคัญ (Materiality) และการยอมรับฟัง (Admissibility) ยกตัวอย่างเช่น นายแดงถูกกล่าวหาว่าฆ่าคนตายโดยใช้มีดแทง พยานยืนยันว่าเห็นนายแดงซื้อมีดมาจากร้าน พร้อมทั้งบอกคนขายว่าจะเข้าไปแทงคน และมีผู้เห็นนายแดงเดินมุ่งหน้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ อย่างนี้ถือว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นสาระสำคัญและการยอมรับฟังได้ (Material Admissible) ในทางตรงกันข้าม สมมติว่านายดำถูกกล่าวหาว่าฆ่าคนตายโดยใช้อาวุธปืนยิง

อาวุธปืนยอมนำมาเป็นพยานวัตถุได้ เพราะเป็นสาระสำคัญ แต่จะนำหลักฐานที่ว่า นายคำเป็นนักแม่นปืนมีความสามารถสูงมากมาประกอบการฟ้องคดี ปกติแล้วยอมทำไม่ได้เพราะหลักฐานนี้ไม่เกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่องนี้ แต่ถ้าหากปัญหาของคดีนี้ อยู่ที่ความแม่นยำทางธนูของคนร้ายก็ยอมนำพยานหลักฐานดังกล่าวมาใช้ได้เหมือนกัน

การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับใช้ในชั้นศาลได้จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ นี้จะเป็นจุดอ่อนให้ทนายสามารถโต้แย้งในชั้นศาลทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานสูญเสียไป

กฎข้อที่ 1 “ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ” ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก (เจ้าหน้าที่ดับเพลิงหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่) ไปถึงสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ(แพทย์, เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน) ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ตัวอย่างเช่น พนักงานสอบสวน, เป็นเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม” ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุตำแหน่งที่พบและบรรจุในหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด” หมายถึงว่าพยานนั้นต้องอยู่ในการคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล โดยไม่ขาดช่วงการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมีการแสดงการรับส่งของกลางนั้น โดยตลอด

• แนวคิดเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน

ความหมายของการสืบสวนสอบสวน

“การสืบสวน” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า การเสาะหาบททวนไปมา แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(10) ได้ให้ความหมายของการสืบสวนไว้โดยบัญญัติไว้ว่า “การสืบสวน” หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบ

เรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด (กองบัญชาการศีกษา, สำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติ : 2543 : 1)

สุวิชัย ใจหาญ (2522 : 85 – 86) ได้อธิบายไว้ว่า การสืบสวน หมายถึง การเที่ยว
เสาะแสวงหาในชั้นต้น เพื่อทราบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นว่าเป็นอย่างไร มี
สาเหตุเนื่องมาจากอะไร กระทำผิดฐานใด เพื่อสืบค้นจากฐานที่เกิดเหตุว่ามีอะไรตกหล่นหรือทิ้ง
ร่องรอยไว้พอจะได้เป็นหลักฐานหรือเค้าเงื่อนว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้ใด มีอะไรเป็นเครื่องพิสูจน์ หรือมี
ใครรู้เห็นบ้าง นอกจากนี้ยังมีพยานหลักฐานในคดีนั้น ๆ อีกอย่างไรเพื่อเป็นทางที่จะทำการสอบสวนให้
คดีมีมูลสำหรับฟ้องให้ศาลลงโทษผู้กระทำผิดต่อไป

วิทยา ประยูรวงศ์ (2540 : 2) ได้ให้ความหมายของการสืบสวนไว้ว่า

1. การสืบสวนก่อนเกิดเหตุ เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่ง
พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของ
ประชาชน

2. การสืบสวนหลังเกิดเหตุ เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงาน
ฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อทราบรายละเอียดแห่งการกระทำผิด

2.1 กรณีจับกุมผู้กระทำผิดได้ การสืบสวนดังกล่าวนี้ต้องใช้พยานหลักฐาน
พยานเอกสาร

2.2 กรณีรู้ตัวผู้กระทำผิดแต่จับกุมไม่ได้ การสืบสวนดังกล่าวนี้ต้องใช้
เกี่ยวกับรายละเอียดแห่งความผิด

2.3 กรณีไม่ทราบตัวผู้กระทำผิด ต้องสืบสวนให้ทราบว่า ใคร ทำอะไร ที่
ไหน อย่างไร เมื่อใด

นอกจากนั้นยังได้แบ่งวิธีการสืบสวนออกเป็น 3 วิธี คือ

- 1) การเฝ้าตำรวจ ต้องเฝ้าสังเกตตัวบุคคล สถานที่ และสิ่งของ
- 2) การเป็นสายลับ เช่น การปลอมตัว การปลอมแปลง
- 3) การข่าวกรองตำรวจ

จากความหมายของการสืบสวนดังกล่าว สรุปได้ว่าการสืบสวนเป็น
กระบวนการทั้งหมดที่เสาะแสวงหาความจริงเกี่ยวกับคดีของพนักงานสืบสวน เพื่อที่จะได้ทราบว่า
ความผิดที่เกิดขึ้นเป็นความผิดที่เกิดขึ้นจริงตามข้อกล่าวหา ตลอดจนเพื่อดำเนินการในด้านการรักษา
ความสงบเรียบร้อยของประชาชน

วรารุช เจริญชนม์ (2542, น.28-29) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับระบบและกระบวนการ
สืบสวนสอบสวนจากนักอาชญวิทยา และนักวิชาการว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน ซึ่งมีความเห็นพ้อง
กันว่า การสืบสวนมีลักษณะพื้นฐานเป็น “ศิลปะแห่งการสืบสวนสอบสวน” และมีฐานะเป็น

“ศาสตร์แห่งการสืบสวนสอบสวน” กล่าวคือการสืบสวนสอบสวนในลักษณะเป็น “ศิลป์” เป็นการพิจารณาถึงองค์ประกอบคุณสมบัติส่วนบุคคลอันเป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จของการสืบสวนสอบสวน จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยความรู้ ความสามารถ ความขยันหมั่นเพียรเฉพาะตัวของพนักงานสอบสวน โดยตรง และต้องมีศักดิ์ศรี มีความซื่อสัตย์กล้าหาญ ความไม่ลำเอียง ความมีไหวพริบ ความรู้จักสังเกต ความสงสัยอยากรู้ อยากเห็น ความจดจำ ความที่เหตุผลความริเริ่ม ความคล่อง จิตสังหรณ์ (Intuition) และการสร้างจินตนาการของพนักงานสืบสวนและสอบสวนมาประยุกต์ใช้ ประกอบการวิเคราะห์เหตุการณ์ให้บังเกิดผลสำเร็จต่อการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอย่างจริงจังรวมทั้งความสามารถที่จะเรียกร้องขอความร่วมมือสนับสนุนต่อการปฏิบัติการ

ส่วนการสืบสวนในลักษณะที่เป็น “ศาสตร์” เป็นการมุ่งพิจารณาในแง่การจัดการระบบการบริหารงาน สืบสวนสอบสวนที่สอดคล้องกับระบบการบริหารงาน โดยคำนึงถึงหลักการจัดหน่วยงานสืบสวนสอบสวนที่มีความเหมาะสมการจัดอัตรากำลังสืบสวนสอบสวนอย่างประหยัดการอำนวยความสะดวกรวดเร็วฉับไวในการสืบสวนสอบสวนการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนที่มีประสิทธิภาพและการใช้หน่วยงานวิชาการตำรวจ เพื่อจะแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานต่าง ๆ อย่างจริงจัง Scientific Police Investigation ได้สนับสนุนยืนยันว่าการไปปรากฏตัวในที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อสืบสวนเสาะหาข้อเท็จจริงแห่งคดี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ ความรู้ทางวิชาการตำรวจและอุปกรณ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ตรวจสอบ ประจักษ์พยานหลักฐานร่องรอยแห่งการกระทำผิด เช่น ภาพถ่าย อาวุธ หรืออุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำผิดทิศทางเข้าออกของคนร้าย คราบโลหิต สารเคมี เอกสารหรือวัตถุพยานเกี่ยวเนื่องต่าง ๆ

การสืบสวนสอบสวนโดยทั่วไปมีความหมายอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. เป็นการแสวงหา และรวบรวมพยานหลักฐานในการกระทำผิดอาญาเพื่อทราบถึงการกระทำผิดอย่างชัดเจนโดยตลอด และชี้ตัวผู้กระทำผิดนั้นได้
2. เป็นการแสวงหา และเอาตัวผู้กระทำผิดอาญามาศาลการพิจารณาตามกระบวนการยุติธรรมโดยอาศัยพยานหลักฐาน

ผู้ที่มีอำนาจในการสืบสวน

ผู้ที่มีอำนาจในการสืบสวนคดีอาญา ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16) บัญญัติไว้ว่า “เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพัสดี เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม”

คำว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้น ขณะนี้คงได้แก่ ข้าราชการฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่ในทางปกครอง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ปลัดอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นข้าราชการของกรมการปกครอง ส่วนตำรวจนั้น ได้แก่ ข้าราชการตำรวจทุกนายที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบ หรือสืบสวนจับกุม ตำรวจหมอ หรือตำรวจการเงินเป็นตำรวจฝ่ายธุรการ ไม่มีหน้าที่รักษาความสงบ ตามปกติจึงไม่มีหน้าที่สืบสวน ตำรวจที่มีหน้าที่รักษาความสงบ ได้แก่

- 1) ตำรวจนครบาล
- 2) ตำรวจภูธร
- 3) ตำรวจสอบสวนกลาง
- 4) ตำรวจที่กรมตำรวจสั่งให้มีหน้าที่รักษาความสงบเป็นกรณีพิเศษ

จริยธรรมของตำรวจสืบสวน

การสืบสวนจะให้เกิดผลสำเร็จนั้น จำต้องมีการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมมีคุณสมบัติที่สามารถทำงานสืบสวนที่มีความชำนาญ มาทำหน้าที่เมื่อผู้สืบสวนมีความชำนาญในการสืบสวนอย่างมืออาชีพ จำเป็นต้องมีจริยธรรมควบคู่กับการทำงาน เช่นเดียวกับสาขาอาชีพอื่น ๆ ด้วย โดยพอที่จะรวบรวมจริยธรรมในลักษณะเป็นสากลพอที่จะสรุปเป็นแนวทางได้ ดังนี้

- 1) หน้าที่ตำรวจสืบสวนมีประโยชน์ต่อสังคม สถาบันตำรวจมีไว้เพื่อคุ้มครองรักษาประชาชนในสังคมให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขไม่ถูกเบียดเบียน ผู้ใดก็ตามที่ทำหน้าที่ในสถาบันตำรวจก็ถือได้ว่าเป็นผู้ทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม หน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมุ่งที่จะแยกคนที่เบียดเบียนข่มเหงรังแก เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นออกไปจากสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จะทำให้ตำรวจสืบสวนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ อิ่มใจ และภูมิใจ กลายเป็นผู้เอื้อเพื่อมีความเคารพต่อหน้าที่ของตน

- 2) การเป็นตำรวจอาชีพต้องมีความรู้ การศึกษาหาความรู้ถือเป็นหน้าที่ของตำรวจทุกคนรวมทั้งหากมีโอกาสสนับสนุนเพื่อนตำรวจให้ศึกษาหาความรู้วิทยาการใหม่ ๆ ต้องทำโดยทันที ความปรารถนาจะทำอะไรสักอย่างจะต้องควบคู่กับการมีความรู้เรื่องนั้น ๆ

- 3) หน้าที่รับใช้คนทั้งปวง การเป็นตำรวจอาชีพมิใช่เพียงการรับจ้างเพื่อให้ได้เงินค่าตอบแทนเพียงอย่างเดียวเหมือนอาชีพอื่น ๆ ตำรวจอาชีพต้องมุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชนเริ่มจากความเสียสละ อุทิศจิตใจ ด้วยความมุ่งมั่น จะช่วยทำให้ไม่สิ้นกำลังใจ

- 4) การปกป้องคุ้มครองประชาชน ตำรวจอาชีพจะต้องรำลึกถึงภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่เสมอ การปกป้องประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพได้ผลก็มีแต่ทำได้ยาก เจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อต้องปฏิบัติงานจึงควรระวังผลกระทบเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การปกป้องคุ้มครอง

ประชาชนในระบบสังคมเสรีประชาธิปไตย ไม่ใช่ของง่ายแค่เป็นเรื่องยุ่งยากลำบาก ตำรวจจึงควรฉลาด และไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบากนี้

5) รักษาชีวิตส่วนตัว เพื่อแบบอย่างแก่คนทั้งปวง ตำรวจต้องเข้าใจว่า อาชีพของตนทำให้ไม่มีชีวิตส่วนตัวได้แท้จริง เพราะพลเมืองส่วนใหญ่ทุกคนจะรู้ดีว่าสมควรจะมีส่วนในชีวิตส่วนตัวของตำรวจด้วย ดังนั้น ตำรวจควรประหยัดค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสมไม่ฟุ่มเฟือย นอกจากจะเป็นความรู้สึกที่ดีต่อประชาชนแล้ว ยังเป็นภาพที่ดีแก่สถาบันตำรวจอีกด้วย

6) ความใจเย็นและความกล้าหาญของตำรวจ ในโลกปัจจุบันทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นจึงทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย ตำรวจต้องยิ่งใจเย็นมากขึ้น ต้องมีความกรุณาปราณีต่อประชาชน และต่อตำรวจด้วยกันเอง ความใจเย็นและความอดทนต่อความเจ็บใจกับมีความกรุณาปราณีมิใช่จะกลายเป็นความไม่กล้าหาญ ตำรวจมากมายที่มองดูใจเย็นสุขกลับเป็นคนกล้าหาญ ความรักความกรุณาเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความกล้าหาญใหญ่หลวงมากมาย

7) การรักษาความลับ และไม่เจ้ากี้เจ้าการของตำรวจ การได้รับความลับมาจากไหนโดยวิธีใดไม่สำคัญ แต่เป็นสิ่งที่ควรปกปิดไว้ให้รู้อยู่เพียงในหมู่ผู้ร่วมงานสืบสวน ต้องปกปิดเป็นความลับแม้กระทั่งคนในครอบครัว การเปิดเผยความลับในทางสืบสวนทำให้คดีเสียหาย

ความเจ้ากี้เจ้าการมักเกิดกับตำรวจใหม่ที่แต่งเครื่องแบบใหม่ ๆ เป็นนักสืบใหม่ และได้รับตำแหน่งหน้าที่ใหม่ ๆ ในโครงสร้างของทีมงานแต่ละทีม หรือหน่วยงานแต่ละหน่วยจะมีหน้าที่ทำแต่ละส่วนแยกจากกัน การก้าวก้าวทำให้การทำงานสับสนวุ่นวายไม่เป็นระบบ

8) อคติ และมิตรภาพของตำรวจ ทั้งสองสิ่งนี้มีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงานตำรวจ ส่งผลให้สามารถดำรงอยู่ในความยุติธรรมได้ ส่วนมากการมีอคติจะทำให้มีการจับวางล้อมรอบตนเอง กล่าวหาว่าคนที่อยู่นอกวงเป็นคนร้าย

มิตรภาพในสังคมตะวันออกมีมาจากการทดแทนบุญคุณการช่วยเหลือเพื่อนหรือพวกพ้องเป็นสิ่งที่ดีในตัวเอง แต่ต้องระมัดระวัง ถึงอย่างไรก็ได้หมายความว่าความช่วยเหลือคือความไม่เป็นธรรมเสมอไป เพราะมีวิธีช่วยเหลือหลายแบบที่ตำรวจทำแล้วยังคงรักษาความเป็นธรรมไว้ได้โดยไม่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องเดือดร้อนหรือเสียใจ ทั้งนี้คงอยู่ที่การเลือกใช้วิธีการเป็นสำคัญ

9) ความเข้มแข็งที่ไม่กระด้างของตำรวจ สภาพสังคมปัจจุบันคงเป็นการเหมาะสมกว่าหากตำรวจจะพูดจาให้สุภาพ นุ่มนวล มีเหตุมีผลและมีกิริยาท่าทางเป็นมิตร เพราะหากไม่สำรวจระวังในเรื่องเหล่านี้ ตำรวจจะกลายเป็นคนหลงยุคที่มีแต่ความกระด้าง และสิ่งที่น่าวิตกคือความกระด้างกับความหยابนั้นเป็นพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด

10) สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในกฎหมายที่รัฐธรรมนูญระบุเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยไว้ชัดเจน และถือเป็นเรื่องสำคัญมากที่ต้องปฏิบัติ อำนาจที่มี

คุณภาพสูงสุดในวิชาชีพตำรวจ ได้แก่ ความรู้ในการใช้เทคนิควิธีการตำรวจสมัยใหม่ เป็นการใช้
อำนาจและเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่ควรนำมาใช้ เพื่อมิให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

จากแนวคิดการสืบสวนคดีทางอาญาจะเห็นได้ว่าตำรวจสืบสวนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความ
ความพยายาม ความอดทน ความประหยัด ความกล้าหาญ ความอ่อนโยน ความเมตตาปราณีแก่
ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันที่สำคัญต้องมีความเสียสละ เนื่องจากตำรวจทำงานรับใช้ประเทศชาติ
ตลอด 24 ชั่วโมงไม่มีวันหยุด ไม่มีเวลาส่วนตัว

จรรยาบรรณพนักงานสอบสวน

ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 8 บทที่ 1 ข้อ 208 ได้ระบุไว้ว่า
พนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการสอบสวนอำนวยความสะดวกทางอาญา ให้กับคู่กรณี จึงต้อง
มีคุณธรรม และจรรยาบรรณสูงเป็นพิเศษ โดยต้องทำใจเป็นกลางตรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ต้องการแต่
ความจริงโดยบริสุทธิ์เท่านั้น การซักถามจะต้องระมัดระวังอย่าให้เป็นคำถามที่ชี้นำผู้ให้ถ้อยคำคล้อยตาม
หรือชี้ช่องทางอย่างใดอย่างหนึ่งในเวลาถาม ด้วยเหตุนี้พนักงานสอบสวนจึงพึงต้องนจรรยาบรรณเป็น
กรอบและแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย

1. พนักงานสอบสวน พึงยึดถืออุดมคติของตำรวจอย่างเคร่งครัด
2. พนักงานสอบสวน พึงระลึกถึงสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญ
3. พนักงานสอบสวน พึงอำนวยความสะดวกแก่คู่กรณีอย่างเสมอภาค โดยถูกต้องตาม
กฎหมายและศีลธรรม
4. พนักงานสอบสวน พึงเต็มใจรับแจ้งความ แสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานตาม
หลักเกณฑ์แห่งกฎหมายไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงแห่งคดี
5. พนักงานสอบสวน พึงวิเคราะห์ข้อเท็จจริงให้ได้ผลอันน่าเชื่อถือว่าผู้ต้องหาได้กระทำ
ความผิดก่อนมีการแจ้งข้อกล่าวหาจับกุมดำเนินคดี และให้คำวินิจฉัยถึงการปล่อยชั่วคราวด้วย
6. พนักงานสอบสวน พึงให้ความสำคัญและให้ความคุ้มครองต่อพยานในคดีอาญา
7. พนักงานสอบสวน พึงรักษาความลับในการสอบสวน
8. พนักงานสอบสวน พึงสำนึกและยึดมั่นในวิชาชีพการสอบสวน และอดสาหาพยายาม
ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขัน

หลักการจัดหน่วยงานสืบสวน (กองบัญชาการศีกษา, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2544)

การบริหารงานสืบสวนถือได้ว่าเป็นหัวใจของงานสืบสวน และเป็นภาระหน้าที่อัน
จำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาระดับตั้งแต่สารวัตรใหญ่ ผู้กำกับการ ฯลฯ ขึ้นไป ซึ่งเป็น

หัวหน้าหน่วยงานหรือหัวหน้าพนักงานสืบสวนสอบสวนจะต้องเป็นผู้พิจารณาคำเนิการ ทั้งนี้เพราะผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการอำนวยการสืบสวน วางแผน กำหนดตัวบุคคล จัดสรร บัญชีต่าง ๆ ตลอดทั้งควบคุมติดตามผลการสืบสวน ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การจัดหน่วยงานการสืบสวนนี้ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ผู้มีหน้าที่และรับผิดชอบดังกล่าวแล้วจะต้องเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะงานสืบสวนจะประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือไม่นั้น ในเบื้องต้นก็อยู่ที่ว่ามีหลักการจัดหน่วยงาน การสืบสวนที่ดีหรือไม่ อย่างไร หากหน่วยงานไม่คมีเจ้าหน้าที่หรือผู้ได้บังคับบัญชาที่หย่อนสมรรถภาพ ก็เป็นที่แน่นอนได้ว่าผลงาน ที่จะออกมาย่อมจะไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ ดังนั้น ในฐานะของผู้บังคับบัญชา ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหน่วยงานจึงควรที่จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้มีความสามารถเหมาะสม

โดยเหตุที่การสืบสวนนั้นต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่แต่ละคนเป็นหลัก ดังนั้นในฐานะของผู้บังคับบัญชาผู้มีหน้าที่ในการอำนวยการหรือจัดหน่วยงานสืบสวน ประการแรกก็ต้องพิจารณาเลือกสรรเจ้าหน้าที่ผู้ได้บังคับบัญชา ทั้งนี้โดยไม่จำกัดชั้นยศซึ่งมีความสามารถเฉพาะตัวดี มีคุณสมบัติที่ดีในการเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวน เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีปฏิภาณไหวพริบดี มีสถานภาพร่างกายดี มีความสามารถในการสังเกตจดจำ กระตือรือร้นคล่องตัว สามารถใช้ถ้อยคำ - โต้ตอบ - ซักถาม ได้ดี นอกจากนี้ที่กล่าวแล้วบุคคลที่เลือกสรรดังกล่าวยังต้องเป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ง่าย มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความกว้างขวางในทุกวงการ ตลอดทั้งจะต้องเป็นผู้มีความสามารถรักษาความลับและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่สูงเป็นพิเศษอีกด้วย

การจัดกำลังพลให้เพียงพอ

ในการจัดหน่วยงานเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนนั้น มีลักษณะเป็นการปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ความชำนาญเป็นพิเศษจึงจำเป็นจะต้องมีการแบ่งสรรกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานสืบสวนอย่างละเอียดชัดเจน เป็นสัดส่วนเหมาะสมกับลักษณะการจัดกำลังคนให้พอดีกับภารกิจปฏิบัติ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องดำเนินการพิจารณาว่าในการจัดรูปแบบของหน่วยสืบสวนนั้น ๆ ควรจะมีกำลังคนเท่าใดในการปฏิบัติหน้าที่แต่ละครั้ง เจ้าหน้าที่ผู้ออกปฏิบัติควรจะดำเนินการในลักษณะเดียวหรือออกในลักษณะเป็นคู่ตรวจครั้งนี้เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ต่อการประสานงานในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและแบ่งเบาภาระหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ตามความจำเป็น

การส่งเสริมสมรรถภาพการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวน

นอกเหนือจากการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมงาน การจัดทำลงคนให้เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ส่วนหนึ่งของผู้บังคับบัญชาผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการนอกเหนือจากที่กล่าวแล้วก็คือการส่งเสริมสมรรถภาพการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ผู้ได้บังคับบัญชา เช่น การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนให้มีความรู้ประสบการณ์เพิ่มขึ้น และพัฒนาแนวปฏิบัติในการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการส่งเสริมในด้านขวัญกำลังใจ การให้สิ่งตอบแทน การให้รางวัล การขึ้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือจากปกติถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมสมรรถภาพการปฏิบัติงานหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ทำการสืบสวนอีกส่วนหนึ่งด้วยเช่นกัน

การจัดสรรปัจจัยในการสืบสวนสอบสวน

“ทุนทรัพย์” ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการสืบสวนสอบสวนจะทำให้งานสามารถดำเนินสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากการจัดสรรเงินแบ่งให้แต่ละหน่วยงานของชุดสืบสวนไปดำเนินการในการหาข่าว การติดตามพยาน ฯลฯ แล้ว ปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องจัดสรรดำเนินการ ก็คือ การจัดเจ้าหน้าที่ชุดช่วยเหลือ การจัดอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ การจัดอุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ เครื่องถ่ายเอกสาร ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะในการดำเนินการของชุดสืบสวนสอบสวนนั้นแม้จะมีประสิทธิภาพมากเท่าใดก็ตาม แต่หากขาดเสียซึ่งปัจจัยหรืออุปกรณ์ในการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือแล้วบางครั้งงานก็ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

การประสานงานของฝ่ายสืบสวน

การระดมสมอง (Brain storming) ในลักษณะของการทำงานเป็นทีมระหว่างฝ่ายสืบสวนและสอบสวนรวมทั้งผู้ช่วยพนักงานสอบสวน โดยใช้หลักการทำงานเป็นชุดหรือทีมงาน คือการทำงานระหว่างกันของตำรวจฝ่ายสืบสวน มีตั้งแต่จำนวนคนน้อยเพียง 2 คนขึ้นไป เช่น เจ้าหน้าที่คนหนึ่งอาจจะเป็นคนคอยคุ้มกันให้เจ้าหน้าที่ที่เข้าปฏิบัติการ เพื่อประโยชน์ในการเป็นพยาน หรืออาจจะเป็นการปฏิบัติร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สืบสวนกับเจ้าหน้าที่จากห้องปฏิบัติการ ด้านวิทยาศาสตร์หรือ เจ้าหน้าที่สืบสวนกับเจ้าหน้าที่เทคนิค

การทำงานของทีมสืบสวนนี้ ผู้นำมีส่วนสำคัญมาก ผู้นำ หมายถึงผู้ที่จะต้องบริหารงาน สืบสวนคดีต่าง ๆ การทำงานด้านสืบสวนที่มีลักษณะเป็นทีมงานจำเป็นต้องยึดหลักการบริหาร แต่การบริหารงานตำรวจหรือการบริหารงานสืบสวนนี้เป็นการบริหารงานของทุกระดับชั้น ตั้งแต่หัวหน้าหน่วยงานจนถึงผู้หมวดหรือจำผู้ควบคุมทีมงานสืบสวนก็เป็นผู้บริหารงานด้วย มิใช่เป็นเพียงหัวหน้าผู้ปฏิบัติ (STRAM BASS) อย่างที่เข้าใจกัน เพราะเขามีหน้าที่ควบคุมดูแลจัดแบ่งงานและควบคุมดูแลการทำงานของคนอื่นด้วย

การจัดกลุ่มให้คนทำงานร่วมกันนั้น เน้นที่ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ และผู้นำต้องรู้จักทำให้กลุ่มหรือทีมงานสืบสวนของคนมีความคิดสร้างสรรค์ หลีกเลี่ยงการนำและการควบคุมเน้นไปในทางทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติทุ่มเทแรงกาย และแรงใจให้แก่งาน (INVOLVEMENT) และเพิ่มแรงกระตุ้นในการทำงาน (MOTIVATION) ได้ค้นพบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนเกลียดความเผด็จการ (AUTOCRATIC) แต่ไม่ชอบปล่อยไปตามเรื่องตามราว (LAISSEZ-FAIRE)

การมอบหมายงานสืบสวนให้ตำรวจสืบสวนไปทำจะต้องไม่พยายามขีดวงจำกัดหรือสร้างเงื่อนไขมากเกินไป เพราะคนมีแรงงานและสมองอิสระ คนมีความคิดเป็นของตนเอง จึงจะทำแต่สิ่งที่คิดว่าเหมาะสมเท่านั้น จึงควรต้องระวังในเรื่องของเจ้าหน้าที่สืบสวนไม่สมัครใจ จะทำให้เกิดความเสียหายแก่คดีได้ ต้องคำนึงถึงธรรมชาติของคนในข้อนี้ด้วย เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้วไม่มีใครที่สามารถปฏิเสธธรรมชาติของความเป็นคนได้ วิธีที่จะเลี่ยงการขีดวงจำกัดหรือสร้างเงื่อนไขกีดกันให้ใช้การแนะนำเป็นแนวทางจะเหมาะสมกว่าเมื่อต้องการตรวจสอบการปฏิบัติอย่าให้ผู้สืบสวนรู้สึกว่าคุณควบคุม ให้แปลงวิธีการการควบคุมเป็นการสำรวจผลการทำงานว่าได้ทำอะไรมาบ้าง เพราะโดยธรรมชาติของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เมื่อรับผิดชอบงานใดแล้วจะพยายามให้บรรลุเป้าหมายของงานจะเกิดแรงผลักดันขึ้นมาเองโดยอัตโนมัติ

จากการศึกษาความสำเร็จในการสืบสวนคดีของพนักงานสืบสวนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการสืบสวนสอบสวนในหน้าที่ตำรวจนั้นมีใช่เป็นงานค้นหาความจริงที่ต้องใช้ความรู้ และเทคนิคในการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้นไม่ หากแต่เป็นงานที่ต้องใช้ศิลปะและความปราณีอยู่อย่างไม่น้อย และไม่มีผู้เชี่ยวชาญคนใดสามารถเขียนตำราอันละเอียดสมบูรณ์ได้ นอกจากจะอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ เพราะผู้สืบสวนหรือผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน แม้จะมีความรู้ ความชำนาญในการสืบสวนเพียงใดก็ตาม ไม่ได้หมายความว่ามีความรอบรู้เป็นเอกทัศคะในคดีทุกประเภทไม่ บางคนอาจชำนาญในการสืบสวนคดีลักทรัพย์ แต่บางคนอาจเชี่ยวชาญในคดีฆาตกรรมก็ได้ ซึ่งแต่ละคนย่อมมีความชำนาญไม่เหมือนกัน

อย่างไรก็ดี แม้เราจะยอมรับว่าการสืบสวนสอบสวนมีขอบเขตกว้างขวาง กว้างใหญ่ไพศาลเป็นสิ่งยากการวางหลักเกณฑ์ตายตัวอันแน่นอนก็ตาม แต่มีใช่เป็นเรื่องที่ยากเสียจนไม่อาจจะกระทำให้สำเร็จลงได้ ตำรวจหรือบุคคลที่ประกอบวิชาชีพจะต้องมีอุปกรณ์ และเครื่องมือของตนในการปฏิบัติงาน ผู้สืบสวนสอบสวนก็ย่อมมีความจำเป็นจะต้องแสวงหาความรู้เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อไป

๑ ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่

1. ทฤษฎีองค์การ

แนวคิดทางทฤษฎีองค์การตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งแนวความคิดไปหลายแบบ หลายสำนัก และหลายระดับ แต่จะพิจารณาในแง่ใดข้อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้เป็นสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงทฤษฎีองค์การเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในขณะนั้นๆ ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรในด้านการจัดการ เพื่อให้การบริหารขององค์กรเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

2. ทฤษฎีการจัดการและการบริหาร (Administrative Management Theory)

กลุ่มทฤษฎีนี้เกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกับการพัฒนาของกลุ่มทฤษฎีบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ กลุ่มนี้เห็นว่าประสิทธิภาพขององค์การอาจเพิ่มขึ้นได้โดยปรับปรุงกระบวนการที่เป็นมรรควิธี (Means) ซึ่งจะนำไปสู่ผล (Ends) นักทฤษฎีที่สำคัญได้แก่ Henry Fayol, Luther Gulick และ Lyndal Urwick และ James D. Mooney ทฤษฎีกลุ่มนี้มุ่งเน้นที่การปรับปรุงวิธีการทำงานของฝ่ายบริหาร เช่น Henry Fayol ได้เสนอหลักการจัดองค์การไว้ 5 ประการ คือ

- 8.2.ก.หนึ่ง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)
- 8.2.ก.สอง คำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization)
- 8.2.ก.สาม มีการประสานงาน (Coordination)
- 8.2.ก.สี่ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ให้ชัดเจน (Authority)
- 8.2.ก.ห้า มีการกำหนดความรับผิดชอบ (Responsibility)

ซึ่งหลักทั้ง 5 ประการ เรียกรวมๆ ว่า OSCAR และได้วางหลักกระบวนการบริหารไว้อีก 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือ POCCC นอกจากนี้ยังได้วางหลักทั่วไปในการบริหาร (General Principles of Management ไว้เพิ่มอีก 14 ข้อ คือ

- 1) ควรให้มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถ
- 2) อำนาจและความรับผิดชอบควรมีสัดส่วนกัน
- 3) ควรมีการรักษาระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด
- 4) ผู้ปฏิบัติงานควรมีสู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
- 5) ต้องมีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานให้แน่นอน
- 6) ผู้ปฏิบัติงานต้องเสียสละประโยชน์ส่วนตน
- 7) การกำหนดอัตราค่าจ้างต้องเป็นไปตามเนื้องาน

- 8) การบริหารงานที่ดีต้องมีลักษณะการรวมอำนาจ
- 9) ต้องมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน
- 10) ต้องมีการกำหนดระเบียบการบริหารไว้อย่างชัดเจน
- 11) ต้องให้ความสำคัญยุติธรรมแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยเสมอหน้า
- 12) ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความมั่นคงและหลักประกันในการทำงาน
- 13) การบริหารงานควรมีการริเริ่มสร้างสรรค์และวางแผนล่วงหน้า
- 14) การปฏิบัติงานเป็นทีม ลีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และจงรักภักดีต่อ

องค์การส่วน Luther Gulick และ Lyndal Urwick ได้ขยายแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของ Fayol 14 ประการออกเป็น 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ที่เรียกรวมกันว่า POSDCORB สำหรับ Mooney ซึ่งสนับสนุนและได้รับอิทธิพลความคิดจาก Fayol ที่เห็นว่าการบริหารเป็นศิลปะหรือเทคนิคในการสั่งการหรือโน้มน้าวบุคคลอื่นๆ และยอมรับกระบวนการบริหารแต่ให้ความสำคัญกับการประสานงานมาก โดยถือว่าองค์การเป็นรูปแบบความพยายามของมนุษย์ที่จะกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จอย่างกลมกลืนประสานงานกัน

3. กลุ่มองค์การแบบราชการ (Bureaucracy)

นักคิดที่สำคัญคือ Max Weber ซึ่งเสนอแนวความคิดขององค์การแบบราชการในอุดมคติ (Ideal Type of Bureaucracy) ซึ่งได้รับอิทธิพลจาก Dialectic Theory ของ Hegel และ Karl Marx โดย Weber ได้กำหนดหลักการขององค์การแบบราชการไว้ ดังนี้

- 1) มีการลำดับชั้นของการบังคับบัญชา (Hierarchy)
- 2) การคัดเลือกคนต้องขึ้นกับความสามารถ (Competence)
- 3) แบ่งงานกันทำตามความสามารถเฉพาะด้าน (Specialization)
- 4) กำหนดอำนาจหน้าที่ (Authority & Responsibility) อย่างชัดเจน
- 5) ผู้ที่จะปฏิบัติงานต้องได้รับการอบรมก่อน (Training)
- 6) ความสัมพันธ์ของบุคคลเกี่ยวกับหน้าที่การงานต้องไม่ถือตัวบุคคล (Impersonal)
- 7) ยึดหลักความสามารถและคุณธรรมในการทำงาน (Technical Competence)
- 8) กำหนดขั้นตอนในการทำงาน และแก้ไขปัญหาล่วงหน้า (Procedura Specifications)

ลักษณะขององค์การในอุดมคติของ Weber ทั้ง 8 ประการนี้เชื่อว่าจะมีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์การโดย Weber ได้เสนอรูปแบบขององค์การแบบราชการเพื่อสนองตอบความหวังของคนในยุคนี้ที่จะป้องกันแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน การเล่นพรรคเล่นพวกในองค์การ การจัดองค์การแบบราชการจึงดีที่สุดในความเห็นของ Max Weber ในสมัยนั้น แต่อย่างไรก็ตาม องค์การแบบราชการไม่สามารถแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ได้เนื่องจากสาเหตุที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อม ในขณะที่องค์การแบบราชการเป็นการจัดองค์การที่เหมาะสมสำหรับสภาพแวดล้อมที่มีเสถียรภาพ
- 2) องค์การขยายตัวขึ้นทำให้ไม่สามารถปรับกับสภาพการณ์ใหม่ๆ ได้
- 3) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีลักษณะซับซ้อนจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างคนจำนวนมากที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน
- 4) พื้นฐานและแนวความคิดในการมองมนุษย์ เปลี่ยนแปลงจากเดิมที่มองมนุษย์เป็นหุ่นยนต์มาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะอย่างยิ่ง และมีความต้องการหลากหลาย ต้องอาศัยความร่วมมือและความมีเหตุผลเป็นตัวสำคัญ

4. ข้อเสียของระบบราชการ

ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าองค์การแบบราชการมีข้อดีหรือประโยชน์หลายอย่าง แต่อย่างไรก็ตามองค์การแบบราชการอาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ หรือข้อเสียอยู่หลายข้อ ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อเสียดังกล่าวที่ใช้ในการแก้ปัญหขององค์การแบบราชการ

- 1) ความไม่เกี่ยวกับส่วนตัว (Impersonality) เนื่องจากองค์การแบบราชการให้ความสำคัญกับความเป็นระเบียบสิ่งทีคาดการณ์ได้ และความมีเหตุผล เราจึงเรียกอองค์การแบบราชการว่าองค์การแบบเครื่องจักร ดังนั้นองค์การแบบราชการอาจเรียกว่าเป็น องค์การที่ปราศจากคน บุคคลถึงพิจารณาให้เป็นนัยว่าองค์การราชการละเลยปัญหาทางบุคคล องค์ประกอบเบื้องต้นขององค์การเป็นสิ่งที่ไม่มีความรู้สึก ไม่มีอารมณ์ เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งของการผลิตไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนและไม่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว

องค์การแบบราชการถือว่าบุคคลต้องเป็นรองจากองค์การบุคคลจะถูกเปลี่ยนบุคลิกภาพให้เป็นไปตามความต้องการของระเบียบวิธีปฏิบัติงานมาตรฐาน ความรับผิดชอบและอื่นๆ การขาดความกระตือรือร้นมักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ

- 2) ต้นทุนการควบคุม (Cost of Control) กฎ ข้อบังคับ และระเบียบปฏิบัติงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในองค์การแบบราชการ การไม่ได้เป็นสิ่งทีสร้างคุณค่าขึ้นมาโดยตัวของมันเอง ดังนั้น ค่าใช้จ่ายของการรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้จึงเป็นข้อเสียอย่างหนึ่งที่ผู้เชี่ยวชาญบางคนต้องใช้เวลาของเขาทั้งหมดไปในการกำหนด การนำไปปฏิบัติ การตีความและการบังคับใช้ระเบียบวิธีปฏิบัติทางราชการเหล่านี้ การถือระเบียบแบบแผนจนเกินไป (Red Tape) เป็นค่าที่ได้รับความนิยม

แพร่หลายมากในการอธิบายถึงความล่าช้า และการมีข้อจำกัดมากจนเกินไปของระเบียบวิธีปฏิบัติทางราชการ

3) ความตายตัว (Rigidity) ข้อโต้แย้งอย่างหนึ่งที่มีต่อองค์การแบบราชการ คือ ความตายตัว การอยู่กับที่และความไม่คล่องตัว เป็นองค์การที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อความเป็นระบบ ปิดโดยเฉพา และอยู่อย่างโดดเดี่ยวในทัศนะดังกล่าวนี้หมายความว่าองค์การแบบราชการจะไม่มี การปรับตัวเป็นการขัดแย้งกับกฎของการปรับตัวเบื้องต้นตามธรรมชาติ การยึดถืออยู่กับข้อบังคับจะ ก่อให้เกิดการรักษาระเบียบแบบแผนเก่า ๆ ไว้ความเป็นทางการจะมีอยู่เสมอ

เมื่อองค์การแบบราชการต้องเผชิญกับแรงผลักดันใหม่ๆ เช่น การคิดค้นสิ่ง ใหม่ ๆ องค์การแบบราชการจะมีทัศนะต่อสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความยุ่งเหยิง องค์การที่มี ลักษณะตายตัวหรือไม่ยืดหยุ่นจะไม่เห็นว่าการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์การที่มี การปรับตัว เป้าหมายสูงสุดขององค์การแบบราชการดูเหมือนว่าจะมีความดีเลิศทุกประการ ไม่มีการ เปลี่ยนแปลงและถ้าหากว่าองค์การดังกล่าวนี้มีอยู่จริง ในที่สุดจะต้องกลายเป็นองค์การที่ล้าสมัย

4) ข้อจำกัดของการแบ่งแยกแผนกงาน (Limitations of Categorization) เพื่อประโยชน์ทางการประสานงาน และการแบ่งงานกันทำเฉพาะด้าน องค์การแบบราชการจะยึดถือ การแบ่งแยกประเภทกิจกรรมและบุคคลอย่างเคร่งครัด บุคคลหนึ่งจะทำงานภายในแผนกงานควร จะทำร่วมกับแผนกงานอื่น

5) ความวิตกกังวล (Anxiety) แรงกดดันให้ปฏิบัติตามและปรับปรุงสภาพ ในระบบราชการมักจะทำให้เกิดความวิตกกังวลอยู่เสมอ ผู้บริหารระดับกลางได้รายงานต่อ Whyte ว่า ชีวิตของเขามักจะ จำเจและน่าเบื่อหน่ายในการดำเนินการตามข้อบังคับของระบบราชการ ผู้บริหาร ต้องเผชิญกับแหล่งที่มาของความวิตกกังวลในเป้าหมายที่ขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกระหว่างสมาชิกและ องค์การ ไม่เป็นที่น่าประหลาดใจว่าสมาชิกขององค์การสนใจผู้บังคับบัญชาการของพวกเขาในทุก ระดับที่อยู่สูงกว่าพวกเขา การพึ่งพา ความไม่มั่นคง หรือความคับอกคับใจทุกอย่างมีอยู่ในระบบ ราชการมักจะทำให้เกิดความวิตกกังวล บางครั้งสิ่งเหล่านี้มีความรุนแรงพอที่จะทำความวุ่นวายกับ องค์การทั้งหมดได้ องค์การหลายแห่งที่มีประธานที่มีความสามารถทางเทคนิคได้ “นำ” องค์การไปสู่ ความล้มเหลว เนื่องจากความไม่มีความมั่นคงส่วนบุคคล วิธีการที่เป็นแบบฉบับที่ข้าราชการพยายาม ลดความวิตกกังวลคือ การป้องกันตัวด้วยการเพิ่มกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน และเคร่งครัดต่อการ ปฏิบัติงานมากขึ้น บางครั้งถึงจุดที่เป็นความโง่เขลาอย่างน่าขัน ทางปฏิบัติสถานนี้ตำรวจยังคงยึดรูปแบบ การบริหารงานในระบบราชการอยู่ตลอด ซึ่งระบบราชการนั้นมีสายการบังคับชาติเป็นช่วงชั้น และมี กฎระเบียบ ขึ้นตอน การปฏิบัติงานตามตำแหน่งและความสำคัญ บางครั้งทำให้ผู้บังคับบัญชามี ความเครียดจากการปฏิบัติงาน

• แนวคิดการบริหารจัดการที่ดี

1. แนวคิดเบื้องต้นในการบริหารองค์การ

การบริหารองค์การเป็นกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้คน (Man) เงิน หรืองบประมาณ (Money or budget) และวัสดุอุปกรณ์ (Material or equipments) อย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งยังครอบคลุมไปถึงการใช้เวลา (Time) และวิธีการ (Method) อีกด้วย ทฤษฎีการบริหารหลายทฤษฎีได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆดังกล่าวในการบริหารงาน เช่น ทฤษฎีของลูเธอร์ กูลิค (Luther Gulick) ที่เผยแพร่มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1935 โดยใช้คำย่อว่า POSDCORB ซึ่งมาจากคำว่า Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดรูปงานหรือการจัดองค์การ) Staffing (การจัดหาบุคคลหรือการจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรือการอำนวยความสะดวก) Co-ordination (การประสานงาน) Reporting (การรายงาน) และ Budgeting (การงบประมาณ)

(1) การวางแผน ผู้บริหารจะกำหนดวัตถุประสงค์ของแผน โดยคำนึงถึงนโยบายรวบรวมข้อเท็จจริง และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แล้วตัดสินใจล่วงหน้าเพื่อกำหนดการวางแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาด้วยการกำหนดว่าจะต้องทำอะไร ทำอย่างไร ให้ใครทำ ทำที่ไหน และจะทำเมื่อไร จากนั้น เสนอขออนุมัติดำเนินการตามแผนจากผู้มีอำนาจสั่งการ

(2) การจัดรูปงาน ผู้บริหารจะแบ่งการดำเนินงานทั้งหมดขององค์การออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนจะกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดความสัมพันธ์ของหน้าที่การงานที่แบ่งออกไป กำหนดสายการบังคับบัญชาตั้งแต่หน่วยงานที่ เล็กที่สุด คือ ตำแหน่งต่างๆ จนถึงหน่วยงานขนาดใหญ่ขององค์การนั้น ๆ จนครอบคลุมอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทั้งหมด นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องคอยตรวจสอบการแบ่งงานและปรับปรุงการจัดหน่วยงานอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

(3) การจัดบุคคลเข้าทำงาน ผู้บริหารจะคัดเลือกสรรหาบุคคลที่เหมาะสมแล้วนำมาฝึกอบรมหรือบรรจุ แต่งตั้งให้ทำงานในตำแหน่งต่างๆ อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินการด้านระเบียบวินัย และจัดระบบค่าตอบแทน เช่น เงินเดือน เลื่อนขั้น เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง จนถึงที่สุดการจ้างด้วยเหตุต่างๆ กระบวนการจัดบุคคลเข้าทำงานที่กล่าวมาขึ้นไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

(4) การสั่งการ ผู้บริหารจะใช้ความรู้ความสามารถในการสั่ง กำหนด ชี้แนะ ชักจูง หรือนำพาให้พนักงานปฏิบัติตามที่ต้องการอย่างดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) การประสานงาน ผู้บริหารจะดำเนินการจัดระเบียบการทำงานต่างๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่แผนกต่าง ๆ ร่วมมือกันปฏิบัติในลักษณะเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สอดคล้องต้องกัน

เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานดำเนินไปโดยราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) การรายงาน ผู้บริหารจะรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา จะแจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานทราบหรือแจ้งให้ประชาชนทราบด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับแต่ละฝ่าย การรายงานจะมีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร

(7) การงบประมาณ ผู้บริหารจะดำเนินการเกี่ยวกับระบบและกรรมวิธีด้านงบประมาณและการเงิน ใช้วิธีการงบประมาณเป็นแผนงานและเป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน เป็นต้น ในปัจจุบัน องค์ประกอบทางการบริหารได้เพิ่มการติดตามข้อมูลผลการดำเนินการ (Feedback) เพื่อให้วงจรการบริหารเดินไปโดยสมบูรณ์ การติดตามผลการดำเนินการจะอยู่ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม ทำให้การจัดการเป็นไปในลักษณะกระบวนการ (Process of Management) อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2542)

2. แนวความคิดด้านการจัดการแบบวิทยาศาสตร์

แนวความคิดของกลุ่มนี้ เป็นทัศนะการจัดการซึ่งมุ่งที่การศึกษาโดยใช้หลักเหตุผลและวิทยาศาสตร์ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของบุคลากร การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ ถือเป็น การจัดการแบบคลาสสิก (Classical Management) เริ่มต้นจากแนวความคิดของเทย์เลอร์ (Frederick W. Taylor) อยู่ในช่วงเวลาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 ถึงราว ๆ ค.ศ. 1940 (พ.ศ.2483) เทย์เลอร์ได้ชื่อว่าเป็นบิดาของการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ เขาเป็นพนักงานในบริษัทเหล็กมิดเวล (Midval Steel Company) ซึ่งตั้งอยู่ที่ฟิลาเดลเฟีย (Philadelphia) ที่ได้ศึกษาท่าทางการปฏิบัติงานและวิธีการเคลื่อนไหวในการตักถ่านหินของคณงานระดับปฏิบัติการ ตลอดจนการออกแบบสายการผลิตให้ได้เนื้องานสูงสุดและใช้เวลา น้อยที่สุด เช่น วิธีการยกเหล็ก (The Shoveling of Pig Iron) ในโรงงานของบริษัท โดยทดลองตัดหรือลด ขั้นตอนการยก จนพบวิธีทำให้เร็วกว่าและดีกว่า จึงแนะนำให้ใช้วิธีที่เขาคิดได้ โดยเรียกการใช้วิธีการ นั้นว่า การปฏิบัติที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยภายใต้ปรัชญาที่ว่าไม่มีวิธีการที่ดีที่สุดเพียงวิธีการ เดียว (The One Best Way) เขาเสนอหลักการและแนวความคิด (Taylor Principles) ไว้ในหนังสือชื่อ Principles of Scientific ซึ่งพิมพ์เมื่อ ค.ศ.1911 (พ.ศ.2454)

เทย์เลอร์ ตั้งทฤษฎีว่าองค์การใด ๆ จะสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ อย่างดีเยี่ยมได้ ก็ด้วยการกำหนดให้แน่นอนลงไป วางกฎและระเบียบเป็นมาตรฐาน แสดงความสัมพันธ์ ทางอำนาจชัดเจน มีการตรวจตราดูแลอย่างใกล้ชิดและควบคุมอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ให้เน้นทั้งหมดที่ โครงสร้างฝ่ายบริหารอย่างมีแบบแผน จึงมีถ้อยคำที่ว่า “ผู้มีอำนาจออกคำสั่งต่อๆ กัน ไปเป็นลูกโซ่ ควบคุมกันเป็นทอดๆ และแบ่งงานกันทำ” เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้

การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ได้มีการพัฒนาต่อมา โดยนักวิชาการอีกหลายท่าน แต่โดยภาพรวมแล้วจะใช้วิธีการจัดการที่มีเหตุผล เช่น การทำการศึกษาทดลอง วิเคราะห์ และวิจัย รายละเอียดของงานแต่ละอย่าง เพื่อพิจารณาหาวิธีการว่าจะปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือมากที่สุดได้อย่างไร จากนั้นผู้บริหารจึงตัดสินใจ แนะนำ ออกระเบียบ ออกคำสั่ง วางกฎเกณฑ์ และวางโปรแกรมให้คนงานถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ คนงานที่ดีจึงต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับคำสั่ง ไม่ใช่เป็นบุคคลที่ริเริ่มการกระทำใด ๆ คนงานหรือผู้ปฏิบัติไม่จำเป็นต้องคิดพิจารณาหรือตัดสินใจ เนื่องจากงานต่าง ๆ ได้ผ่านการวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่มีเหตุผลมาก่อนแล้ว การจัดการลักษณะนี้ถือว่าคนงานเป็นบุคคลทางเศรษฐกิจ (Economic Man) คือ คนต้องการผลตอบแทนทางการเงินมากที่สุด ให้เงินเพิ่มมากขึ้นเท่าใด เขาจะทำงานได้มากขึ้นเท่านั้น โดยอาจกำหนดว่า ถ้าเขาทำงานให้เร็วขึ้น ได้ผลผลิตมากขึ้น เขาจะได้รับค่าตอบแทนมากขึ้น

การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ ใช้การจูงใจที่เป็นตัวเงิน ผลักดันให้พนักงานทำงานแต่ละเลเยอร์ให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่มีผลต่องาน เช่น ความเบื่อหน่ายในงานหรือความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ เป็นต้น

อนึ่ง ทฤษฎีการจัดการแบบวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นมาในระยะเวลาเดียวกับทฤษฎีการบริหาร (Administration Theory) และทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucratic Theory) ใน ค.ศ.1900 (พ.ศ. 2443) ทฤษฎีทั้งสามจะสนับสนุนระหว่างกันและเข้ากันได้ จะมีทัศนะทางลักษณะของบุคคลและองค์การร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับการแบ่งงานกันทำเฉพาะด้าน (เช่น ฝ่ายจรรยา ฝ่ายสายตรวจ ฝ่ายสืบสวน) และโครงสร้างขององค์การ (สมยศ นาวิกาน, 2539)

● แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มักจะถูกกล่าวถึงในแง่เป็นผลของการปฏิบัติงาน ดังนั้นในการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจึงเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง

ความหมาย

ความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงาน

นักวิชาการหลายท่านที่ให้ความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้แตกต่างกันออกไป เช่น การประเมินผล เป็น ระบบที่จัดขึ้นเพื่อหาคุณค่าหรือประเมินค่าของบุคคลในแง่ของการปฏิบัติงานและสมรรถภาพในการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นความเห็นของเฮนนา เดียวาร์(2516,177); สวัสดิ์ สุครรังษี (2517,14); เฮเยล (Heyel 1982,835) หรือการประเมินผลเป็นวิธีการประเมินประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ซึ่งเป็นความเห็นของธงชัย สันติวงษ์ (2525,198) และซิซัน (Sison 1966,188)

จากความหมายข้างต้นก็สรุปได้ว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานในกระบวนการหรือวิธีการที่สร้างขึ้นมาเพื่อประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลากรในองค์กรนั้นๆ ซึ่งก็คือหมายถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ความหมายของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สามารถแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ

ความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังเช่น

เอลเมอร์ ปีเตอร์สันและอี. กลอสวิเนอร์ พลอแมน (Peterson and Plawman 1953,433) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานทางธุรกิจ คือความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการในปริมาณที่เหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุด โดยจะคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ คือ ต้นทุน (Cost) คุณภาพ (Quality) ปริมาณ (Quantity) เวลา (Time) และวิธีการในการผลิต (Method)

จอห์น ดี. มิลเล็ท (Millet 1954,4) ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลของการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในที่นี้ คือ ความพึงพอใจในการบริการแก่ประชาชน

เซอร์ เอ. ไชมอน (Simon 1960,180-181) ประสิทธิภาพของการทำงานให้ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ที่ได้รับออกมา ดังนั้นประสิทธิภาพจึงเท่ากับผลผลิต สำหรับหน่วยงานของราชการรัฐ จะรวมความพึงพอใจของผู้บริการเข้าไปด้วย สามารถเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$E = (O-I) + S$$

E = ประสิทธิภาพของงาน (Efficient)

O = ผลผลิตหรือผลงานที่ได้รับออกมา (Output)

I = ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ไป (Input)

S = ความพึงพอใจในผลงานที่ออกมา (Satisfaction)

ทิวดี เมฆสวรรค์ (2538,2) ประสิทธิภาพในระบบราชการ หมายถึง ผลผลิตและประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพสามารถเห็นได้หลายมิติขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการพิจารณา ดังนี้

- มิติค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต คือ การใช้ทรัพยากรการบริหารได้แก่ คน เงิน วัสดุเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดความสูญเสียน้อยที่สุด

- มิติของกระบวนการบริหาร คือ การทำงานที่ถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม

- มิตีของผลผลิตและผลลัพธ์ คือ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันทเวลา ผู้ปฏิบัติงานที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการ ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

ความหมายเชิงสังคมศาสตร์

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายดังนี้

ที.เอ.ไรอัน และ พี.ซี. สมิทท์ (Ryan and Smith 1954,276) ประสิทธิภาพ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเทให้กับงาน เช่นความพยายามที่ได้รับจากงานนั้น ๆ

ซุบ กาญจนปกรณ์ (2520,40) ประสิทธิภาพคือ แนวความคิด หรือความมุ่งหวังในการบริหารในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้การบริหารงานได้ผลสูงสุดคุ้มค่ากับภาษีอากรที่จ่ายไปเพื่อการบริหารประเทศ และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน

ธงชัย สันติวงษ์ (2520,198) ประสิทธิภาพคือ กิจกรรมด้านการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ ที่หน่วยงานพยายามจะกำหนดเพื่อที่จะทราบอย่างแน่ชัดว่าพนักงานของตนสามารถปฏิบัติงาน ได้มากน้อยเพียงใด

วิรัช สงวนวงษ์วาน (2531,86) ประสิทธิภาพ คือเครื่องชี้วัดในการวัดความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวขององค์กร โดยผู้บริหารจะเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมกับองค์การของคนเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด

อุทัย หิรัญโต (2525,123) ประสิทธิภาพทางราชการ คือ ผลการปฏิบัติงานที่รวมถึงความพึงพอใจ และประโยชน์ที่ก่อให้เกิดกับมวลชน (Human Satisfaction and Benefit Produced) และรวมถึงคุณค่าทางสังคมที่จะนำเอาเรื่องเป็นเวลาเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย

จากความหมายข้างต้นเราสามารถสรุปความหมายของประสิทธิภาพในทางสังคมศาสตร์ได้ว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ปัจจัยนำเข้าที่ได้แก่ ความพยายาม ความพร้อม ความสามารถ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับผลที่ได้ คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ หรือบรรลุดูประสงคตามที่ตั้งไว้ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในความหมายทางด้านสังคมศาสตร์คือ เน้นไปที่ความสามารถในการปฏิบัติงาน

หลักการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

นอกจากนักวิชาการจะให้ความหมายของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแล้วยังกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เช่น สมพงษ์ เกษมสิน (2520,30) ได้กล่าวถึงโดยอ้างจากแนวความคิดของ เอเมอสัน (Emerson) ที่ได้มีการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การทำความเข้าใจ และกำหนด

แนวความคิดของการทำงานให้กระจ่าง การใช้หลักสามัญสำนึกในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน การให้คำปรึกษาแนะนำต่อลูกค้าต้องสมบูรณ์ การรักษาระเบียบวินัยในการทำงาน ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม การทำงานต้องเชื่อถือได้ มีความฉับพลัน มีสมรรถภาพ มีการลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐานงานที่ทำการมีลักษณะ ที่มีการแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินการอย่างทั่วถึง งานเสร็จทันเวลาและผลงานได้ตามมาตรฐาน การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้ กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนงานได้รวมทั้งให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี ซึ่งความเห็นดังกล่าวจะคล้ายคลึงกับความเห็นของทีพาวัต เมฆสวรรค์ (2541,1-5) ได้กล่าวถึงหลักการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้คือมีหลักคุณธรรมในการบริหารงาน ในการตัดสินใจในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วม การมีความซื่อสัตย์สุจริต การยึดมั่นในหลักการ การจงรักภักดีและกตัญญูต่อสถาบันและประเทศชาติ มีความสามารถในด้านเทคนิคและวิชาการ รวมทั้งความสามารถในด้านการคิด ในการสื่อความทั้งการพูดและการเขียน ความสามารถในการสร้างและประสานความสัมพันธ์ที่ดี

จากแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะในความหมายหรือหลักการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจะมีเรื่องของความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลากรเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ดังนั้นความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลากรก็ควรจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร

คำว่า “ประสิทธิภาพ” นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายความหมายดังนี้

มิลเลต (Millet, 1954 : 4) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพว่า หมายถึง ผลกำไรที่ได้รับจากการปฏิบัติงานและทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ โดยพิจารณาจากการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการที่ก้าวหน้า

ไซมอน (Simon, 1960 : 180-181) กล่าวว่าประสิทธิภาพในทางธุรกิจ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า กับผลผลิต หรือผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้า สำหรับระบบราชการให้รวมถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือประชาชนด้วยดังสมการต่อไปนี้

$$\text{องค์การภาคเอกชน} : E = (O - I)$$

$$\text{องค์การภาครัฐ} : E = (O - I) + S$$

$$E (\text{Efficiency}) = \text{ประสิทธิภาพในการทำงาน}$$

$$O (\text{Outputs}) = \text{ผลผลิต หรือผลงานที่ได้รับออกมา}$$

$$I (\text{Inputs}) = \text{ทรัพยากรทางการบริหาร}$$

$$S (\text{Satisfaction}) = \text{ความพึงพอใจของผู้รับบริการ}$$

• แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

คำว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้คำนิยามความหมายไว้ดังนี้

เรดดีน (Reddin, 1971 อ้างถึงใน อนันต์ เกตุวงศ์, 2526) ได้ให้นิยามว่า "Effectiveness is the extent to which a manager achieves the output requirements of his position" หรือประสิทธิภาพเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำของผู้บริหารให้ผลงานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามความคาดหวัง งานของนักบริหารจะต้องเน้นอยู่ที่ประสิทธิภาพคือจะต้องทำงานให้ได้ผล ประสิทธิภาพการบริหารหรือการจัดการมีส่วนสัมพันธ์กับผลงานหรือผลผลิตที่นักบริหารได้กระทำในสถานการณ์หนึ่ง โดยใช้วิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลงานมากขึ้นเรื่อยๆหรือให้ได้ผลงานมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เชสเตอร์ (Chester, 1938 อ้างถึงใน สวัสดิ์ ภูทอง, 2536) ได้กล่าวถึงคำว่า ประสิทธิภาพ ว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรนั้น เพื่อที่มุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การดำเนินงานที่เรียกว่าก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้น ก็คือ การดำเนินงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เจมส์ (James, 1973 อ้างถึงใน ภรณ์ชัย (กิริตบุตร) มหามนต์, 2529) กล่าวถึงประสิทธิผลขององค์กรว่าเป็นความสามารถในการบรรลุถึงเป้าหมาย (Degree of goal achievement) ส่วนนักวิชาการไทยนั้น

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2529) ให้ความหมายประสิทธิภาพไว้ว่า หมายถึง เครื่องแสดงความสำเร็จของเป้าหมาย ความสำเร็จในการปฏิบัติงานสิ่งที่เราได้ตัดสินใจการกระทำ

อุทัย หิรัญโต (2531) กล่าวถึงคำว่า "ประสิทธิภาพ" หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารที่บรรลุถึงเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ เพราะประสิทธิภาพเพียงแต่พิจารณาถึงผลงานที่ได้รับเท่านั้น ลักษณะการบริหารที่มีประสิทธิภาพคือการบรรลุเป้าหมาย แต่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ คือการใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัดเกิดผลรวดเร็ว โดยการนำเวลาเข้ามาพิจารณาด้วย

ส่วนประพันธ์ สุริหาร (2533) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพว่าหมายถึงการพิจารณาผลของการทำงานที่สำเร็จตามความคาดหวัง ความสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่ประหยัด หรือไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ เพราะประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการทำงานให้ได้ผลสูงสุด ส่วนประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการที่เอาผลงานที่สำเร็จดังที่คาดหวังมาพิจารณา ดังนั้นงานที่มีประสิทธิภาพจึงไม่จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพเสมอไป

การวัดประสิทธิผลขององค์การ

ในการศึกษาเพื่อวัดประสิทธิผลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้เสนอเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้วัดประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเกณฑ์ที่ใช้วัดประสิทธิผลขององค์การมีกว้างขวางมากมาย ตั้งแต่การวัดสิ่งที่วัดได้ยาก เช่น ตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมในรูปของขวัญ (Moral) ความยืดหยุ่นขององค์การ (Organization flexibility) ความยุ่งยากภายในองค์การ (Internal strain) ในที่นี้ขอเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับตัวแปรหรือบรรทัดฐาน (Criteria) ที่ใช้วัดประสิทธิผลขององค์การเพื่อประกอบเป็นแนวทางในการอธิบายประสิทธิผลของแผนพัฒนาอำเภอ ดังนี้

เจมส์ (James, 1973 อ้างถึงใน ภรณ์ีย์ (กิริตน์บุตร) มหามนต์, 2529) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การ โดยจำกัดแนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลเพียงว่าเป็นความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย (Degree of goal achievement) เท่านั้น โดยได้เสนอเกณฑ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิผลขององค์การ ที่เรียกว่า "ตัวแปรแทรกซ้อน" (Intervening variable) เป็นตัวบ่งชี้ความมีประสิทธิผลขององค์การ ซึ่งมีผลกระทบที่สำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลและการแบ่งส่วนงาน การติดต่อสื่อสาร และขนาดขององค์การ ซึ่งหมายความว่า การที่จะระบุให้ได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุของความแตกต่างในประสิทธิผลก็คือการระบุถึงตัวแปรแทรกซ้อน ซึ่งได้แก่

- 1) ความสามารถในการผลิต (Productivity)
- 2) การยินยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การ (Conformity)
- 3) ขวัญ (Morale)
- 4) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptiveness)
- 5) ความเป็นปึกแผ่น (Institutionalization)

อนันต์ เกตุวงศ์ (2526) ได้กล่าวถึงขอบเขตของประสิทธิผลแต่ละอย่างว่าควรมีลักษณะดังนี้

1) เป็นตัวแทนของผลงาน ไม่ใช่ตัวแทนของทรัพยากรป้อนระบบ ขอบเขตของประสิทธิผลควรเป็นตัวนำไปสู่ประสิทธิผล เช่น ขอบเขตของประสิทธิผลด้านการบริหารงานบุคคลมีขอบเขตอย่างหนึ่งในหลายๆ อย่าง คือ การฝึกอบรม การฝึกอบรมนี้จะทำให้คนมีความรู้ความสามารถทำงานให้ได้ผลงานที่ดีขึ้น ไม่ใช่ไปกล่าวถึงสิ่งของและทรัพยากรต่างๆ ที่ต้องใช้มากมายซึ่งมิได้มีส่วนทำให้ผลงานดีขึ้น

2) นำไปสู่วัตถุประสงค์ซึ่งสามารถวัดได้ ขอบเขตของประสิทธิผลจะต้องเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าเมื่อทำงานในขอบเขตที่กำหนดคนนั้นแล้ว จะส่งผลออกมาตามวัตถุประสงค์ที่มีอยู่และสามารถวัดได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

3) เป็นส่วนสำคัญของตำแหน่ง

4) ต้องอยู่ในขอบเขตอำนาจและความรับผิดชอบของตำแหน่งนั้น ไม่ควรจะกำหนดเกินเลยอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่

สุพาดา สิริกฤตตา และคณะ (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะของการวางแผนที่มีประสิทธิผล (Effective planning) ดังนี้

1) มีความเฉพาะเจาะจง (Specific) หมายความว่า แผนนั้นสามารถนำไปใช้ได้โดยตรงสำหรับโครงการนั้น เช่น ระบุว่าควรใช้วิธีการอย่างไรจึงจะได้ผลดีที่สุด

2) ยืดหยุ่นได้ (Flexibility) ในบางครั้งองค์ประกอบบางประการของแผนอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนได้พอสมควร เนื่องจากสภาพแวดล้อมบางประการมีการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นแผนจึงต้องมีลักษณะยืดหยุ่นได้เพื่อการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์

3) ทำให้เกิดการประสานงาน (Improved coordination) ลักษณะของแผนที่ดีจะต้องกำหนดให้มีหน้าที่ต่างๆ และฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีการประสานงานกันในการปฏิบัติงาน

4) ทำให้เกิดการควบคุมที่ดีขึ้น (Better control) แผนที่ดีต้องเป็นแนวทางและเป็นมาตรฐานเพื่อที่จะสามารถใช้ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5) ทำให้สามารถบริหารเวลาได้ดีขึ้น (Better time management) ในลักษณะของแผนที่ดีนั้นจะต้องมีตารางเวลาเพื่อช่วยจัดเวลาที่สูญเปล่า ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติตามแผนนั้นรวดเร็วและทันเวลา สามารถทำให้การบริหารเวลามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6) สามารถนำไปใช้งานได้จริง (Practically plan) เป็นแผนที่เหมาะสมไม่เกินจริง และสามารถปฏิบัติตามแผนนั้นได้

● งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการพัฒนาระบบงานนิติวิทยาศาสตร์

อาคม ใจแก้ว (2533) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นเฉพาะในส่วนของนโยบายส่งเสริมการศึกษาให้กับชาวไทยมุสลิม ระเบียบวิธีการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ทั้งเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ ตัวแบบหรือกรอบการศึกษาได้พัฒนาขึ้น มาจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งของไทยและต่างประเทศโดยการศึกษาครั้งนี้การทดสอบ ตัวแบบได้แยกออกเป็นสองลักษณะคือ ตัวแบบที่ 1 เป็นการศึกษาความสำเร็จของการนำนโยบาย ไปปฏิบัติโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนไทยมุสลิมจำนวน 746 คน ตัวแบบนี้มีตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยด้านประชาชน ที่เน้นเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับความต้องการ การสนับสนุนจาก ผู้นำท้องถิ่นและท่าทีของประชาชนต่อข้าราชการ และปัจจัยด้านชุมชนที่เน้นเฉพาะเจาะจงด้านความยึดมั่นในวัฒนธรรม ตัวแปรตามคือความสำเร็จของการนำ

นโยบายไปปฏิบัติซึ่งแยกออก เป็น 3 มิติ มิติแรก เป็นความสำเร็จของนโยบายเชิงทัศนคติ จากเยาวชนไทยมุสลิมภายหลังจากที่ได้เข้าร่วมในโครงการ มิติที่สองและสามเป็นความสำเร็จของนโยบายที่พิจารณาในเชิง พฤติกรรมการเรียนภาษาไทย และพฤติกรรมการเรียนอิสลามศึกษา ตามลำดับ ตัวแบบที่ 2 เป็นการศึกษาความสำเร็จของการนำนโยบาย ไปปฏิบัติโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการระดับล่าง จำนวน 215 คน ตัวแปรนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยด้านนโยบายเน้นเฉพาะเจาะจงด้านความชัดเจนและความ สอดคล้องกับสภาพปัญหา ปัจจัยด้านองค์การเน้นเฉพาะเจาะจง ด้านการประสานงาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับเหนือ ปัจจัยด้านข้าราชการเน้นเฉพาะเจาะจงด้านความตั้งใจจริง ความมีวิชาชีพและความสามารถในการปรับตัว ปัจจัยทางด้าน ทรัพยากรเน้นเฉพาะเจาะจงด้านงบประมาณและจำนวนบุคลากร สุดท้าย คือ ปัจจัยด้านการใช้ข้อมูลและกระบวนการติดต่อ เน้นเฉพาะเจาะจงด้านการใช้ข้อมูลใน

พื้นที่และการใช้ข้อมูล ร่วมกันระหว่างหน่วยงาน กลุ่มตัวอย่างทั้งสองตัวแบบเป็น เยาวชนไทยมุสลิมและข้าราชการที่รับผิดชอบในโครงการ ส่งเสริมการศึกษาสายสามัญ และโครงการ ส่งเสริมการเรียน การสอนอิสลามศึกษาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้สาม จังหวัดคือ ปัตตานี ยะลา และสงขลา ผลการทดสอบในเชิงปริมาณพบว่าตัวแบบแรกนั้น ปัจจัยด้านชุมชนและปัจจัยด้าน ประชาชนมีความสัมพันธ์กับ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเชิงทัศนคติ ในขณะที่ ปัจจัยด้าน ประชาชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนโยบาย ที่เป็นผลการเรียนภาษาไทย และปัจจัยด้านชุมชน มีความ สัมพันธ์กับผลการเรียนอิสลามศึกษา สำหรับตัวแบบที่สอง พบว่า ปัจจัยด้านข้าราชการและ ปัจจัยด้านงบประมาณมีความ สัมพันธ์ทางตรงกับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเชิง ทัศนคติ ส่วนปัจจัยด้านนโยบายถึงแม้จะไม่มีความสัมพันธ์ กับความสำเร็จของนโยบายเชิงทัศนคติ แต่มี ความสัมพันธ์กับ ปัจจัยด้านองค์การและปัจจัยด้านข้าราชการ ปัจจัยด้านการใช้ข้อมูลและกระบวนการ ติดต่อก็ไม่มีความสัมพันธ์กับความ สำเร็จเชิงทัศนคติ ความสำเร็จของนโยบายเชิงพฤติกรรม ที่เน้น เฉพาะเจาะจงการอุทิศเวลาให้กับโครงการนั้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นที่กล่าว มาแล้ว แต่อย่างไร ผลการทดสอบในเชิงคุณภาพภายใต้การสังเกต สัมภาษณ์จาก กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ณ จุดที่ตั้งของโครงการปรากฏว่า ทุกปัจจัยมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ใน ทุกมิติตัวแปรตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านลักษณะ ชุมชนที่เป็นแนวความยึดมั่นในวัฒนธรรม ปัจจัยด้านนโยบาย และปัจจัยด้านข้าราชการจะมีความสำคัญมากที่สุดตามลำดับ ผลการศึกษาทั้งสอง ลักษณะดังกล่าวจึง ได้ข้อสรุปว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้บรรลุ ความสำเร็จได้นั้นจะต้องให้ความสำคัญต่อ ปัจจัย 3 ประการต่อไปนี้ คือ ปัจจัยด้านชุมชนที่เน้นความ ยึดมั่นในวัฒนธรรม ปัจจัยด้านนโยบายและปัจจัยด้าน ข้าราชการระดับล่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการระดับล่าง เป็นผู้เชื่อมโยงนโยบายระดับนามธรรมลงสู่ผลการปฏิบัติ ระดับพื้นที่ที่เป็น รูปธรรม หากข้าราชการขาดความตั้งใจ จริงไม่มีความสามารถด้านวิชาชีพหรือไม่อาจปรับตัวให้

เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แล้ว ถึงแม้นโยบายจะมีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและวัฒนธรรมของพื้นที่เพียงใดก็อาจจะ ทำให้เห็นนโยบายล้มเหลวได้ในที่สุด จากข้อสรุปดังกล่าวนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์กับรัฐและหน่วยงานระดับพื้นที่ ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติในบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายนโยบาย ที่วางไว้ต่อไป

อุทัยวรรณ ศิลปะพิพัฒน์ (2536) การบริหารงานบุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงสาธารณสุข การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาถึง รูปแบบและกระบวนการในการบริหารงานบุคคลของระบบราชการไทย โดยเฉพาะระบบการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานสาธารณสุข (2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาของการบริหารงาน บุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงสาธารณสุข และเสนอ แนะนำมาตรการเชิงการนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวกับการสนับสนุน การบริหารงานบุคคล การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีผู้บริหารข้าราชการ ลูกจ้างของ หน่วยงานสาธารณสุขในจังหวัดดังกล่าว รวม 343 คน และใช้ สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษามีข้อสรุปได้ดังนี้ 1) การสรรหาคัดเลือก บรรจุแต่งตั้งและโยกย้าย พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าบุคลากรไม่พอเพียง ได้เสนอแนะแนว ทางแก้ไข คือ ขออภัยตัวข้าราชการจากหน่วยงานอื่นมาช่วยราชการ และมอบหมายหน้าที่ให้รับผิดชอบ ส่วนคุณสมบัติตาม มติกรม, มีความเห็นว่าเหมาะสมด้านความประพฤติ บุคลิกลักษณะดี ประสิทธิภาพงานดี ความสามารถในการปฏิบัติงาน และการเข้ากับประชาชนและระบุว่าไม่มีผลดีในการใช้ ระบบอุปถัมภ์ ข้าราชการและลูกจ้างส่วนใหญ่ระบุว่า บุคลากร ไม่พอเพียงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ระดับตำบล และมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ โดยเฉพาะระดับจังหวัด และอำเภอเมือง 2) การเลื่อนตำแหน่ง ผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าควรมี การพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งให้ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัด ภาคใต้ก่อน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ และเห็นด้วยกับการใช้ วิธีสอบแข่งขันและเสนอผลงาน และระบุว่ามีการใช้ระบบ อุปถัมภ์ ในการเลื่อนตำแหน่งสำหรับข้าราชการและลูกจ้าง เกือบทั้งหมด ไม่เคยติดขั้นเงินเดือนและเห็นว่าควรใช้วิธี การสอบแข่งขันและเสนอผลงานในการเลื่อนตำแหน่ง 3) รางวัลและการลงโทษ ทั้งผู้บริหารและข้าราชการ เห็นว่าในการพิจารณาความดีความชอบโดยใช้ผลงานดีเด่นเป็น เกณฑ์ในการพิจารณา 2 ชั้นปกติ และ 2 ชั้นพิเศษ 4) การพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารระบุว่า มีแผนพัฒนา บุคลากรของหน่วยงาน ส่วนการประเมินผลการฝึกอบรม หลักสูตร ศอ.บต. พบว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ระดับค่อนข้าง มาก ส่วนข้าราชการและลูกจ้าง สองในสาม ระบุว่า ไม่ได้รับ การฝึกอบรม ดูงานศึกษาต่อ ส่วนการประเมิน ศอ.บต. และระบุว่าได้รับประโยชน์มากจากการปฐมนิเทศ และเห็นว่าจังหวัด เป็นหน่วยงานที่พัฒนาบุคลากรได้ดีที่สุด โดยให้เหตุผลว่า วิทยากรมีความรู้ รู้สภาพปัญหาของพื้นที่ และเป็นวิทยากร มาจากกระทรวงต่าง ๆ ใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5) ศวัสดิการ ผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่า มีหลักเกณฑ์ใน การจัดบ้านพักและเป็น ไปตามเกณฑ์สำหรับข้าราชการและลูกจ้าง ส่วนใหญ่ระบุว่า มีเกณฑ์ในการจัดบ้านพัก และเป็น ไปตามเกณฑ์ ปัญหาที่ประสบคือ ด้านความปลอดภัย ได้เสนอ

ความเห็นว่าการเพิ่มเงินค่าเบี้ยเลี้ยงภัย ค่าเลี้ยงภัยเกี่ยวกับโรค อดส์ และค่าล่วงเวลา และส่วนใหญ่ระบุว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ สามารถช่วยแก้ปัญหาสวัสดิการได้มาก ข้อเสนอแนะโดยทั่วไป ควรใช้ระบบคุณธรรม และควรให้ สิทธิพิเศษแก่คนในพื้นที่ กระทรวงควรกระจายอำนาจ การสรรหา คัดเลือก บรรจุ แต่งตั้งและ โยกย้ายให้ส่วนหน่วยงานภูมิภาค และกำหนดอัตรากำลังให้พอเพียงกับปริมาณงาน ควรมีการกระจาย โควตา 2 ชั้นพิเศษ เหยี่ยุติพันธ์เสรีชน การนับเวลาทวีคูณ และเบี้ยเลี้ยงภัย ให้ทั่วทุกหน่วยงานอย่างเป็นธรรม และ ควรจัดการปฐมนิเทศสำหรับข้าราชการที่เข้ามาทำงานใน พื้นที่ครั้งแรกให้ทั่วถึง

สุพรรณิ เหลืองเกรียงไกร (2537) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โครงสร้างการบริหารราชการ และระบบการบริหารงานบุคคลใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่าปัญหาเฉพาะของจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่เกิด จากความขัดแย้งในด้านต่าง ๆ ที่มีรูปแบบเชื่อมโยงซึ่งกัน และกันทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รัฐบาลได้ พยายามดำเนินการแก้ไข โดยกำหนดนโยบายเฉพาะเกี่ยวกับการ บริหารราชการและระบบการบริหารงานบุคคลตลอดมา แต่ปัญหา ดังกล่าวยังคงอยู่ การวิจัยนี้ จึงมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และสาเหตุ เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารราชการ และ ระบบ การบริหารงานบุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวบรวม ข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาอาจสรุปได้ดังนี้ 1. ด้านโครงสร้างการบริหาร ราชการ พบว่ามีความหลากหลายในการจัดองค์กรของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ทำให้เกิด ความแตกต่าง ในโครงสร้างและการบริหารงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็น การรวบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง 2. ด้านบทบาทของศอ. ตบ. 3. ด้านระบบการบริหารงานบุคคล พบว่า มีความหลากหลาย ในการจัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคล ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ในการบริหารงาน ข้าราชการส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคุณสมบัติไม่ สอดคล้องตามมติกรม. การบรรจุแต่งตั้งมาจาก ส่วนกลาง มีการขอย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม และการขอขยับตัว ไปช่วยราชการจำนวนมาก ทำให้ทุกหน่วยงานขาดบุคลากร การ พัฒนาคณะของ ศอ.ตบ. ล้าช้า ไม่สามารถ ทำการปฐมนิเทศ ข้าราชการที่บรรจุหรือย้ายมาใหม่ได้หมดในระยะเริ่มแรกของการทำงาน เนื่องจากสถานที่ คับแคบ ขาดงบประมาณและบุคลากร สวัสดิการไม่เพียงพอ หลักเกณฑ์ ระเบียบและอัตราที่ได้รับ ไม่ เหมาะสมทำให้ไม่สามารถจูงใจให้ข้าราชการมาปฏิบัติงาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การให้บำเหน็จ ความชอบประจำปีกรณี พิเศษไม่เป็นธรรม ขาดหลักเกณฑ์ด้านคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม ทำให้ข้าราชการที่ดี เกิดความท้อแท้ ขาดการกระตือรือร้นใน การปฏิบัติงาน การลงโทษข้าราชการขาดความจริงจังและความ จับปล้นในการสอบสวนและลงโทษ ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้ 1. ควรปรับปรุงบทบาทและแนวทาง ปฏิบัติด้านการบริหาร งานบุคคลที่ไม่ชัดเจน และเหลื่อมล้ำ 2. ควรจัดองค์กรภายในของ ศอ.ตบ.ใหม่ โดย เน้นบทบาท ความมั่นคงด้านสังคมจิตวิทยา การเมืองและการปกครองเป็น หลัก บุคลากรที่ปฏิบัติงานใน ศอ.ตบ. ควรมีความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในปัญหาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนเป็นที่ ยอมรับ ของข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ 3. กระทรวงมหาดไทย ควรประสานงานกับหน่วยราชการใน กระทรวง อื่น ให้มีการปฏิบัติตามมติกรม. เกี่ยวกับการบริหาร งานบุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4. ศอ.ตบ. ควรเน้น

การพัฒนาบุคลากรทั้งระยะแรกและ ระหว่างปฏิบัติงาน โดยปฐมนิเทศและพัฒนาบุคลากรอย่าง ครอบคลุม ทุกหน่วยงาน 5. ควรเน้นการให้สวัสดิการและประโยชน์อย่างเป็นธรรม และทั่วถึง ทั้งระหว่างหน่วยงาน และระหว่างพื้นที่อำเภอ ภายในจังหวัด 6. ควรพิจารณาสอบสวนและลงโทษข้าราชการที่กระทำความผิด อย่างจริงจังและเฉียบพลัน เพื่อมิให้เกิดปัญหาการช่วยเหลือ และก่อกวนแก้งทำให้เสียสิทธิแก่ข้าราชการ

วรเชษฐ์ รุ่งหล้า (2539) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการ ป้องกันปราบปรามเสพติดให้โทษของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรี พบว่า ช้้นยศ สถานที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในด้านการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดให้โทษด้านกำลังพล อัตราเงินเดือนมีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดให้โทษด้านงบประมาณ อายุราชการ รายได้พิเศษ มีความสัมพันธ์กับปัญหา และอุปสรรคในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้ ตำแหน่ง รายได้พิเศษ มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในด้านการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดให้โทษด้านระบบการปฏิบัติงาน

พรไทย ศิริสาธิตกิจ (2541) การรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์รายวันของประชาชน ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์รายวันของ ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่าง เพศ การ ศึกษา อาชีพ รายได้ การนับถือศาสนา เขตที่อยู่อาศัย ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ทักษะคิดของผู้อ่านต่อ หนังสือพิมพ์รายวันและการติดต่อกับผู้นำความคิดเห็นกับการรับรู้ข่าวสาร จากหนังสือพิมพ์รายวัน กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรที่มีอายุ 15-61 ปี อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 419 คน ใช้ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรม SPSS/P-C(+) ด้วยวิธีแจกแจง ความถี่ คำนวณค่าร้อยละ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าร้อยละ ของความแตกต่าง และค่าร้อยละ ของความแตกต่างแรกเริ่มเปรียบเทียบกับค่าร้อยละของความแตกต่างแยก ส่วน การทดสอบไค-สแควร์ แบบ 2 ตัวแปร และทดสอบความสัมพันธ์แบบมีตัวแปรคู่ ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เลือกรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์อันดับที่ 1 มากที่สุด ร้อยละ 75.4 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 13.1 วิทยู ร้อยละ 8.1 และนิตยสาร ร้อยละ 3.8 2. ผลการทดสอบสมมติฐาน ในส่วนของความสัมพันธ์ 2 ตัวแปร พบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้ เขตที่อยู่อาศัย ทักษะคิดของผู้อ่านต่อ หนังสือพิมพ์รายวัน และการติดต่อกับผู้นำความ คิดเห็น ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารจาก หนังสือพิมพ์รายวันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนการศึกษา การนับถือศาสนา และภาษาที่ใช้ สื่อสารในชีวิตประจำวัน มีความ สัมพันธ์ โดยประเด็นที่น่าสนใจ พบว่า ประชาชนยังมีการศึกษาสูงขึ้นก็จะ มีการใช้ภาษาไทย สื่อสารในชีวิตประจำวันมากขึ้น และนำไปสู่การรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์รายวันมาก ขึ้นด้วย 3. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยคู่ตัวแปรการติดต่อกับ

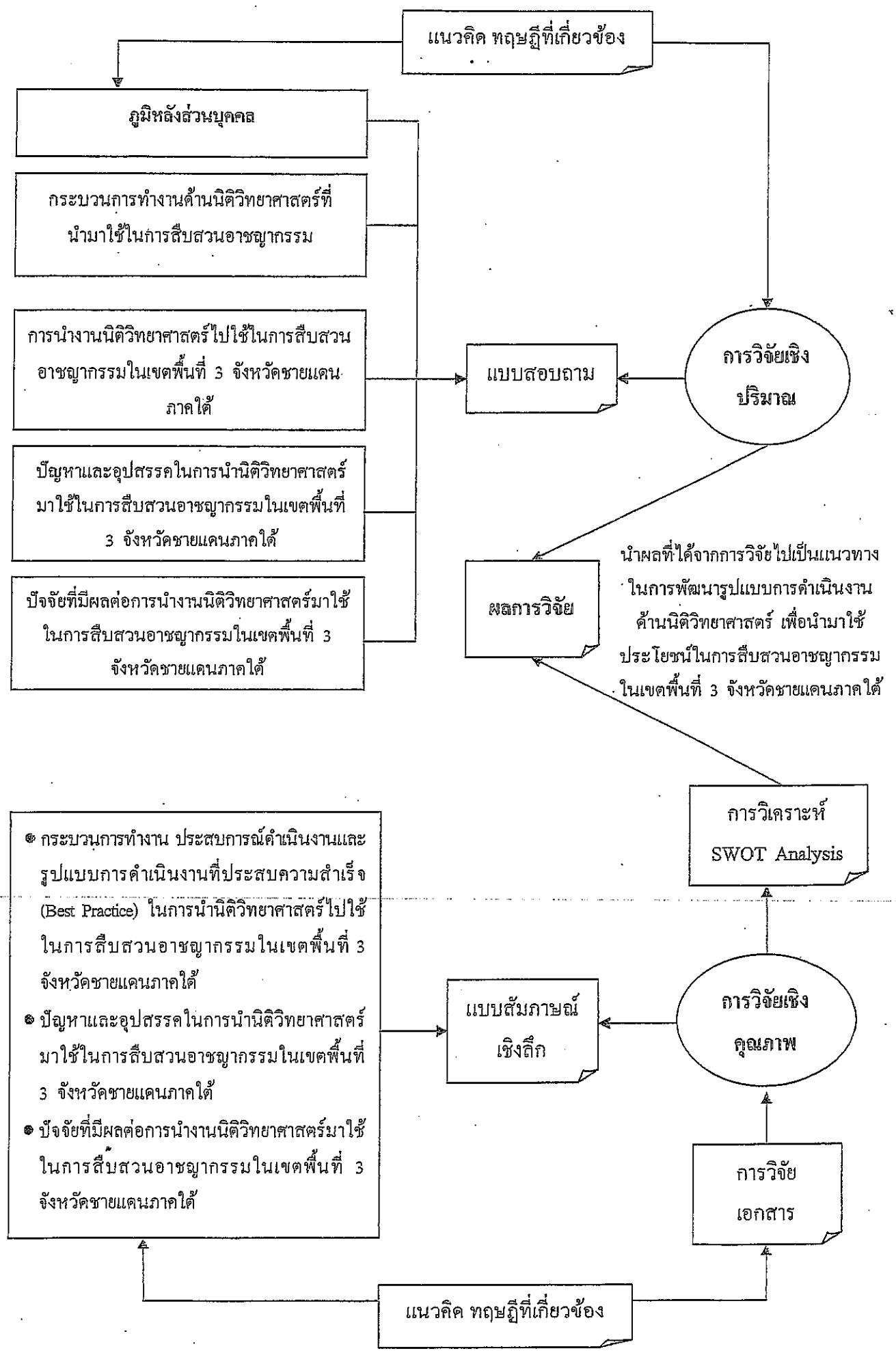
ผู้นำความคิดเห็น พบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ทักษะคติของผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน กับการรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นความสัมพันธ์ลวงภายใต้เงื่อนไขการติดต่อกับ ผู้นำความคิดเห็น ซึ่งเป็นตัวแปรภายนอก ส่วนรายได้ การนับถือศาสนา เขตที่อยู่อาศัย ภาษา ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน กับการรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์รายวันมีความสัมพันธ์เฉพาะ อย่าง ภายใต้เงื่อนไขการติดต่อกับ ผู้นำความคิดเห็นซึ่งเป็นตัวแปรเฉพาะอย่าง

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบและวิธีการกระทำ ความผิดคดีพิเศษที่เป็นความผิดต่อความมั่นคงของประเทศ : กรณีศึกษาคดีพิเศษเรื่องการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาเฉพาะรูปแบบและวิธีการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา ทั้งนี้ เพื่อทราบและ เข้าใจลักษณะการกระทำ ความผิด และเสนอแนะมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการป้องกันปราบปราม และ เพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ โดยใช้ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากงานด้านการข่าวและ การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 4 คดี ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ.2545-2547 ผลการวิจัย พบว่าขบวนการที่ดำเนินการเคลื่อนไหวในการก่อความไม่สงบ มีขบวนการ “BRN-Coordinate” เป็นแกนหลัก มีฐานที่มั่นสำคัญในโรงเรียนสอนศาสนาแห่งหนึ่งในจังหวัดยะลา (ขอปิดนาม) โดยมีผู้บริหารสูงสุดของ สถาบันการศึกษาดังกล่าว ซึ่งมีจิตใจฝักใฝ่ใน “รัฐปัตตานี” เป็นแกนนำขบวนการดังกล่าว

8.3 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยถูกสร้างขึ้นมาโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนในคดีอาชญากรรมของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี โดยการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นแนวทางในการสืบสวนและสอบสวน เพื่อศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึง 1) ภูมิหลังส่วนบุคคล 2) กระบวนการทำงานด้านการนำนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงประเด็นที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่จะมีประเด็นหลักที่แตกต่างออกไปคือ การศึกษากระบวนการทำงาน ประสบการณ์ดำเนินงาน วิธีการและรูปแบบการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการนำนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยผู้วิจัยได้ทำการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สมมติฐาน ประโยชน์ และระเบียบวิธีการวิจัย ดังแสดงตามแผนภูมิต่อไปนี้

9. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง

• การจัดการองค์ความรู้ (Best Practice)

ความหมาย

Best Practice เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็น ระบบบริหาร เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้ผลงานบรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ดังนั้น Best Practice จึงไม่ใช่เป็นแค่เพียงวิธีการทำงานที่ดีแต่เป็นการทำงานที่ดีกว่า หรือดีที่สุดใน ซึ่งมีทั้งการทำงานในเชิงระบบ บริหาร และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทำให้ผลงานนั้นบรรลุเป้าหมายสูงสุด

จุดเริ่มต้น

Best Practice เริ่มต้นจากวงการแพทย์ เป็นวิธีการปฏิบัติงานที่ดีไม่ว่าจะนำไปปฏิบัติที่ไหนอย่างไร ซึ่งผลงานที่ปฏิบัตินั้นได้นำไปสู่ผลสำเร็จหน่วยงาน จำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่ดีกับหน่วยงานย่อยและมีการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอก ผลสุดท้ายของ Best Practice คือการนำไปใช้จนเป็นมาตรฐาน ในสหรัฐอเมริกา ได้มีสมาคมวิชาชีพแพทย์ ได้มีการรวมตัวกันเพื่อทำการปรับปรุงคุณภาพการดูแลผู้ป่วย สมาชิกของสมาคมจะทำการปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ โปรแกรมการดูแลสุขภาพ ในราคาที่ต่ำแต่ให้ความพึงพอใจแก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นกิจกรรม ที่ต้องอาศัย การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ซึ่งกันและกันการจัดกิจกรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่องมีการแจกรางวัล Best Practice เพื่อกระตุ้นในการปรับปรุงคุณภาพผลงาน รางวัลแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะผลงานต่าง ๆ ซึ่งเชื่อถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นเยี่ยมในแต่ละประเภทส่วนรางวัลใหญ่มีเพียงรางวัลเดียว คือ Grand Prize ผู้ชนะจะได้รับรางวัลเป็นเงิน 2,400,000 บาทได้เข้าร่วมสัมมนาระดับชาติของสมาคมผลงานจะได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Best Practice และเว็บไซต์ของสมาคม ตัวอย่างโปรแกรม ที่ได้รางวัลคือ โปรแกรมการเชิญชวนดูแลผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งที่ต่อมลูกหมากของกลุ่มแพทย์ เฮนรีฟอร์ด โดยให้ผู้ป่วยสามารถ ดูแลตนเองได้ที่บ้านร่วมกับการรักษาที่ศูนย์การรักษา โดยดำเนินการในลักษณะการวิจัยผลของโปรแกรมพบว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้ป่วย ที่ได้รับการวินิจฉัย ส่วนใหญ่เป็นมะเร็งในระยะแรกเท่านั้น ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในการดูแลรักษา การประเมินการให้รางวัลมีทั้งการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการและการสนทนา มีการใช้แบบสำรวจ ความคิดเห็นของผู้ป่วย

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับ Best Practice

Good Practice เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้าง ใช้ในความหมาย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ แต่อาจจะยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัด หรือแสดงความถูกต้องอย่างชัดเจน อาจจะเป็นเพียง คำบอกเล่าปากต่อปาก ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์มายืนยันผลงาน Best Practice เป็นคำเฉพาะหรือศัพท์ที่ใช้ในวงการวิชาชีพ ที่แสดงถึงผลงานที่มีมาตรฐาน มีการปฏิบัติอย่าง

ต่อเนื่องมีหลักฐานสนับสนุนหรือแสดงผลงานหรือความสำเร็จของงาน Innovative Practice หมายถึง จุดนั้น และแนวทางการทำงานที่น่าสนใจแต่ตอนนี้ยังไม่มีตัวชี้วัดใด บอกความสำเร็จได้

การนำแนวคิด Best Practice ไปใช้

ความโด่งดังของ Best Practice เกิดขึ้นเมื่อ หน่วยงานในภาคธุรกิจได้นำไปใช้เป็น รางวัลหรือสิ่งจูงใจ ให้กับฝ่ายหรือแผนกต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อกระตุ้นให้ฝ่ายเกิดการสร้างสรรค์ผลงาน และวิธีการปฏิบัติงานที่ดี สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า อันนำมาสู่การสร้างผลกำไรให้บริษัท หรือองค์กร ผลตอบแทนสำหรับฝ่ายหรือแผนกที่จะได้รับรางวัลนั้นในระยะแรก มักจะเป็นถ้วยรางวัล และเงินสดเป็นส่วนใหญ่ แต่ในระยะต่อมา หลายองค์กรเห็นว่า การให้รางวัลดังกล่าว ไม่สามารถ กระตุ้นการทำงานได้เพียงพอและยั่งยืนจึงได้เปลี่ยนรางวัล และรูปแบบการให้รางวัลโดยเน้นรางวัลใน สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ เช่น การให้โอกาสการทำงานที่ยืดหยุ่นมากขึ้น การผ่อนคลาย กฎระเบียบการ ทำงานและการให้โอกาสผู้ปฏิบัติระดับล่างเข้าถึงผู้บริหารระดับสูงได้ง่ายขึ้น และไม่เป็นทางการ

Best Practice ในหน่วยงาน

สามารถเกิดขึ้นได้ หลายช่องทางตัวอย่างดังนี้

1. เกิดจากบุคคล อันมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ ภาวะผู้นำทางผู้บริหารที่ คาดหวังความสำเร็จ การคิดเชิงอนาคตการเปลี่ยนแปลง ผู้ปฏิบัติงาน หรืออยู่ได้บังคับบัญชาที่เรียนรู้จาก การปฏิบัติ ริเริ่มสร้างสรรค์แก้ปัญหาการทำงาน เสนอแนะวิธีการต่อผู้บริหาร และอาจจะเกิดแนวคิด การรับรู้คำปรารภของคณะกรรมการ ของผู้ปกครองของประชาชนหรือผู้รับบริการ ก่อให้เกิดการ สร้างสรรค์ วิธีการใหม่ หรือที่ดีกว่า

2. เกิดปัญหาและอุปสรรค

ในการบริหารจัดการทั้งระบบ ทั้งปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และ ผลผลิตไม่ได้ตาม เป้าหมายความกดดันจากผู้รับบริการ การขับเคลื่อนนโยบายของผู้บริหารระดับสูง ภาวะข้อจำกัดของ ทรัพยากรทางการบริหารภาวะวิกฤติทำให้มีการแสวงหาแนวทาง-กระบวนการวิธีการที่ดีกว่า เพื่อให้ได้ ผลผลิตความสำเร็จสูงสุด

3. เกิดจากแรงขับเคลื่อนการพัฒนา

ค้นหาวิธีการใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต กำไร หรือสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ เสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กร

ขั้นตอนการดำเนินงาน Best Practice สามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอน 1 การวิเคราะห์ภารกิจที่แท้จริงของหน่วยงานนั้นๆ

ขั้นตอน 2 การศึกษาวิเคราะห์สภาพของหน่วยงาน ซึ่งอาจ ดำเนินการได้หลายวิธี

เช่น ใช้วิธีการสำรวจ การระดมความคิด การใช้กระบวนการ AIC หรือ SWOT เป็นต้น

ขั้นตอน 3 การกำหนดภาพความสำเร็จอนาคตจัดทำรูปแบบ(Model) วิธีการการดำเนินงาน

ขั้นตอน 4 การปฏิบัติ ตามแบบวิธีการอาจจะเริ่มทดลองนำร่องตรวจสอบ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ

ขั้นตอน 5 ประเมินผลวิเคราะห์เปรียบเทียบ ในด้านขั้นตอนระยะเวลางบประมาณ และผลที่ได้รับกับวิธีการเดิม

ขั้นตอน 6 ปรับปรุงพัฒนา และขยายผลการนำไปใช้ในหน่วยงาน ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขั้นตอน 7 การบันทึก เขียนรายงานใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ นอกจากข้อเสนอ 7 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว หน่วยงานสามารถจะดำเนินการได้อีกหลายกระบวนการ เช่น ตามแนวทางวงจร เดมมิ่ง (Deming circle) ซึ่งประกอบด้วย P : การวางแผน D : การปฏิบัติ C : การตรวจสอบประเมินผล A : การปรับปรุงพัฒนา กำหนดกิจกรรมใหม่ เป็นต้น

คุณลักษณะ Best Practice

การวินิจฉัย Best Practice นอกจากจะทรงพลังมีความตื่นตาตื่นใจในตัวเองแล้ว ควรจะมีประเด็นการพิจารณา ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงของหน่วยงานนั้น
- 2) สนองต่อนโยบายการแก้ปัญหาการพัฒนา ประสิทธิภาพของหน่วยงาน
- 3) ลดขั้นตอน ลดรอบระยะเวลา การงาน
- 4) ลดทรัพยากร ลดค่าใช้จ่าย
- 5) การนำเทคโนโลยีมา ใช้ประกอบการทำงาน
- 6) วิธีการที่ริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่หรือประยุกต์ขึ้นใหม่
- 7) สามารถทำแผนผัง เเชิงเปรียบเทียบวิธีการเก่าและใหม่
- 8) อำนวยความสะดวกในการใช้
- 9) วางระบบการให้บริการ มีช่องทางการให้บริการ
- 10) สามารถเทียบเคียง วิธีการทำงานลักษณะเดียวกันกับหน่วยงานอื่นได้
- 11) ผลผลิต/ความสำเร็จเพิ่มขึ้น
- 12) ความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 13) สามารถนำไปใช้เป็นมาตรฐานการทำงาน ต่อไปได้อย่างยืนพอสมควร
- 14) การพัฒนาปรับปรุงต่อไป

สรุปได้ว่า Best Practice เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงานจากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือภาวะปัญหาและการ

เริ่ม สร้างสรรค์ พัฒนาที่มีขั้นตอน ในหน่วยงานทางการศึกษา อาจจะมี BP อยู่แล้วทั้งด้านบริการด้านคุณภาพ หรือด้านอื่น การจะพิจารณาว่าเป็น BP หรือ ไม่ มีข้อควรคำนึง เช่น ภารกิจที่แท้จริงการลดเวลาค่าใช้จ่าย ได้ผลผลิตเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้น ใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติความพึงพอใจของผู้รับบริการ BP ที่สมควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนาและเผยแพร่ได้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างยิ่ง และอาจนำไปสู่การตอบสนองหรือให้รางวัลในลักษณะต่างๆ ได้

๘ นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวน

1. หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการยุติธรรม

ในปัจจุบัน ได้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมขึ้นมากมายซึ่งการที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศในแถบทวีปยุโรป และประเทศสหรัฐอเมริกา จึงมีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์เพื่อติดตามเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ (สราวุธ เบญจกุล) 2549)

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในด้านกฎหมาย ทั้งประโยชน์ทางนิติบัญญัติในเรื่องการออกกฎหมาย และประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความเพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมาย และการลงโทษ นิติวิทยาศาสตร์จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เช่น วิชาพิสูจน์หลักฐาน รวมถึงการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ 2. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม

นิติวิทยาศาสตร์สำคัญๆ ที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในงานสืบสวนสอบสวนนั้นมีอยู่มากมาย อาทิ การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป, การตรวจลายนิ้วมือฝ่ามือฝ่าเท้า, การตรวจเอกสาร เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน, การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ, การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี และการตรวจทางชีววิทยา เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ และตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีน้ำหนักในการรับและเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ

หลักฐานสำคัญทางนิติวิทยาศาสตร์

ถึงแม้ว่า หลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะมีอยู่มากมายหลายประเภท แต่การพิสูจน์ DNA นั้น ได้รับความสนใจเป็นพิเศษสังเกตได้จากปัจจุบันเมื่อมีคดีข่มขืน คดีฆาตกรรม หรือคดีที่

จำเป็นต้องพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ของเด็กเกิดขึ้น ประชาชนต่างให้ความสนใจและคาดหวังกับการตรวจพิสูจน์ DNA เป็นสำคัญ

DNA เป็นสารพันธุกรรมของสิ่งที่มีชีวิต (มนุษย์ พืช สัตว์) ที่ถูกได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อหนึ่งส่วน และจากแม่อีกหนึ่งส่วน DNA มีอยู่ในนิวเคลียสของเซลล์ต่าง ๆ เช่น เซลล์เม็ดเลือด โลหิตแดง โลหิตขาว เซลล์ผิวหนัง เยื่อกระพุ้งแก้ม กระดูก หรือปลายรากเส้นผม เป็นต้น DNA จะเป็นตัวกำหนดข้อมูลในการสร้างสารชีวโมเลกุล ดังนั้น สิ่งมีชีวิตชั้นสูงและชั้นต่ำจึงมี DNA เป็นรหัสหรือแบบพิมพ์ในการสร้าง และมีจุด DNA เป็นรหัสเฉพาะตัว ซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่สายพันธุ์ จึงไม่มีสิ่งมีชีวิตใดที่มีชุด DNA ที่เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้น ผ่าแฝดที่เกิดมาจากไข่ในเดียวกันเท่านั้น จากความจำเพาะที่มีอยู่ในชุด DNA แต่ละหน่วยนี้เอง เรียกว่าลายพิมพ์ DNA ในทางนิติวิทยาศาสตร์จึงได้นำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ เพื่อระบุยืนยันตัวบุคคลในทางคดีและยังใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ของพ่อ-แม่-ลูกได้

หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการพิจารณาคดีอาญา

โดยทั่วไป กระบวนการพิจารณาคดีอาญามีข้อที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดอยู่สองประการ คือ ข้อกฎหมายประการหนึ่งและข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่ง หลักในการวินิจฉัยนั้นจะต้องพิจารณาค้นคว้าหาข้อเท็จจริง หรือความสัจจริงในคดีว่าเป็นอย่างไรแล้วจึงยกข้อกฎหมายขึ้นปรับวินิจฉัยว่า จำเลยควรจะได้รับโทษหรือควรจะได้รับ การปล่อยตัวไป ตามกฎหมายลักษณะพยานข้อเท็จจริงที่ศาลจะรับรู้ได้เองนั้น จำกัดอยู่เพียงข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามธรรมชาติซึ่งบุคคลธรรมดาจะพึงรู้ได้เองแล้ว ข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่อยู่นอกเหนือไปจากความรู้ของบุคคลสามัญศาลรับรู้เองไม่ได้ เพราะฉะนั้นฝ่ายผู้กล่าวหาจะต้องพิสูจน์ให้ประจักษ์แก่ศาลว่าผู้ต้องหาได้กระทำการที่อ้างว่าเป็น ความผิดนั้นจริง

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์ หรือวิจัย ซึ่งในทางกฎหมาย ถือว่า พยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้ คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริง ให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจ ได้วิเคราะห์หรือได้วิจัยสังเกต เหตุการณ์หรือสิ่งของต่างๆที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเองที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคดีหลายคดีต่างๆ ที่มีความสำคัญและมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดี ในประเทศสหรัฐอเมริกา คดีที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการคดีหลายคดี ได้แก่ คดีลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดี พุศศิกายน ค.ศ. 1963, คดีโอ เจ ซิมป์สัน ฆาตกรรมภรรยาและเพื่อน มิถุนายน ค.ศ. 1994 และคดีฆาตกรรมไร้ศพ เหตุ

เกิดที่รัฐฟลอริดา เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยองค์สำคัญที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการคดีหลายคดี คือ คดีฆาตกรรมอำพรางที่ฟาร์มวิตเคนฮิลล์ หมู่บ้านฮอตตัน ในปี ค.ศ. 1984

ในประเทศไทยคดีที่สำคัญและมีความสลับซับซ้อนซึ่งคดีกลายลงได้โดยอาศัยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คดีฆาตกรรม น.ส. คอริส ฟอน ฮาเฟน นางแบบสาวชาวเคนมารัก เมื่อ 24 มกราคม พ.ศ. 2511, คดีฆาตกรรมนางสยามล พ.ศ. 2536, คดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ พ.ศ. 2539, คดีฆาตกรรมน.ส. เจนจิรา พลอยอรุณศรี นักศึกษาแพทย์ปี 5 พ.ศ. 2541 และคดีล่าสุดคดีที่กำลังอยู่ในกระแสความสนใจของประชาชน คือ คดีฆาตกรรมแพทย์หญิงผัดพร โดยศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิตนายแพทย์วิสุทธิ คดีนี้ถึงแม้ว่าจะไม่พบศพของผู้เสียชีวิต แต่ผลการพิสูจน์ DNA ประกอบกับพยานแวดล้อมต่างๆจึงเชื่อได้ว่าแพทย์หญิงผัดพร เสียชีวิตแล้ว

สรุปถือได้ว่านิติวิทยาศาสตร์เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการด้านต่างๆ ผสมเข้ากับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน พิสูจน์หลักฐาน และดำเนินคดีตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษ เพราะหากปราศจากหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คดีสำคัญๆที่สลับซับซ้อนหลายคดีคงจะไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ทำให้ส่งผลร้ายต่อสังคมเพราะมีโอกาสที่ผู้ผิดนั้นจะกระทำความผิดแบบเดิมซ้ำอีก นอกจากนี้ การนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นนี้ ย่อมเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมด้วยอีกทางหนึ่ง

2. บทสัมภาษณ์ แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ เรื่อง “นิติวิทยาศาสตร์ แสงริบหรี่ที่ปลายด้ามขวาน”

การดำเนินคดีอย่างถูกต้องควบคู่กับผู้ต้องหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สิ่งจำเป็น ทว่า ณ เวลานี้กลับเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะความไม่ไว้วางใจที่มีต่อกันกำลังพุ่งขึ้นสูงมากจากข่าวลือต่างๆ ในพื้นที่ ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ จึงมักขาดพยานบุคคล เพราะจากการ ‘พูด’ ก็หมายถึงการตกเป็น ‘เป้า’ ไม่ว่าจะการพูดนั้นจะให้ประโยชน์กับฝ่ายเจ้าหน้าที่หรือฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบก็ตาม ‘นิติวิทยาศาสตร์’ จึงกลายเป็น สิ่งที่สามารถ ‘พูด’ แทนได้อย่างที่ทุกๆ ฝ่ายยอมรับ เพราะเป็นกระบวนการแสวงหาความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ และกลายเป็นกุญแจสำหรับไขไปสู่ความไว้วางใจ ในโอกาสครบรอบ 1 ปี ของการตั้งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ภายใต้กระทรวงยุติธรรม แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ได้เปิดใจกับ ‘ประชาไท’ ถึงเรื่องราวต่างๆ ทั้งปัญหาและความคืบหน้าของนิติวิทยาศาสตร์ในฐานะเครื่องมือแก้ปัญหาภาคใต้ รวมทั้งมุมมองต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ไม่ว่าจะ เป็นมูลเหตุ เช่นการรับฟังข้อมูลที่ผิดพลาดของผู้ออกนโยบายจนนำมาสู่ความผิดพลาดในการจัดการพื้นที่ การยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มุมมองต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เป็นต้น

บทสัมภาษณ์นี้เป็นอีกเสียงหนึ่งที่ทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะได้รับฟังเพื่อเป็นอีกความเห็นว่าอาจจะนำไปสู่การแก้ปัญหาในภาคใต้ต่อไป ตอนนี้นิติวิทยาศาสตร์ถูกนำไปใช้เหตุการณ์ต่างๆ กับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อช่วยให้ตามหาคนร้ายได้ แต่จะดีจริงหรือไม่ ต้องมาจากการร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ต้องไม่มีกระบวนการใต้ดิน นิติวิทยาศาสตร์จะทำให้ใจว่าใครทำ ธรรมชาติของหมอกก็ตรงไปตรงมา กระบวนการยุติธรรมก็ต้องโปร่งใส จะทำสำเร็จก็ต้องตรงนี้แต่ว่าไม่ใช่ทั้งหมด นิติวิทยาศาสตร์ไม่ได้แก้ปัญหาที่เกิดในภาคใต้ แต่อย่างน้อยคือสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่า ยังมีหน่วยงานที่คงความโปร่งใสไว้ให้ เพราะขณะนี้ปัญหาภาคใต้แยกไว้เป็นหลายประเด็น ที่ตรงที่สุดก็คือเขาไม่ไว้ใจใคร เพราะฉะนั้นถ้าเกิดข่าวลือมันก็ไปเลย ประมาณนั้น

นิติวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้นำไปใช้ในกระบวนการสอบสวน ทุกวันนี้เวลาที่ออกมาบอกว่าเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีนั้นคดีนี้ ไม่ได้ใช้นิติวิทยาศาสตร์ แต่ใช้พยานบุคคล แบบนี้คือสิ่งที่บอกว่ายังขาดความเข้าใจที่สมบูรณ์แบบ เวลาจับคนร้ายจะรู้ว่าคนนี้เป็นคนร้ายได้ยังไงก็ต้องใช้นิติวิทยาศาสตร์

มีทั้งหมด 3 ส่วน ส่วนแรกเวลาเกิดคดีขึ้น นิติวิทยาศาสตร์ก็คือ เรื่องของการเก็บข้อมูลพยานหลักฐาน แล้วก็เอาไปใช้ มันจะบอกว่าผู้กระทำผิดน่าจะเป็นใคร บอกจากหลักฐาน สองนำมาใช้ในการหาตัวผู้กระทำความผิด เช่น เราคิดว่าคนๆ นี้ น่าจะเป็นกลุ่มที่ฆ่าตัดคอเขา มันก็มีวิธีที่จะช่วยพิสูจน์ว่าคนเหล่านี้เกี่ยวไหม ตรงนี้เป็นกระบวนการที่จะไปหาพยานเพิ่มเติมไม่ใช่การหาในที่เกิดเหตุ ตรงนี้มันค่อนข้างที่จะไม่ค่อยได้ใช้งานส่วนที่สามก็คือ งานที่เราต้องออกไปปฏิบัติงานในทุกๆ จุดเวลาที่เราจะหาข่าวหรืออะไรต่อมิอะไร เราสามารถนำนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ได้ ตรงนี้อธิบายมากไม่ได้ เพราะมันเป็นรายละเอียดในแง่ของการทำงาน

ที่ผ่านมาตัวอย่างที่นิติวิทยาศาสตร์ใช้แล้วในคดีที่คนร้ายยังตำรวจ ตำรวจก็ยังตอบไป คนร้ายก็หนี สุดท้ายก็ลงจับ แล้วทิ้งรถ เราก็ตามรอยเลือดคนร้ายได้ ตามรอยดีเอ็นเอจากแสมค์มอเตอร์ไซค์ พอจับผู้ต้องหาได้ เขาปฏิเสธแต่หลักฐานมันบอก ก็เป็นตัวอย่างตอนนี้ที่ยังไม่ได้นำไปใช้มากเพราะมันขัดข้องในหลายอย่าง แต่ไม่ใช่ไม่มีหนทาง ในปีกว่าๆ ที่ผ่านมามันขัดข้องในเชิงนโยบายระดับสูง มีความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน แต่เมื่อเปลี่ยนเป็นท่านชัชชาติ วรรณสถิตย์ ปัญหาทุกอย่างมันคลายลง คือยอมรับฟังและยอมรับร่วมงานกันดีขึ้น

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาภาคใต้เกิดมาจากระบบราชการอ่อนแอ คือส่งคนไม่ดีลงไป แล้วคนไม่ดีก็ไปทำลายคนในพื้นที่สองก็คือระบบการศึกษาอ่อนแอ อาจจะเรียกว่าการศึกษาของโรงเรียนอ่อนแอไม่เอื้อให้เขาผูกพันกับแผ่นดิน ไม่เอื้อให้เขามีความรู้ในการประกอบอาชีพต่อไปได้อันที่สามกระบวนการยุติธรรมอ่อนแอ กระบวนการยุติธรรมมันอ่อนแอมาทั้งประเทศอยู่แล้ว แต่ในสามจังหวัดภาคใต้ยิ่งอ่อนแอมาก เมื่อไปประกอบกับความไม่ดี เรื่องอุ้มฆ่า อุ้มหาย เลขไปกันใหญ่อันที่สี่ คือเรื่องของระบบการเมือง ตลอดเวลาที่ผ่านมา ผู้แทนในทุกระดับพยายามรักษาฐานเสียงมากเกิน ไป เลย

ไม่ยอมแก้แค้นของปัญหา ปัญหามันลุลกลาม แล้วที่หนักที่สุด ไม่ใช่ผู้แทน แต่เป็นระบบการเมืองการรับฟังข้อมูลที่มีผู้รายงานผิดเพี้ยน จึงทำให้ตัดสินใจผิด จึงทำให้เกิดการยุบ สอ.บต.

ประเด็นที่ห้า ณ วันนี้ ระบบของศาสนา มันถูกบิดเบือน ผู้นำศาสนาต้องเข้ามาช่วยกันที่จะปลุกฝังเพราะศาสนาอิสลามนั้นสอนให้คนเป็นคนดี จะเห็นว่าพอมองต่อไป ประชาชนไม่สามารถไว้วางใจใคร ได้เลย เหล่านี้เป็นประเด็นหลักของภาคได้ช่วยขยายความสำคัญของ สอ.บต. ซึ่ง สอ.บต. ในอดีตเป็น Balance of Power ที่ดึงเอาทุกส่วนให้มาร่วมกัน การยกเลิก สอ.บต. ก็เหมือนเป็นการให้ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นคนในพื้นที่มีบทบาทน้อยลง สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ส่งผลให้ปัจจัยทั้งหมดที่ร้อยความสัมพันธ์ของคนถูกทำลาย ที่สุดก็ทำให้สถานการณ์แย่ลง คือ ข้าราชการไทยขาดแนวคิดในการบูรณาการ มองการปกครองที่อำนาจและงบประมาณ หากภาคราชการมองที่เป้าหมายและร่วมใจกัน จะแก้ได้

บทบาทกรรมการ กอศ. ที่เป็นมุสลิม จะต้องกล้าพอที่จะออกมาวิพากษ์สิ่งที่เกิดขึ้นกับนาวิกโยธิน คือเราต้องไม่เลือก ไม่ใช่ว่าพอลองเรื่องนี้เราก็ไม่พูด แต่ถ้าเป็นอีกเรื่องเราพูด ตรงนี้อยากจะเตือนด้วยความเป็นห่วง คือไม่ได้บอกว่า กอศ. ทำไม่ดี แต่เป็นภาพที่มันสะท้อนมาในพื้นที่ ภาพที่มันสะท้อนว่า อันนี้ไม่ได้ห่วง ประชาชนที่สูญเสีย เขามองว่าเจ้าหน้าที่รัฐที่ตายเยอะมาก คนเหล่านี้ก็ควรได้รับการชดเชย เจ้าหน้าที่ ก็ต้องทำให้เต็มที่ด้วยในทุกกรณีที่สูญเสีย คือในการอภิปรายเมื่อวันที่ 2 ตุลาคมที่ผ่านมา หมอก็พยายามไม่ให้ที่ประชุมเอนเอียงเฉพาะของนาวิกโยธิน ของชาวบ้านค้นหองถิมเองก็สูญเสีย ในกรณีอื่นๆ ก็สูญเสียทั้งนั้น คือมันถึงเวลาที่จะต้องใช้กรณีของนาวิกโยธินเป็นตัวอย่างประกายของการร่วมใจกัน

การตรวจในที่เกิดเหตุมีข้อจำกัด แล้วขาดความเข้าใจในภาพรวม แต่อย่างน้อยก็ทำให้เกิดความกระจ่างและทำให้เกิดการยอมรับในมุสลิม เพราะหมอเป็นคนทวงให้กับกลุ่มคนเหล่านี้ไม่อย่างนั้นสังคมก็จะมุ่งไปแต่กรณีนาวิกโยธิน ซึ่งไม่ใช่แค่นั้นเพราะทั้งสองกลุ่มสูญเสียละ

ข่าวที่ออกมาดูจะเน้นไปที่นาวิกโยธิน ก็อย่างที่บอกว่าอำนาจมันยังไม่เต็ม การดำเนินทุกอย่างมันต้องรอ 1 ตุลาคม เพิ่งเปลี่ยนอำนาจการดำเนินการหลายๆ อย่าง หมอเองยังอยู่ในกระบวนการของการแต่งตั้งเหมือนกัน ก็จริงตุนั่งไปหมด ถ้าให้คิดมันควรนำมาใช้ตั้งแต่เมื่อกว่าที่แล้ว เมื่อเกิดเหตุการณ์พวกนี้ ผู้ที่ไปรายงานต่อท่านผู้นำควรประเมินตัวเองหรือยัง ต้องย้อนไปถึง โน่น ทางหมอในนามกระบวนการยุติธรรม เราทราบและตระหนักในเรื่องนี้ เพียงแค่เราไม่ได้รับความร่วมมือ แต่ถ้าท่านนายกรัฐมนตรีมีโอกาสดูย้อน ท่านจะรู้ว่าแนวคิดของเราที่เสนอไปตั้งแต่เมื่อปีที่แล้วมันไม่ผิดจากความเป็นจริง

3. ส่วนสำคัญต่อการสอบสวนทางอาญา เป็นกลไกปกป้องการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเอเชีย (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชียนิติวิทยาศาสตร์, 2548)

ระหว่างวันที่ 12-14 พฤษภาคม 2548 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย (AHRC) ได้จัดการปรึกษาหารือขึ้นในประเทศฮ่องกงระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์และด้านกฎหมาย ในประเด็นงานนิติวิทยาศาสตร์และสิทธิมนุษยชน ผู้เข้าร่วมได้ร่วมกันอภิปรายถึงผลดีต่อการพัฒนางาน และการสอบสวน โดยใช้ศาสตร์ของนิติวิทยาศาสตร์ อันเป็นสิ่งสำคัญต่อหลักนิติธรรมและการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นพ้องต้องกันว่า ระดับการให้ความสำคัญต่อ งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อคดีอาญานั้น สามารถเป็นตัวบ่งชี้ได้ถึงระดับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ใน ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการทรมาน ซึ่งถือว่าเป็นหลักปฏิบัติโดยมากของ เจ้าหน้าที่ตำรวจในเอเชีย ในการที่จะให้ได้มาซึ่งผลการสอบสวนที่ต้องการ ไม่ยกเว้นแม้กับเป็นประเทศ ที่เป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านทรมานและกีดกันทางทรมานและกีดกันทางทรมาน ซึ่งการ ทรมานถือเป็นสิ่งต้องห้าม การกระทำความผิดดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย อย่งไรก็ตาม บางประเทศ ในภูมิภาคเอเชียที่ให้ความสำคัญกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ดังเช่น เกาหลีใต้และฮ่องกง การทรมาน เป็นสิ่งที่แทบจะไม่เกิดขึ้น และหากเกิดขึ้นก็จะถูกตรวจสอบและมีการลงโทษ การปฏิเสชงานด้านนิติ วิทยาศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนทางอาญานั้นนับได้ว่าเป็นการขัดขวางกระบวนการ สิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เพราะนั่นหมายถึงการปล่อยให้การละเมิดสิทธิโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนิน ต่อไป หากผู้ก่อคดีอาญาหรือผู้ละเมิดสิทธิต่อผู้อื่นอย่างรุนแรง ไม่ได้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม จากกระบวนการวิเคราะห์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ เหตุที่ถูกละเมิดก็จะไม่มีช่องทางที่จะได้รับการเยียวยา และหากการเยียวยาไม่มีประสิทธิภาพ อาชญากรรมและการละเมิดสิทธิก็จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้น ประเทศใดก็ตามที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมและการปกป้องสิทธิมนุษยชน ประเทศเหล่านั้นก็มีหน้าที่ที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพของการสืบสวนในคดีอาชญากรรม นั้นหมายถึง การนำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประ โยชน์ต่อกระบวนการนี้อย่างแท้จริง ผู้เข้าร่วมประชุมได้ ระบุว่า ในเอเชีย บทบาทของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อการสอบสวนคดีอาชญากรรมนั้นถูกจำกัด เนื่องจากอิทธิพลของสถาบันตำรวจ ในเกือบทุกประเทศ ตำรวจเป็นผู้ควบคุมงานที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน สอบสวนทั้งหมด มีไม่กี่ประเทศ ที่อัยการสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ในหลายๆ ประเทศ กฎหมายไม่ได้ ระบุถึงหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยละเอียด ในเกือบทุกประเทศ หลักฐานที่มาจากนิติ วิทยาศาสตร์ไม่สามารถใช้ได้ในฐานะสิ่งที่เกิดขึ้นคือตำรวจและอัยการใช้ประโยชน์จากนิติ วิทยาศาสตร์น้อยมาก หากไม่สร้างระบบที่เพิ่มบทบาทให้กับนักนิติวิทยาศาสตร์ พร้อมไปกับการ ลดทอนอำนาจของตำรวจในการสอบสวนคดีอาชญากรรมแล้ว สถานการณ์สิทธิมนุษยชนก็ยากที่จะดี ขึ้น การขาดบุคลากรด้านนิติวิทยาศาสตร์ในแทบทุกส่วนของเอเชียก็เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง แม้ว่าในประเทศที่พัฒนามากกว่าประเทศอื่นเช่น ประเทศไทย แพทย์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ยังมีเพียงห้า ท่าน ทำให้ไม่มีทางที่จะให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง ผลก็คือ การตายอย่างน่าสงสัยหลายๆ กรณี ไม่ได้รับการตรวจสอบ การฆาตกรรมและการวิสามัญฆาตกรรมอาจจะไม่ได้รับการตรวจสอบหรือไม่ก็

จงใจไม่ให้มีการตรวจสอบ ดังนั้น การเพิ่มจำนวนของผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์จึงเป็นความท้าทายที่สำคัญ

อุปสรรคต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้นถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วย และเป็นสิ่งที่รัฐบาลและสาธารณชนต้องให้ความสำคัญ ผู้เข้าร่วมได้ร่วมกันอภิปรายว่าในอาณาบริเวณทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนสำคัญต่อการสืบสวน มักจะเป็นที่ที่ประชาชนมีความกล้าในการแสดงออก แต่หากในที่แห่งใด ประชาชนไม่กล้าที่จะพูดอย่างเปิดเผย อาชญากรรมที่ร้ายแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็จะคงอยู่ ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เองก็ควรช่วยกันสร้างบทบาททางสาธารณะให้มากขึ้นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ต้องพยายามสื่อสารกับประชาชนโดยตรงให้มากขึ้น เพื่อเกิดการตระหนักถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับหากมีสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นอิสระ ต้องใช้กลไกทางสื่อมวลชนและช่องทางอื่นๆ เพื่อรณรงค์ให้ความรู้ ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่บอกรัฐบาลและสาธารณชนถึงประโยชน์ของนิติวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนางานด้านการสืบสวน พวกเขาเหล่านี้จึงควรใช้โอกาสนี้ให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจต่างๆ คนทำงานด้านสิทธิมนุษยชนมีหน้าที่ที่จะเป็นสื่อกลางและขยายผลความเข้าใจระหว่างนักนิติวิทยาศาสตร์และสาธารณชน การที่จะทำเช่นนี้ได้ พวกเขาต้องรู้ถึงปัญหาอุปสรรคของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ รวมถึงต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ที่มีต่องานของตนเอง หากกลุ่มผู้ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนยังคงพูดถึงแต่เรื่องการละเมิดสิทธิอย่างกว้างๆ โดยไม่ลงไปในรายละเอียดของการนำทฤษฎีและเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชนมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างจริงจังแล้ว พวกเขาก็จะไม่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้ ภายใต้สถานการณ์การละเมิดสิทธิอันซับซ้อนที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียแห่งนี้ ด้วยเหตุนี้ กรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชียจะพยายามผลักดันให้เกิดการอภิปรายในเชิงลึกถึงประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และสิทธิมนุษยชนต่อไป และจะพยายามให้เกิดการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นตลอดทั่วภูมิภาคเอเชีย

10. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

- พล.ต.ท.อรรถพล แหม่มสุวรรณวงศ์และคณะ. (2544-2545).นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนและสอบสวน. กรุงเทพฯ : บริษัท คาวฤกษ์ จำกัด.
- พ.ต.อ. อุทัย ตีระวนินทรและคณะ. (2548). นิติเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- พ.ต.อ. อุทัย ตีระวนินทร. (2548). ปัญหาและอุปสรรคในการชันสูตรพลิกศพของพนักงานสอบสวน ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาล (ได้รับทุนวิจัยจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ) พ.ศ. 2548. นครปฐม : กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

- พ.ต.อ.สันต์ สุขวัจน์. (2550). นิติวิทยาศาสตร์ 2. นครปฐม : กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.5)
- พ.ต.ท. หญิง พัชรา สีนลอยมา. (2545). การสืบสวนโดยใช้วิทยาการตำรวจ. นครปฐม : กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, (2543). คู่มือการประเมินผล แผนงานและโครงการ. กรุงเทพฯ : บริษัทสามเจริญพาณิชย์ จำกัด.
- มูลนิธิพัฒนาข้าราชการ (2543). รวมผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาข้าราชการ (ข้าราชการไทยในสหสวรรคใหม่". กรุงเทพฯ : บริษัท กำแพงเพชรวิวัฒน์ก่อสร้าง จำกัด.
- อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. (2546). นิติวิทยาศาสตร์ 1 -2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน
- อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์. (2546).เทคนิคการตรวจเก็บลายนิ้วมือแฝง (ใช้ประกอบหนังสือนิติวิทยาศาสตร์ 1-4)
- ดนัย เทียนพุด. (2544). ดัชนีวัดผลสำเร็จธุรกิจ : Key Performance Indicators/BSC. กรุงเทพฯ : บริษัททีเอ็นที คอนซัลแตนท์ จำกัด
- ณีฐพันธ์ เขจรพันธ์. (2544). ยอดกลยุทธ์การบริหารสำหรับองค์กรยุคใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด. (2550).
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2550). แผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2550 – 2554.

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 11.1 ทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 11.2 ได้รู้ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 11.3 ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 11.4 ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 11.5 ได้คู่มือในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

11.6 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบงานนิติวิทยาศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมต่อไป

12. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

- จัดทำเอกสารสรุปผลการวิจัย ประกอบการประชุม สัมมนา โดยเชิญเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ จากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม หน่วยงานละ 5 คน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ 10 คน เพื่อสอบถามกระบวนการทำงาน ประสิทธิภาพดำเนินงานและรูปแบบการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เป็นเวลา 1 วัน ณ โรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตพื้นที่จังหวัด 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- จัดทำคู่มือการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อมอบให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

13. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

● วิธีดำเนินการวิจัย

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านสืบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือจังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี จำนวน 363 ฉบับ

2) การวิจัยคุณภาพ แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวกับกลุ่มเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์จากสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 10 ราย เจ้าหน้าที่จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม 10 ราย และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ 10 ราย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการสืบสวน ซึ่งอาจอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และอยู่ในส่วนกลาง หรือกรุงเทพมหานคร

(2) การศึกษาจากเอกสาร โดยการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในงานการสืบสวนอาชญากรรม เพื่อวิเคราะห์ถึงกรณีศึกษา ปัญหาอุปสรรคและการนำงานนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการสืบสวน เพื่อหารูปแบบและแนวทางในการพัฒนางานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐต่อไป

(3) การจัดสัมมนากลุ่มย่อย เป็นการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบงานนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป

๑ สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

สถานที่ทำการทดลองและเก็บข้อมูล คือ วิทยาการจังหวัดยะลา สถานีตำรวจในจังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ทำหนังสือจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ถึงผู้กำกับสถานีตำรวจทั้ง 24 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 363 ฉบับ และขออนุญาตสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants)

2) คณะผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเพื่อแจกแบบสอบถามให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจทั้ง 24 แห่ง โดยผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง จนครบตามจำนวนของแบบสอบถาม และตรวจสอบรายละเอียดว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์หรือไม่ ถ้าหากแบบสอบถามยังบกพร่องหรือขาดข้อมูลสำคัญ คณะผู้วิจัยจะทำการส่งแบบสอบถามไปอีกครั้งจนกว่าจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

3) คณะผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานกับสถานีตำรวจดังกล่าวทางจดหมาย โทรศัพท์ โทรสาร และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เพื่อเก็บข้อมูลให้ได้สมบูรณ์และมีประโยชน์มากที่สุด

4) เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนจะนำไปลงรหัสในโปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณการวิจัย เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือตามกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ภูมิหลังส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์

ส่วนที่ 2 การนำงานนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐานและด้านการชันสูตรพลิกศพ

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านระเบียบขั้นตอนการทำงาน และด้านงบประมาณดำเนินงาน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านการบริหารจัดการ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการนำนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) การวิจัยคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมมนากลุ่มย่อย (Focus Group)

ส่วนที่ 1 กระบวนการทำงานและประสบการณ์ดำเนินงานและรูปแบบการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านระเบียบขั้นตอนการทำงาน และด้านงบประมาณดำเนินงาน

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านการบริหารจัดการ

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและตรงตามเนื้อหา (Contents validity) ตลอดจนแก้ไขภาษา และคำถามให้ชัดเจนและเข้าใจง่ายสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจะดำเนินการทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's α - coefficient)

• การวัดค่าและเกณฑ์การแบ่งความคิดเห็น

ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวัดความคิดเห็นของพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดมาตราวัดระดับความคิดเห็น โดยใช้วิธีการแบบ Likert Scale วัดจากตัวแปรที่กำหนดขึ้นตามเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งระดับการให้คะแนนความคิดเห็น ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนนข้อละ	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนนข้อละ	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนนข้อละ	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนนข้อละ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนนข้อละ	1	คะแนน

และแบ่งเกณฑ์ระดับความคิดเห็นตามระดับคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยน้อยที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยมากที่สุด

• สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1) ประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้รับด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

2) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้สถิติ

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

- ▣ ค่าความถี่ (Frequency)
- ▣ ค่าร้อยละ (Percentage)
- ▣ ค่าเฉลี่ย
- ▣ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อกำหนดหัวข้อ / กลุ่มหัวข้อแนวคิดสำคัญ (Topic/Category) และแบบแผนแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัย (Pattern/Themes)

14. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 12 เดือน โดยมีแผนการดำเนินงานดังนี้

การดำเนินงาน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. จัดทำ project proposal และแบบสอบถาม คำถามสัมภาษณ์												
2. แนะนำโครงการวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดเก็บข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัย												
3. ทดสอบแบบสอบถาม												
4. ดำเนินกรรมวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก												
5. ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล												
6. สรุปผลการศึกษา จัดทำรูปเล่มจัดทำคู่มือการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้												
7. นำเสนอผลการวิจัย												

15. บัณฑิตที่เื้อต่อการวิจัย

คณะผู้วิจัยมีความพร้อมในด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และนิติเวชศาสตร์ รองรับในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

16. งบประมาณของโครงการวิจัย

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 1,490,000 บาท โดยมีรายละเอียดแผนการใช้งบประมาณ ดังนี้

รายการ	เป็นเงินรวม (บาท)
1. งบประมาณ	293,040
1.1 เบี้ยเลี้ยงนักวิจัยวุฒิปริญญาโท 1 คน เป็นผู้ประสานงานส่วนกลางและวิเคราะห์รวบรวมข้อมูล (12 เดือน อัตราค่าจ้างเดือนละ 9,700)	116,400
1.2 เบี้ยเลี้ยงผู้ช่วยวิจัยวุฒิปริญญาตรี 2 คน เป็นผู้พิมพ์ รวบรวมข้อมูลและประสานงานในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล (12 เดือน อัตราค่าจ้างเดือนละ 7,360 บาท)	176,640
2. งบดำเนินงาน	1,196,560
2.1 ค่าใช้จ่ายในการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็น 3 ครั้ง - ค่าเบี้ยประชุม ค่าอาหารและเครื่องดื่มผู้เข้าร่วมสัมมนา ครั้งละ 50,000 บาท	150,000
2.2 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อประชุมร่วมกันและจัดเตรียมข้อมูล	60,000
2.3 ค่าที่พัก (6 คน*800*30 วัน)	144,000
2.4 ค่าเบี้ยเลี้ยง (6 คน*210*30วัน)	37,800
2.5 ค่าพาหนะในการเดินทางไปเก็บข้อมูล (ค่าเครื่องบิน เที่ยวบิน 5,500 บาท จำนวน 10 เที่ยวบิน , ค่าเช่ารถและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการเดินทางลงพื้นที่เก็บข้อมูล จำนวน 60 เที่ยวบิน เที่ยวบินละ 4,000 บาท)	295,000
2.2 ค่าจัดทำแบบสอบถาม และแบบคำถามสัมภาษณ์ ชุดละ 150 บาท 400 ชุด	90,000
2.3 ค่าวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน และอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่จำเป็น	140,000
2.4 ค่าจัดทำเอกสารแจกจ่ายในการประชุม (200*500 เล่ม)	100,000
2.5 ค่าถ่ายเอกสาร และค่าส่งไปรษณีย์	79,760
2.6 ค่าจัดทำคู่มือแจกจ่าย (200*500 เล่ม)	100,000
รวมงบประมาณที่เสนอขอ (หนึ่งล้านสี่แสนแปดหมื่นเก้าพันหกร้อยบาทถ้วน)	1,489,600

โดยให้เบิกจ่ายเงินงบประมาณตามผลการดำเนินการในลักษณะเหมาจ่ายโดยแบ่งเป็น 4 งวด ดังนี้

1. ไตรมาสที่ 1 (ต.ค. – ธ.ค. 55)	จำนวน	168,820	บาท
2. ไตรมาสที่ 2 (ม.ค. – มี.ค. 56)	จำนวน	543,260	บาท
3. ไตรมาสที่ 3 (เม.ย. – มิ.ย. 56)	จำนวน	413,260	บาท
4. ไตรมาสที่ 4 (ก.ค. – ก.ย. 56)	จำนวน	364,260	บาท

5. ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (นิติวิทยาศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยา การบริหารยุติธรรมและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

- ประกาศนียบัตรนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ (สภานักวิจัยแห่งชาติ)
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ประกาศนียบัตรการสืบสวนคดีอาญา จากสถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- นิติวิทยาศาสตร์
- ทะเบียนประวัติอาชญากร
- คอมพิวเตอร์
- กิจกรรมการให้ความรู้ด้านกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชน
- การวิจัยและประเมินผล
- อาชญาวิทยา และการบริหารงานยุติธรรม

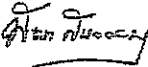
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

- ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -
- หัวหน้าโครงการวิจัย โครงการวิจัย เรื่อง “การจัดการความรู้ด้านการสืบสวนคดีคนหายในประเทศไทย” (ได้รับทุนจาก สกว.ปี 2551)
- งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว
  - 1) หัวหน้าโครงการวิจัย “การจัดการความรู้ด้านการสืบสวนคดีคนหายในประเทศไทย”
  - 2) นักวิจัยโครงการ “การจัดทำมาตรฐานและข้อตกลงสำหรับการบูรณาการข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม” (ได้รับทุนวิจัยจากสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ปี 2549)
  - 3) นักวิจัยโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ใน 4 จังหวัดคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2549
  - 4) นักวิจัยโครงการเยาวชนพลยุติธรรมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2550

17. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และทำให้ได้รูปแบบการดำเนินงานที่ดีเลิศ (Best Practice) ในการนำไปเป็นต้นแบบสำหรับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพ ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือเพื่อถ่ายทอดความรู้ และทำให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานในระดับสากล อันจะเป็นกระบวนการส่งเสริมประสิทธิภาพ และสามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นจริงในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ

พ.ต.อ.หญิง
(พัชรา ลินลอยมา)

รองศาสตราจารย์ (สบ 5) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ รร.นรต.

หัวหน้าโครงการวิจัย

ค.ศ. 2554

ส่วน ค : ประวัติผู้รับผิดชอบแผนงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) รศ.พ.ต.อ. หญิง ดร. พชรา ลินลอยมา
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Pol.Col. Patchara Sinloyma
2. รหัสประจำตัวประชาชน 3 1022 00504 38 5
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
รศ. (สบ 5) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ 90 หมู่ 7 ต.สามพราน อ.สามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 โทรศัพท์ 02-412-3284, 081-826-3932 E-mail : sinloyma@gmail.com,
sinloyma@hotmail.com

- 5) นักวิจัย โครงการ “การศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” (ได้รับทุนวิจัยจากศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ปี 2549)
- 6) นักวิจัย โครงการ “รายงานการประเมินผลโครงการเยาวชนพลยุติธรรม” (ได้รับทุนวิจัยจากสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ปี 2548-2549)
- 7) นักวิจัยโครงการ “การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบัญชาการตำรวจนครบาล” (ได้รับทุนวิจัยจากกองบัญชาการตำรวจนครบาล ปี 2548)
- 8) นักวิจัยโครงการ “การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบัญชาการสอบสวนกลาง” (ได้รับทุนวิจัยจากกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ปี 2548)
- 9) นักวิจัยโครงการ “การพัฒนาระบบสารสนเทศทะเบียนประวัติอาชญากรของสถานีตำรวจนครบาล” (ได้รับทุนวิจัยจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปี 2548 และได้รับเงินสมนาคุณประเภทผลงานวิจัยดีเยี่ยม)
- 10) นักวิจัยโครงการ “การกำหนดสภาพปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายในเขตจังหวัดนครปฐม” ได้รับทุนวิจัยจาก สกว. ปี 2547)
- 11) นักวิจัยโครงการ “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนหญิง” (ได้รับทุนวิจัยจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปี 2544)
- 12) ผู้ร่วมวิจัยโครงการ “ความพร้อมของเกษตรกรต่อการทำเกษตรแบบผสมผสาน” (ทำร่วมกับผู้เข้ารับการอบรมนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ ปี 2538)

นักวิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ศ. พ.ต.อ.นพ.อุทัย ศิริระวินนทร
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Pol.Col. Uthai Teerawanintorn
เลขที่บัตรประชาชน 3 1002 02181 21 7
2. ตำแหน่งปัจจุบัน
ศาสตราจารย์ (สบ 5) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 โทรศัพท์ 034-31110
3. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 โทรศัพท์ 034-31110

4. ประวัติการศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- แพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประกาศนียบัตรเนติบัณฑิต

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- การวิจัย
- นิติวิทยาศาสตร์
- การชั้นสูตรพลิกศพ
- ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษและภาษาจีนกลาง

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

6.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -

6.2 หัวหน้าโครงการวิจัย -

6.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

1) นักวิจัยโครงการ ปัญหาและอุปสรรคในการชั้นสูตรพลิกศพของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่นครบาล

2) นักวิจัยโครงการ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการข่มขืนกระทำชำเรา

6.4 งานวิจัยที่กำลังทำ -

นักวิจัย คนที่ 2

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) รศ.พ.ต.อ. สันต์ สุขวักษ์

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Pol.Col. Sum Sukkavachana

เลขที่บัตรประชาชน 3 12010 1290 67 9

2. ตำแหน่งปัจจุบัน

รองศาสตราจารย์ (สบ 5) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 โทรศัพท์ 034-31110

3. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 โทรศัพท์ 034-31110
4. ประวัติการศึกษา
  - ปริญญาโทนิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
  - ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
  - พิสูจน์หลักฐาน
  - ตรวจที่เกิดเหตุ
  - วัตถุระเบิดและเพลิงไหม้
6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย
  - 6.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -
  - 6.2 หัวหน้าโครงการวิจัย -
  - 6.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว -
  - 6.4 งานวิจัยที่กำลังทำ
    - นักวิจัยโครงการ ขวัญของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดภาคใต้

นักวิจัย คนที่ 3

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลั้ววิลลา
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Po.Lt.Col. Sorat Glubwila
เลขที่บัตรประชาชน 3 8401 00229 30 9
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผศ.(สบ 3) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
3. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) sorat44@hotmail.com
กลุ่มงานคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ โทรศัพท์ 034-311109
เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
4. ประวัติการศึกษา

- รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
  - นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
  - สังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ
1. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ
  2. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
  3. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สถิติบัตร ฯลฯ
  4. เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคมวิทยา หลักสูตร นรต. ,หนังสือเรื่อง บทบาทของตำรวจกับปัญหาชุมชนแออัด
6. งานวิจัยของ อนุกรรมการเครือข่ายสถาบันเขตการศึกษาเขตภาคกลางเรื่อง เทคนิคการสอนความรู้ คู่คุณธรรมและการสอดแทรกจริยธรรมในการสอน

นักวิจัย คนที่ 4

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ผศ.พ.ต.ท.พิชชกร ภูวศิษยคุณ
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Pol.Lt.Col. Tatchakorn Phuwadityakun
เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 3720700380254
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผศ. (สบ 3) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต.
สังกัด คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
3. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) yo2945@gmail.com
กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ โทรศัพท์ 034-312030
เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
4. ประวัติการศึกษา
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ปร.บ.(ตร.) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ.2535
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประชาสัมพันธ์ นศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีปทุม พ.ศ.2543
นิติศาสตรบัณฑิต น.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ.2549
5. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 สาขา)
  - 5.1 การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
  - 5.2 การตำรวจชุมชน
  - 5.3 รัฐประศาสนศาสตร์

5.4 นิติศาสตร์

6. ผลงานวิจัย

- 6.1 โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
ของคุรุสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 วันที่ 21-23 เม.ย.2554
- 6.2 งานวิจัย “โครงการเยาวชนพลยุติธรรม : สร้างแรงใจ ให้ความรู้ นำสู่ปฏิบัติ” (พ.ศ.2554)

นักวิจัย คนที่ 5

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวมูทิตา มากวิชิตร์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Mutita Markvichit
เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 1-1007-00320-35-8
2. ตำแหน่งปัจจุบัน
นักวิจัยคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
73110 โทรศัพท์ 034-31110 มือถือ 083-123-6017
E-mail markvichitr@gmail.com
3. ประวัติการศึกษา
  - ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหิดล
  - ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3)
  - ปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
4. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
  - การวิจัยและการประเมินผล
  - คอมพิวเตอร์
  - อาชญาวิทยา และการบริหารงานยุติธรรม
  - กิจกรรมการให้ความรู้ด้านกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชน

5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

6.1 ผู้ช่วยวิจัย -

6.2 หัวหน้าโครงการวิจัย -

6.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

- ๑ ผู้ช่วยวิจัย ภาพตัวแทนความก้าวร้าวของวัยรุ่นชาย
- ๑ ผู้ช่วยวิจัย โครงการคืนคนดีสู่สังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ 2554
- ๑ ผู้ช่วยวิจัย ทศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
- ๑ ผู้ช่วยวิจัย โครงการศึกษาทบทวนกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและความร่วมมือในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

6.4 งานวิจัยที่กำลังทำ

- ๑ ผู้ช่วยวิจัย โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับสถานีตำรวจ

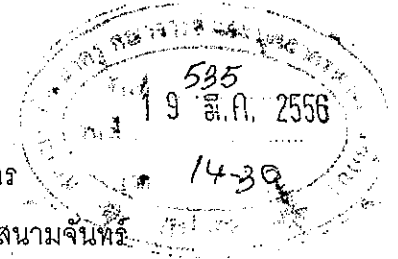

ที่ ศธ 0520.201/ 0327

มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

13 มีนาคม 2556

เรื่อง ขอส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยปี 2556

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารข้อเสนอโครงการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ตามที่สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้ประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย ปีงบประมาณ 2556 เรื่อง โครงการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2558 – 2561 ความแจ้งแล้วนั้น มหาวิทยาลัยศิลปากรขอส่งข้อเสนอโครงการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2558 – 2561 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ เป็นหัวหน้าโครงการ ดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)

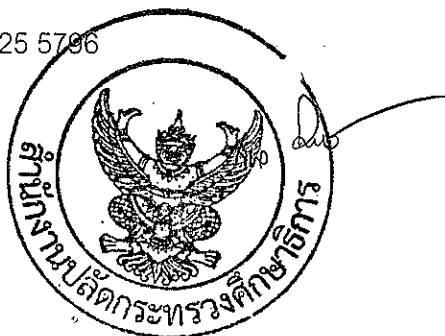
รองอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0 3425 8813

โทรสาร 0 3425 5796

ดร.คณิต เขียววิชัย

สมุดบัญชี หม่อมคณสมุคบัญชีเก่า เลขที่ 8440702
ข้อกำหนดและเงื่อนไข

โปรดอ่านเงื่อนไข...
สมุดบัญชี...
บัญชีออมทรัพย์...
บัญชีเงินฝาก...
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์...
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์แบบปลอดภาษี...
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์แบบปลอดภาษี...
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์แบบปลอดภาษี...
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์แบบปลอดภาษี...

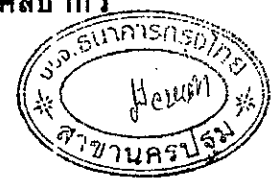
รหัสสาขา 701

701-0-25454-0

สาขานครปฐม

ชื่อบัญชี
Account No.

มหาวิทยาลัยศิลปากร

1220710

สำเนาถูกต้อง

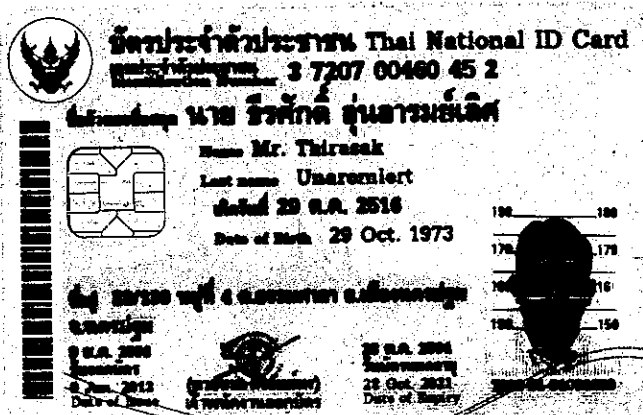

(นางสาวรัตนาพร พิบูลย์อนันต์)
หัวหน้างานคลัง

บัตรประจำตัวประชาชน Thai National ID Card
 Identification Number 3 7207 00460 45 2

ชื่อ นามสกุล นาย ธีรศักดิ์ อุนารณศิริ
 Name Mr. Thirasek
 Last name Unarniert
 เกิด 29 ต.ค. 2516
 Date of Birth 29 Oct. 1973

อายุ 30 ปี 4 เดือน 16 วัน
 อายุ 30 ปี 4 เดือน 16 วัน
 29 ต.ค. 2546
 29 Oct. 2003
 Date of Expiry

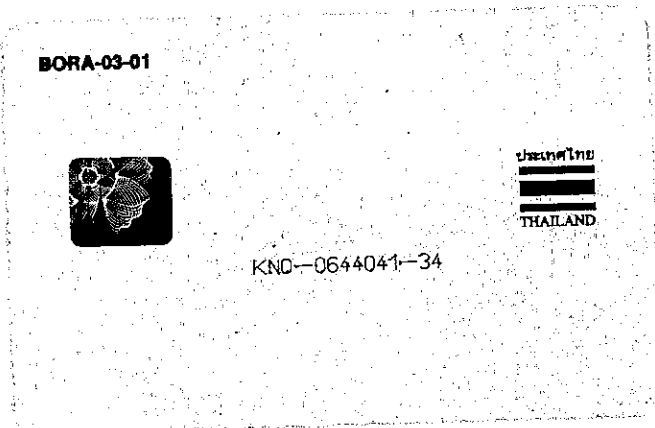

BORA-03-01

THAILAND

KNC-0644041-34

ข้อเสนอรายละเอียดประกอบการจ้าง

“ที่ปรึกษาดำเนินโครงการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2558 - 2561”

1. หลักการ และเหตุผล

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มีการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาไว้ในหมวดที่ 7 โดยเฉพาะในมาตรา 52 ได้ระบุว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาคู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็ง ในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง” และเพื่อให้มีหน่วยงานรองรับภารกิจ ของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยได้ตรากฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และ 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ 10 ข้อ ได้แก่ (ก) เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน การพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาสำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (ข) จัดทำนโยบาย แผนและแนวทางในการพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ (ค) ให้คำแนะนำ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามแผนและแนวทางในการพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (ง) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและสื่อที่ใช้ในการพัฒนา (จ) พัฒนาระบบและมาตรฐานการฝึกอบรม (ฉ) จัดทำฐานข้อมูลในการพัฒนา (ช) ส่งเสริมและประสานงานเครือข่ายการพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (ซ) ประสานการระดมทรัพยากรและแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (ณ) ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในส่วนที่เป็นการศึกษาทดลองนำร่อง หรือการพัฒนา (ญ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

เมื่อพิจารณาถึงการปฏิบัติงานของสถาบันพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะเห็นได้ว่ามีความพยายามในการ 1) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาสำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และ 2) จัดทำนโยบาย แผนและแนวทางในการพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ ดังที่ปรากฏในเอกสาร “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2552 - 2555” ที่สถาบันฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2551 แต่ยังไม่บรรลุถึงขั้นการได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2) สำนักงาน ก.ค.ศ. 3) องค์กรหลักที่เป็นต้นสังกัด ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาต่างมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะได้มีการกำหนดแนวทางการประสานงานและร่วมมือกันในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อ 1) สร้างเอกภาพของระบบ การพัฒนา 2) ลดความซ้ำซ้อนสิ้นเปลืองทั้งด้านงบประมาณ และเวลา และ 3) ลดภาระการอบรมของครู และ ลดการดึงครูออกจากโรงเรียน ด้วยความตระหนัก ในบทบาทการเป็นหน่วยงานกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จึงเห็นสมควรดำเนินโครงการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2558 – 2561

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อจัดทำข้อเสนอทางเลือกพัฒนานโยบายการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการประสานการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ

3. เป้าหมาย

3.1 เสิ้งปริมาณ : กระทรวงศึกษาธิการ มีเอกสารนโยบาย แผนและแนวทางการพัฒนาครู และ บุคลากรทางการศึกษา พร้อมทั้งจะเสนอขอรับการพิจารณาอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี จำนวน 1 เล่ม

3.2 เสิ้งคุณภาพ : ครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการพัฒนา อย่างเป็นระบบที่มีเอกภาพและคุณภาพ ได้มาตรฐาน สม่กับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างต่อเนื่อง ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา

4. คุณสมบัติของที่ปรึกษา

4.1 ที่ปรึกษา เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร โดยวัตถุประสงค์ของสาขาวิชานี้เพื่อ

4.1.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณสมบัติของการเป็นนักคิดและ นักบูรณาการศาสตร์ที่มีความสามารถในการสร้างและจัดการความรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศ

4.1.2 ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่

- 1) เพื่อผลิตและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ โดยเน้นการจัดการความรู้ ภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนาประเทศแบบสหวิทยาการ โดยอาศัยการศึกษา การพัฒนา การวิจัย ฯลฯ ที่มีมาตรฐานและความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 2) เพื่อเป็นศูนย์กลางทางพัฒนศึกษาแห่งภูมิภาคตะวันตกในการพัฒนาภูมิปัญญาไทยสู่สากล

4.1.3 ด้านนวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ

- 1) เพื่อสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติในการพัฒนาคน การพัฒนาสังคม การพัฒนาประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- 2) เพื่อสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาจะเห็นได้ว่ามีความเกี่ยวข้องข้องกับการพัฒนานโยบายและการวางแผนการศึกษา โดยมีการเรียนการสอนในรายละเอียดวิชาที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย อาทิ วิชาการวิเคราะห์นโยบาย และแผนทางพัฒนศึกษา วิชาประเมินโครงการทางด้านการพัฒนา วิชาการประเมินโครงการ วิชาพัฒนศึกษากับการวิจัยเชิงนโยบาย เป็นต้น

4.2 มีประสบการณ์/ผลงานด้านการพัฒนานโยบายและการวางแผน ไม่น้อยกว่า 5 ชิ้นงาน ดังนี้

- 1) งานวิจัยเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ของการกำหนดแผนอุดมศึกษาระยะยาว 12 ปี (2545 - 2557) เฉพาะเป้าหมายที่ 2 ด้านการวิจัย ทบวงมหาวิทยาลัย 2545
- 2) งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) งานวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการอบรมหลักสูตรนักบริหารงาน ป.ช.ระดับสูงรุ่นที่ 1
- 4) งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากลไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) งานวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการ และการถอดบทเรียนโครงการค่ายเรียนรู้คุณธรรม นำชีวิตพอเพียง ปี 2553
- 6) งานวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับโรงเรียนมาตรฐานสากล
- 7) งานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการประเมินโครงการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 8) รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครุคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

9) รายงานโครงการการศึกษาการพัฒนากระบวนดำเนินการคุ้มครอง วิชาการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

10) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัย

11) หนังสือเรื่องการวิจัยเชิงนโยบายด้านการศึกษาและสังคม

4.3 ทีมงานที่ทำหน้าที่ดำเนินโครงการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2558 – 2561 ประกอบด้วย

4.3.1 ที่ปรึกษาโครงการ ได้แก่

1) ศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

2) รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย

ลักษณะของงานที่รับผิดชอบ: ให้คำแนะนำ ปรีกษา รวมทั้งประสานงานกับผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.3.2 ผู้อำนวยการโครงการ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ

ลักษณะของงานที่รับผิดชอบ: วางแผนการวิจัย บริหารแผนงานวิจัย สร้างเครื่องมือร่วมกับคณะผู้วิจัย ปฏิบัติการในพื้นที่ วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

4.3.3 นักวิจัย ได้แก่ รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.ดร.นพรุจ ศักดิ์ศิริ

ลักษณะของงานที่รับผิดชอบ: พัฒนาโครงร่าง สร้างเครื่องมือร่วมกับคณะผู้วิจัย ปฏิบัติการในพื้นที่ วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

4.3.4 ผู้ช่วยนักวิจัย ได้แก่

1) ว่าที่ร้อยโท ธนวัฒน์ ทองโชติฉัตร

2) นางสาวอรรพรรณ ห่อหอม

3) นางสาวกัญญาภัค เงินอินดีะ

4) นางสาวประกายดาว ภูทับทิมทอง

ลักษณะของงานที่รับผิดชอบ: เลขานุการ ธุรการ ประสานงาน ร่วมปฏิบัติการในพื้นที่ วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

หนังสือมอบอำนาจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 หมู่ที่ 7 ถนนบรมราชชนนี
แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน
กรุงเทพฯ 10170

วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2556

ตามที่สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้พิจารณาให้มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นที่ปรึกษาโครงการ “พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2558 - 2561” เป็นเงินจำนวน 2,000,000 บาท (สองล้านบาทถ้วน) นั้น

เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2530 มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยชาญ ถาวรเวช ตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร จึงมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้มีอำนาจในการลงนามในสัญญาจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ การส่งมอบงาน การแก้ไขงาน การรับเงินงบประมาณ การเบิกถอนเงิน รวมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัโครงการดังกล่าว กับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การใดที่ผู้รับมอบอำนาจได้กระทำในขอบเขตที่ได้รับมอบอำนาจดังกล่าว ผู้มอบอำนาจขอรับผิดชอบทุกประการ เพื่อเป็นหลักฐานจึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานแล้ว

.....ผู้มอบอำนาจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยชาญ ถาวรเวช)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

.....ผู้รับมอบอำนาจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ)

.....พยาน
(นางสาวกัญญา ตั้งศุภกิจวัช)

.....พยาน
(น.ส.ลำพณ จิตทวีโชติพงษ์)

บัตรประจำตัวประชาชน Thai National ID Card

เลขประจำตัวประชาชน Identification Number 3 1006 02998 68 2

ชื่อและนามสกุล นาย ชัยชาญ ถาวรเวช

Name Mr. Chaicharn

Last name Thavaravej

เกิดวันที่ 3 ม.ค. 2494

Date of Birth 3 Jan. 1951

ศาสนา พุทธ

ที่อยู่ 18/2 ซ.ลาดพร้าว 64 แยก 6 แขวงวังทองหลาง

เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

29 ก.ย. 2554

วันออกบัตร

29 Sep. 2011

Date of Issue

เจ้าพนักงานอำนวยการ

2 ม.ค. 2563

วันหมดอายุ

2 Jan. 2020

Date of Expiry

ใช้ในการทำหนังสือมอบอำนาจให้ ผู้เยาว์...
กับสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์...
เป็นผู้มีอำนาจในการลงนามในสัญญาจ้างเป็นที่ปรึกษา...
"พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2558 - 2561"

สำเนาถูกต้อง

BORA-26-04

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยชาญ ถาวรเวช)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

01-0542735-64

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง แต่งตั้งอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

ตามที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายอุทัย ดุลยเกษม ให้ดำรงตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งแต่วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ นั้น เนื่องจาก นายอุทัย ดุลยเกษม ได้ดำรงตำแหน่งมาครบกำหนด ตามวาระแล้ว และที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยศิลปากร ได้มีมติเห็นชอบให้เสนอแต่งตั้ง นายชัยชาญ ถาวรเวช ดำรงตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร และได้้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไปแล้ว

บัดนี้ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลดังกล่าว ให้ดำรงตำแหน่ง อธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งแต่วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พงศ์เทพ เทพกาญจนา

รองนายกรัฐมนตรี

สัญญาจ้างที่ปรึกษา

เลขที่ ๑ / ๒๕๕๖

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ ๓๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ระหว่างสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยนางสาวนฤมล ไทยวิรัช ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ฝ่ายหนึ่งกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ ซึ่งได้รับมอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจมหาวิทยาลัย ศิลปากร ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๖ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ที่ปรึกษา” อีกฝ่ายหนึ่ง

โดยที่ผู้ว่าจ้างมีความประสงค์จะจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการพัฒนานโยบายและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑ โดยที่ ที่ปรึกษามีความประสงค์จะรับจ้างทำงานดังกล่าวข้างต้น

ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงทำสัญญากันมีข้อความดังต่อไปนี้

ผู้ว่าจ้างตกลงจ้าง และที่ปรึกษاتกลงรับจ้างเพื่อปฏิบัติงานตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ใน เอกสารแนบท้ายสัญญา ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขของสัญญาและภาคผนวก ดังต่อไปนี้

ภาคผนวก ก : ขอบข่ายของงานและกำหนดระยะเวลาการทำงาน

ภาคผนวก ข : กำหนดระยะเวลาการทำงานของที่ปรึกษา

ภาคผนวก ค : ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง

เอกสารแนบท้ายสัญญาดังกล่าวข้างต้นให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้ ในกรณีที่มีความ ขัดแย้งกันระหว่างข้อความในเงื่อนไขของสัญญากับข้อความในภาคผนวก ให้ถือข้อความเงื่อนไขของ สัญญาบังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเองที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัย ของผู้ว่าจ้าง

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความ ในสัญญาโดยละเอียดตลอดแล้ว ซึ่งได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและคู่สัญญาต่างยึดถือไว้ ฝ่ายละฉบับ

(นางสาวนฤมล ไทยวิรัช)

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ)

(ลงชื่อ).....

(นางสาวเต็มจิต จันทคา)

(ลงชื่อ).....

(นายชิตชัย ช่างสมบูรณ์)

เงื่อนไขของสัญญา

๑. ข้อความทั่วไป

๑.๑ ขอบข่ายของงาน

งานซึ่งที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามสัญญานี้ (ต่อไปในสัญญาเรียกว่า "งาน") ให้เป็นไปตามขอบข่ายของงานที่ระบุไว้ในภาคผนวก ก. และงานซึ่งที่ปรึกษาและผู้ว่าจ้างตกลงเพิ่มเติมจากภาคผนวก ก.

๑.๒ กฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตาม

ในการปฏิบัติงานตามสัญญานี้ ที่ปรึกษาจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการ

๑.๓ หัวเรื่อง

ชื่อหัวเรื่องของเงื่อนไขของสัญญาข้อหนึ่งข้อใด จะไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขของสัญญาข้ออื่น หรือนำไปประกอบการพิจารณาในการตีความวินิจฉัยความหมายของข้อความในข้ออื่น ๆ หรือข้อความอื่นใดของสัญญานี้

๑.๔ การบอกกล่าว

บรรดาคำบอกกล่าวหรือการให้ความยินยอมหรือความเห็นชอบใด ๆ ตามสัญญานี้ ต้องทำเป็นหนังสือและจะถือว่าได้ส่งไปโดยชอบแล้ว หากได้จัดส่งโดยทางหนึ่งทางใดดังต่อไปนี้ คือ

- ส่งมอบโดยบุคคลแก่ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายของคู่สัญญาแต่ละฝ่าย
- ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน
- ทางโทรเลข โทรพิมพ์ หรือโทรสาร แล้วยืนยันเป็นหนังสือโดยเร็วไปยังชื่อและที่อยู่ของคู่สัญญาดังต่อไปนี้

ผู้ว่าจ้าง สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

๖๐ ม.๒ ตำบลไร่ชิง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๓๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๓๔๒๒ ๕๔๐๐-๒ โทรสาร ๐ ๓๔๒๒ ๕๓๙๙

ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ๗๓๐๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๓๔๒๕ ๘๘๑๓ โทรสาร ๐ ๓๔๒๕ ๕๗๙๖

๒. การเริ่มงาน การสิ้นสุดของงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และการบอกเลิกสัญญา

๒.๑ การเริ่มมีผลบังคับของสัญญา

สัญญานี้เริ่มมีผลใช้บังคับทันทีเมื่อคู่สัญญาได้ลงนาม

๒.๒ วันเริ่มปฏิบัติงาน

ที่ปรึกษาจะต้องเริ่มปฏิบัติงานภายในวันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

๒.๓ วันสิ้นสุดของสัญญา

ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

.....ผู้ว่าจ้าง
(นางสาวนฤมล ไทยวิรัช)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อมอรามย์เลิศ)

๒.๔ การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา

ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบและพิธีการเช่นเดียวกับการทำสัญญา

๒.๕ การโอนงาน

๒.๕.๑ ที่ปรึกษาจะต้องไม่ให้ชวงงาน มอบหมายงาน โอนงาน หรือละทิ้งงานให้ผู้อื่นเป็นผู้ทำงานตามสัญญานี้แทนไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนด้วยประการใด ๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อนและแม้จะได้รับความยินยอมดังกล่าวที่ปรึกษาก็ยังต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามสัญญานี้ต่อไปทุกประการ

๒.๕.๒ ที่ปรึกษาจะต้องไม่โอนสิทธิประโยชน์ใด ๆ ตามสัญญานี้ให้แก่ผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน เว้นแต่การโอนเงินที่ถึงกำหนดชำระหรือที่จะถึงกำหนดชำระ

๒.๖ การระงับงานชั่วคราวและการบอกเลิกสัญญา

๒.๖.๑ การบอกเลิกสัญญาหรือให้หยุดงานชั่วคราวโดยผู้ว่าจ้าง

(ก) ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าที่ปรึกษามีได้ปฏิบัติงานด้วยความชำนาญหรือด้วยความเอาใจใส่ในวิชาชีพของที่ปรึกษาเท่าที่พึงคาดหมายได้จากที่ปรึกษาในระดับเดียวกัน หรือมิได้ปฏิบัติตามข้อสัญญาและเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญานี้ในกรณีเช่นนี้ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ที่ปรึกษาทราบถึงเหตุผลที่จะบอกเลิกสัญญาถ้าที่ปรึกษามีได้ดำเนินการแก้ไขให้ผู้ว่าจ้างพอใจภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าวผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยการส่งคำบอกกล่าวแก่ที่ปรึกษาเมื่อที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นแล้วที่ปรึกษาต้องหยุดปฏิบัติงานทันทีและดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่อาจมีในระหว่างการหยุดปฏิบัติงานนั้นให้น้อยที่สุด

(ข) ผู้ว่าจ้างอาจมีหนังสือบอกกล่าวให้ที่ปรึกษาทราบล่วงหน้าเมื่อใดก็ได้ว่าผู้ว่าจ้างมีเจตนาที่จะระงับการทำงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะบอกเลิกสัญญาในกรณีที่ผู้ว่าจ้างจะบอกเลิกสัญญาการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวจะมีผลในเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน นับจากวันที่ที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นหรืออาจเร็วกว่าหรือช้ากว่ากำหนดเวลานั้นก็ได้แล้วแต่คู่สัญญาจะทำความตกลงกันเมื่อที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นแล้วที่ปรึกษาต้องหยุดปฏิบัติงานทันทีและดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่อาจมีในระหว่างการหยุดปฏิบัติงานนั้นให้น้อยที่สุด

๒.๖.๒ การบอกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา

ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ถ้าผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามสัญญาระบุไว้ในกรณีเช่นนี้ที่ปรึกษาจะมีหนังสือถึงผู้ว่าจ้างระบุรายละเอียดถึงสาเหตุและผลในการบอกเลิกสัญญาถ้าผู้ว่าจ้างมิได้ดำเนินการแก้ไขให้ที่ปรึกษาพอใจภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญา

๒.๖.๓ เหตุสุดวิสัย

(ก) “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ตีจะให้ผลพิบัติก็ตีไม่มีใครจักอาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลนั้นในฐานะเช่นนั้น

.....ผู้ว่าจ้าง
ดร.สุวณัฐ วัฒนวิรัช
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อ่อนอารมย์เลิศ)
.....
วิทยาลัยศิลปบัณฑิต

(ข) ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญานี้ได้เพราะเหตุสุดวิสัยคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องบอกกล่าวให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบภายใน ๑๔ วันนับแต่เหตุนั้นเกิดขึ้นและคู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้งต้องพิจารณาว่าจะยอมรับเหตุดังกล่าวว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่แล้วแจ้งให้คู่สัญญาฝ่ายแรกทราบในเวลาอันควร

(ค) ในระหว่างที่มีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้นให้หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับลงชั่วคราวเว้นแต่จะระบุไว้ในสัญญานี้เป็นประการอื่นอย่างไรก็ตามที่ปรึกษามีสิทธิจะได้รับการขยายเวลาทำงานออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ต้องเสียไปอันเนื่องจากเหตุสุดวิสัยนั้น

(ง) ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติงานหรือยินยอมให้มีการปฏิบัติงานตามสัญญานี้ได้ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนเนื่องจากเหตุสุดวิสัยต่อเนื่องกันเป็นเวลายาวเกินกว่า ๖๐ วัน นับจากวันแจ้งเหตุสุดวิสัยตามข้อ (ข) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยส่งคำบอกกล่าวไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

๒.๗ สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราวหรือบอกเลิกสัญญา

๒.๗.๑ เมื่อมีการระงับการทำงานตามสัญญานี้ชั่วคราว ตามสัญญาข้อ ๒.๖.๑ (ข) ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินให้แก่ที่ปรึกษาเป็นค่าใช้จ่ายเท่าที่จะเป็นตามจำนวนเงินที่คู่สัญญาจะได้ตกลงกัน

๒.๗.๒ เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาดำเนินข้อ ๒.๖.๑ (ก) ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษาโดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญานอกจากนี้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะยึดเงินประกันผลงานหรือบังคับเอาแก่นหนังสือค้ำประกันตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณีได้

๒.๗.๓ เมื่อมีการเลิกสัญญาดำเนินข้อ ๒.๖.๑ (ข) หรือข้อ ๒.๖.๒ ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษาโดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญานอกจากนี้ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณีรวมทั้งเงินชดเชยค่าเดินทางและเงินค่าใช้จ่ายที่ได้โดยตรงจ่ายไปตามสมควรและตามความเป็นจริงซึ่งผู้ว่าจ้างยังมีได้ชำระให้แก่ที่ปรึกษาด้วยอย่างไรก็ตามเงินชดเชยและเงินที่ได้ชำระไปแล้วทั้งหมดจะต้องไม่เกินยอดเงินตามสัญญาที่กำหนดในภาคผนวก ค. หรือตามที่ได้ตกลงแก้ไขกันได้

๒.๗.๔ เมื่อมีการเลิกสัญญาดำเนินข้อ ๒.๖.๓ (ง) ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามสัดส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมตามที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษาโดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันเลิกสัญญานอกจากนี้ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณี

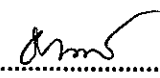
๒.๘ สิทธิเรียกร้องเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา

เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาจะทำความตกลงกันในเรื่องค่าเสียหายอย่างไรก็ตามในกรณีที่การบอกเลิกสัญญาเกิดขึ้นเนื่องจากที่ปรึกษาเป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างมีสิทธินำเงินประกันผลงานที่ยึดไว้ตามสัญญาข้อ ๒.๗.๒ หรือเงินที่ธนาคารผู้ค้ำประกันส่งมาให้มาชดใช้เป็นค่าเสียหายเบื้องต้นได้

.....ผู้ว่าจ้าง
(นางสาวณมล ไทยวิรัช)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

ลงชื่อ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อนนอร์มย์เลิศ)

๓. สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา

๓.๑ ที่ปรึกษาจะต้องใช้ความชำนาญ ความระมัดระวัง และความขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติงานตามสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงเป็นไปตามมาตรฐานของวิชาชีพที่ยอมรับนับถือกันโดยทั่วไป

๓.๒ ค่าจ้างซึ่งผู้ว่าจ้างจะชำระแก่ที่ปรึกษาตามภาคผนวก ค. นั้น เป็นค่าตอบแทนเพียงอย่างเดียวซึ่งที่ปรึกษาจะได้รับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามสัญญานี้ ที่ปรึกษาจะต้องไม่รับค่านายหน้าทางการค้าส่วนลด เบี้ยเลี้ยง เงินช่วยเหลือใด ๆ โดยตรงหรือโดยอ้อมหรือสิ่งตอบแทนใด ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญานี้ หรือที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญานี้

๓.๓ ที่ปรึกษาจะต้องไม่มีผลประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเงินค่าสิทธิเงินบำเหน็จหรือค่านายหน้าใด ๆ ที่เกี่ยวกับการนำสิ่งของหรือกรรมวิธีใด ๆ ที่มีทะเบียนสิทธิบัตรหรือได้รับการคุ้มครองมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของสัญญานี้ เว้นแต่คู่สัญญาจะได้ตกลงกันเป็นหนังสือว่าที่ปรึกษาอาจได้ผลประโยชน์หรือเงินเช่นว่านั้นได้

๓.๔ ลิขสิทธิ์ในเอกสารทุกฉบับซึ่งที่ปรึกษาได้ทำขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ให้ตกเป็นของผู้ว่าจ้างบรรดาเอกสารที่ที่ปรึกษาได้จัดทำขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ให้ถือเป็นความลับและให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ว่าจ้างที่ปรึกษาจะต้องส่งมอบบรรดาเอกสารดังกล่าวให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อสิ้นสุดสัญญานี้ ที่ปรึกษาอาจเก็บสำเนาเอกสารไว้กับตนได้ แต่ต้องไม่นำข้อความในเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการอื่นที่เกี่ยวกับงานโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากผู้ว่าจ้างก่อน

๓.๕ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลาย ซึ่งผู้ว่าจ้างได้จัดให้ที่ปรึกษาใช้หรือซึ่งที่ปรึกษาซื้อมาด้วยทุนทรัพย์ของผู้ว่าจ้างหรือซึ่งผู้ว่าจ้างเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายให้ถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ว่าจ้างและต้องทำเครื่องหมายแสดงว่าเป็นของผู้ว่าจ้างที่ปรึกษาต้องใช้เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างเหมาะสมตามระเบียบของทางราชการเพื่อกิจการที่เกี่ยวกับการจ้างที่ปรึกษาเท่านั้น

เมื่อทำงานเสร็จหรือมีการเลิกสัญญา ที่ปรึกษาจะต้องทำบัญชีแสดงรายการเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายข้างต้นที่ยังคงเหลืออยู่และจัดการโยกย้ายไปเก็บรักษาตามคำสั่งผู้ว่าจ้างที่ปรึกษาต้องดูแลเครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างเหมาะสมตลอดเวลาที่ครอบครองแล้วต้องคืนเครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวให้ครบในสภาพดีตามความเหมาะสม แต่ไม่ต้องรับผิดชอบสำหรับความเสื่อมสภาพตามปกติ

๔. ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา

๔.๑ ที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้างและป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในบรรดาสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายหรือราคารวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่สามอันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษาหรือของลูกจ้างของที่ปรึกษา

๔.๒ ที่ปรึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือสิทธิใด ๆ ในสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ของบุคคลที่สามซึ่งที่ปรึกษานำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามสัญญานี้

นางสาวสุนทร วัฒนวิรัช

ผู้ว่าจ้าง

(นางสาวสุนทร วัฒนวิรัช)

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์

และบุคลากรทางการศึกษา

ลงชื่อ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อินทร์วิมล)

มหาวิทยาลัยศิลปากร

๕. พันธะหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง

ผู้ว่าจ้างจะมอบข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ว่าจ้างมีอยู่ให้แก่ที่ปรึกษาโดยไม่คิดมูลค่าและภายในเวลาอันควร

ในกรณีที่ที่ปรึกษาร้องขอความช่วยเหลือ ผู้ว่าจ้างจะให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกตามสมควรทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานของที่ปรึกษาตามสัญญาี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

๖. ค่าจ้างของที่ปรึกษา

๖.๑ ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างปฏิบัติงานให้ที่ปรึกษาตามเงื่อนไขที่ระบุในภาคผนวก ค.

๖.๒ ในกรณีที่ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ระบุในภาคผนวก ก. เนื่องจากมีเหตุใด ๆ นอกเหนือจากการควบคุมของที่ปรึกษาเกิดขึ้นและซึ่งที่ปรึกษาไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้หรือเนื่องจากคู่สัญญาได้ตกลงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขงานอันสืบเนื่องมาจากการเรียกร้องของฝ่ายผู้ว่าจ้างที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เบิกคืนได้ (ถ้ามี) เพิ่มเติมโดยคำนวณตามอัตราเดียวกับอัตราที่ระบุในภาคผนวก ค.

๖.๓ ในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง และความล่าช้านั้นทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มเติมโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะได้ตกลงกันในเรื่องค่าจ้างเพิ่มเติมนั้น

Ms. Duw
.....ผู้ว่าจ้าง
(นางสาวนฤมล ไทยวีริช)

(ลงชื่อ) *ดร.ธีรศักดิ์* .....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อินทร์อารมย์เลิศ)

(ลงชื่อ) *10/10/10* .....พยาน
(นางสาวเต็มจิต จันทคา)

(ลงชื่อ) *Chit Chai* .....พยาน
(นายชิตชัย ช่างสมบุญ)

ภาคผนวก ก.

วันทำสัญญาวันที่ ๓๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ขอบเขตของงาน

ดำเนินการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑ ดังนี้

ขอบเขตการดำเนินงาน

- ๑ ดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล ได้แก่
  - ๑.๑ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
  - ๑.๒ การวิเคราะห์เนื้อหา
  - ๑.๓ การประชุมสนทนากลุ่ม
  - ๑.๔ การสัมภาษณ์เชิงลึก
  - ๑.๕ การใช้แบบสอบถาม
  - ๑.๖ วิธีการอื่นที่ที่ปรึกษาเห็นว่าเหมาะสม
- ๒ กลุ่มตัวอย่างประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่
  - ๒.๑ เน้นความครอบคลุมของประชากรทุกกลุ่ม ทุกภาค ทุกระดับทั่วประเทศ
  - ๒.๒ เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานหลักในการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา

ดังนี้

๒.๒.๑ สถาบันพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

๒.๒.๒ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

๒.๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

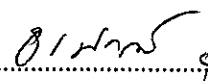
๒.๒.๔ ต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน

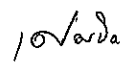
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

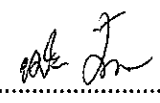
๓ นำเสนอผลการดำเนินโครงการต่อที่ประชุมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ โดย
จัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการดำเนินโครงการต่อที่ประชุมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง
ประกอบด้วย ๕ องค์กรหลัก สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดตามข้อเสนอแนะของ
ที่ประชุม

(ลงชื่อ)
(นางสาวนฤมล ไทยวิรัช)

(ลงชื่อ)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อนันอารมย์เลิศ)

(ลงชื่อ)
(นางสาวเต็มจิต จันทคา)

(ลงชื่อ)
(นายชิตชัย ช่างสมบุรณ์)

ภาคผนวก ข.

วันทำสัญญาวันที่ ๓๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖

กำหนดระยะเวลาการทำงานของที่ปรึกษา เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗

นางสาวณัฐวิรัช
ผู้ว่าจ้าง
(นางสาวณัฐวิรัช ไทยวิรัช)

(ลงชื่อ) ดร.ธีรศักดิ์ อารมย์เลิศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อารมย์เลิศ

(ลงชื่อ) นางสาวเต็มจิต จันทร์คา
พยาน
(นางสาวเต็มจิต จันทร์คา)

(ลงชื่อ) นายชิตชัย ช่างสมบูรณ์
พยาน
(นายชิตชัย ช่างสมบูรณ์)

ภาคผนวก ก.

วันทำสัญญาวันที่ ๓๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง

๑. ค่าจ้าง

ค่าจ้างที่ปรึกษาดำเนินการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑ ภายในวงเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาทถ้วน)

๒. วิธีการจ่ายค่าจ้าง

งวดที่ ๑ เบิกจ่ายร้อยละ ๑๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) เมื่อที่ปรึกษาส่งมอบรายงานขั้นต้น (Inception Report) ที่ระบุ ๑) กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการดำเนินโครงการ ๒) โครงร่าง (Outline) ของนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ๓) แผนการดำเนินงานตลอดทั้งโครงการฯ พิมพ์ด้วยกระดาษเอ ๔ จำนวน ๕ ชุด พร้อมบันทึกงบประมาณซีดี จำนวน ๕ แผ่น จัดส่งภายใน ๑ เดือน นับจากลงนามในสัญญาจ้าง

งวดที่ ๒ เบิกจ่ายร้อยละ ๒๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนบาทถ้วน) เมื่อที่ปรึกษาส่งมอบรายงานขั้นกลาง (Interim Report) ซึ่งประกอบด้วย

๑) รายงานการศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงาน แนวปฏิบัติและเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการดังกล่าว พิมพ์ด้วยกระดาษ เอ ๔ จำนวน ๕ ชุด พร้อมบันทึกงบประมาณซีดี จำนวน ๕ แผ่น

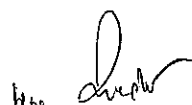
๒) ร่างนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ พิมพ์ด้วยกระดาษเอ ๔ จำนวน ๕ ชุด พร้อมบันทึกงบประมาณซีดี จำนวน ๕ แผ่น จัดส่งภายใน ๕ เดือนนับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง

งวดที่ ๓ เบิกจ่ายร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เป็นเงิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท (หกแสนบาทถ้วน) เมื่อที่ปรึกษาส่งมอบรายงานความก้าวหน้า (Progress Report) ที่สรุปการศึกษาความสอดคล้องของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ จัดส่งภายใน ๘ เดือนนับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง

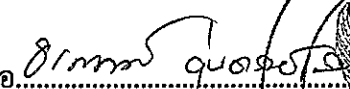
งวดที่ ๔ เบิกจ่ายร้อยละ ๑๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) เมื่อที่ปรึกษาส่งมอบร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Report) ซึ่งประกอบด้วย นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ โดยจัดพิมพ์ด้วยกระดาษเอ ๔ จำนวน ๕ ชุด พร้อมบันทึกงบประมาณซีดี จำนวน ๕ แผ่น จัดส่ง ภายใน ๑๐ เดือน นับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง

งวดที่ ๕ เบิกจ่ายเงินร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เป็นเงิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท (หกแสนบาทถ้วน) เมื่อที่ปรึกษาส่งมอบรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ซึ่งประกอบด้วย

.....ผู้ว่าจ้าง
(นางสาวนฤมล ไทยวิรัช)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาคู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

ลงชื่อ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อ่อนอกรณย์เลิศ)

๑) นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ ฉบับสมบูรณ์ พิมพ์ด้วยกระดาษ เอ ๔ จำนวน ๕ ชุด พร้อมบันทึก
ลงแผ่นซีดี จำนวน ๕ แผ่น

๒) รายงานสรุปผลการดำเนินงานทั้งโครงการ พร้อมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินโครงการดังกล่าว จัดพิมพ์ด้วยกระดาษเอ ๔ จำนวน ๕ ชุด พร้อมบันทึกลงแผ่นซีดี จำนวน ๕ แผ่น
จัดส่งภายใน ๑๒ เดือนนับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง

๓) นำเสนอผลการดำเนินโครงการต่อที่ประชุมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ
ตามภาคผนวก ก. ข้อ ๓ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมเสร็จเรียบร้อยแล้ว

เงื่อนไขประกอบ

ผู้ได้รับมอบให้ดำเนินการจะต้องยินยอมให้บุคลากรของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) เข้าร่วมดำเนินการในฐานะผู้สังเกตการณ์ทุกขั้นตอน ตามที่สถาบันฯ
กำหนด

การจ่ายเงินตามเงื่อนไขแห่งสัญญานี้ ผู้ว่าจ้างจะโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของ
ที่ปรึกษา ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยศิลปากร ธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขานครปฐม เลขที่บัญชี
๗๐๑-๐-๒๕๔๕๔-๐ ทั้งนี้ ที่ปรึกษาดอกเบี้ยเป็นผู้รับภาระเงินค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการอื่นใดเกี่ยวกับการ
โอนที่ธนาคารเรียกเก็บ และยินยอมให้มีการหักเงินดังกล่าวจากจำนวนเงินโอนในงวดนั้นๆ

๓. การปรับ หากที่ปรึกษาไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ใน
สัญญาจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และ
บุคลากรทางการศึกษา และผู้ว่าจ้างยังไม่ได้บอกเลิกสัญญาที่ปรึกษาจะต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้าง
ในอัตราร้อยละ ๐.๑ ของค่าจ้างที่จ่ายในแต่ละงวด (ต่อวัน) นับถัดจากวันครบกำหนดส่งมอบตามสัญญา
จนถึงวันส่งมอบงานเรียบร้อยแล้วถูกต้องตามสัญญาในแต่ละงวดงาน

๔. หลักประกันสัญญา

การจ่ายเงินค่าจ้างจะหักเงินที่จะจ่ายแต่ละครั้งในอัตราร้อยละ ๑๐ ของเงินค่าจ้าง
เพื่อเป็นการประกันผลงาน และที่ปรึกษาจะได้รับเงินหลักประกันผลงานคืนตามที่ผู้ว่าจ้างได้หักไว้ทั้งหมด
เมื่อผ่านการตรวจรับงานในงวดสุดท้ายเรียบร้อยแล้ว

๕. เอกสารแนบท้ายสัญญานี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยที่ปรึกษา

จะต้องปฏิบัติตามทุกประการ

.....ผู้ว่าจ้าง

นางสาวณมล ไทยวิรัช
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

.....ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ อินธรรมเลิศ)

.....พยาน
(นางสาวเต็มจิต จันทคา)

.....พยาน
(นายชิตชัย ช่างสมบูรณ์)